

2014

Årsmelding Halden kommune

Foto: Siri Heide Larsen

Innhold

Halden – byen under festningen	2
Ordførers kommentarer	5
Rådmannens kommentarer	6
Fakta om Halden	8
Samfunn & utvikling	11
Visjon, verdier og etikk	22
Styringssystemer	24
Organisasjon	26
Personal & HMS	29
Rammeområdene - sammendrag	37
Driftsregnskap	39
Balanse	43
Investering	50
Finans	52
Sentraladministrasjon og fellesfunksjoner	55
NAV	59
Undervisning og oppvekst	64
Kultur	68
Helse og omsorg	72
Teknisk	78

Halden – byen under festningen

Halden er en av 4 byregioner i Østfold. I løpet av 2013 krysset kommunen 30 000 innbyggere. Om lag 0,5 % av landets innbyggere bor i Halden. Byen ligger lunt til bak Sveriges vestligste utpost Strømstad og har i mer enn 350 år vært hovedport til Sverige og Europa.

Frem til 1500- tallet

Halden har hatt bosetting siden eldre steinalder og her er gravd ut over 7000 år gamle boplasser. Fiske i fjorden og rikelig med vilt i skogen ga gode boplasser for våre forfedre. Bronsealderrøysene vitner om rike samfunn med mektige ledere. Folk møttes til seremonier på tingstedene og rikholdige helleristningsfelter vitner om fremvekst av sammensatte lagdelte samfunn ved Iddefjorden. I jernalderen endret folkelivet seg i området og de konturene vi finner i dagens samfunn begynte å vokse frem. Jernalderens tingsteder blir forløper for våre 3 middelalderkirker. Gravhaugene vitner om makt og velstand som strekker seg langt utenfor «vårt» område.

1500 – 1700 - Byen blir anlagt

Mange byer har vokst frem ved elver. Også her der vannveiene møter landeveien vokser det opp et samfunn. Det blir bygd hus og det blir gater og streder. Byen eller ladestedet vokser opp ved Tista som den gang hadde et helt annet utseende enn dagens regulerte form. Først på bytangen på elvas sydside for så å strekke seg utover på elvas nordside. Skipene gikk den gang helt opp til Tistas utløp som da var ved Porsnes. Grunnen byen ble lagt på lå under Os-godsene. Eksporten av skåren trelast skyter fart etter at de første vannsagene blir anlagt i Tista og hadde god råstofftilgang fra omkringliggende skoger. Halden fikk derfor den største utførselen av trelast i denne delen av landet.

Allerede under Hannibalsfeiden midten på 1500 tallet ble det anlagt forsvarsverk med palisader rundt ladestedet Halden.

Etter Roskildefreden i 1658 da Danmark-Norge måtte avstå Båhuslen fikk Halden militærstrategisk betydning. I 1658 og 1659 ble ladestedet angrepet to ganger og første «forsvarsbrann» skjedde i 1659 på ladestedets nordside. Man klarte å beskytte ladestedet og et omfattende befestningsverk ble anlagt rundt det bebygde området på sydsiden. I 1660 motsto dette anlegget en lengre beleiring og i 1661 påbegynnes byggingen av Fredriksten Festning.

Haldensernes heltemodige innsats i krigshandlingene var medvirkende årsak til at ladestedet 10. april 1665 får kjøpstadsrettigheter, og dermed lovfestet enerett til trelasthandel. Få år etter får en også sagbruksprivilegiene. Dette medfører en rik fremvekst av byen og navnet blir Fredrikshald etter kong Fredrik III.

Byen vokser frem som en selv vokst middelalderstruktur innenfor palisadene. Byen var tettvokst, litt uryddig trehusbebyggelse. Ennå i dag finner man trekk fra middelalderbyen gjennom gatestrukturen.

Fredriksten Festning sto ferdig slik vi ser den i dag i 1701.

1700 – 1826 Byen som befestningsverk

Fra byens stiftelse i 1865 og frem til 1814 går byens historie i ett med Festningens historie. Byen er en del av krigshistorien, Byen formes ut fra at den er en del av festningsverket. I 1667 var det en stor bybrann og da blir gatene anlagt slik at de kunne bestrykes fra festningen.

I 1716 og 1718 gjør borgerne en stor innsats under Karl XII's angrep mot Norge og Fredriksten festning. Festningen og byen holder stand og svenskene må gjøre

vendereis med sin konge som faller for en kule fra Fredriksten.

Under beleiringen i 1716 brenner borgerne ned byen for at svenskene ikke skal kunne skjule seg blant byens hus. Dette blir man behørig hedret for gjennom Norges nasjonalsang «Ja vi elsker».

Byen blir bygd opp slik den lå før 1716. På nordsiden begynner det å utvikle seg nye byområder og disse blir innlemmet i byen. Det samme blir områder rundt Tistedalen og fossen der. Sagvirksomheten og økt handel i byen medfører en sterk vekst i innbyggertallet og man begynner å fylle ut nye områder for bebyggelse. Flere store brygger for import og eksport blir anlagt og skipsfarten øker betydelig. Som innfallsporten til Europa blir byen tidlig preget av utviklingen innen kunst og kultur i de store metropolene. Byen får tidlig eget teater og selskapsklubber. Her er syv herregårder og et rikt politisk liv som spiller en viktig rolle ved etablering av den nye nasjonen. I 1814 må General Ohme forlate festningen med bøyd hode. Ikke frivillig men etter at Norge går i union med Sverige.

1826 – 1905

18. juni 1826 salutteres det fra festningen og en forladning antenner tørt treverk. Ilden sprer seg raskt og det ender med at hele byen brenner. Brannen skapte grunnlaget for en ny by. Byens næringsliv lå nede men byen reiste seg sakte men sikkert. Nye prektige bygg ble reist og ny regulering kom på plass. De store arkitektene Garben, Grosch og Gedde fikk stort spillerom og Halden fremsto som landets fremste og mest helhetlige empireby.

I årene etter bybrannen var sagvirksomheten den dominerende og den økende økonomiske liberaliseringen medførte stor handel ut av byen. Halden ble en av landets fremste sjøfartsbyer og med maskinenes inntog på midten av 1800 tallet ble Halden en omfattende fabrikkby. I 1885 var det kun Kristiania som var

større enn Halden på dette området. Folketallet økte og vi fikk tekstil og skotøyindustri. Stenhoggervirksomheten ved Iddefjorden vokste seg til den største i landet.

Sagbruksprivilegiene ble opphevet på midten av 1800 tallet og vi fikk nye virksomheter innenfor dette området også. Byen fikk en betydelig høvlerivirksomhet og stor eksport ut av landet. Ingeniørkunnskapen banet vei for cellulose, tremasse og papir.

Behovet for arbeidskraft medførte storstilt bygging og byen vokste og det ble satt krav til skole og helsevesen. Befolkningen var mangfoldig med stort innslag av svensker og folk fra andre deler av Europa. Vede inngangen til 1900 var om lag 20 % av befolkningen svensker. Disse brakte med seg tanker og ideer som påvirket byen. Halden var helt klart en internasjonal by. Gassverk, lysverk, vannverk, jernbane, kanalbygging i Haldenvassdraget bidro til å legge forholdene til rette for det bysamfunnet vi finner i dag. Allerede ved århundreskiftet til 1900 var byen langt fremme på de fleste områder. Man kan med stolthet påstå at den moderne norske industriens vugge sto i Fredrikshald.

På slutten av 1800 tallet var byen en betydelig sjøfartsby med 133 skip over 30 000 tonn. Men byen var med sin internasjonale avhengighet utsatt for verdens konjunkturer. Næringslivet fulgte disse og det satte preg samfunnslivet.

1905 frem til i dag

På slutten av 1800 tallet vokste den politiske nasjonalismen frem og på nytt blir Fredriksten festning rustet opp mot vern av Norge. Man var spent på resultatet i Halden da tilknytningen til Sverige var stor, men kun en stemme røstet for fortsettelse av unionen. Det ble en spent stemning og i august 1905 hadde svenskene innpå 30 000 soldater rundt byen og bygdene rundt. Norge fikk sin frihet og roen falt over byen.

Byen ble modernisert og Saugbrugs bygde opp et betydelig anlegg på Kaken. Ny kraftstasjon var kommet i drift og med strømmens inntog skjedde forbedringer både i industrien og i de private hjem. Branner har alltid preget Halden og byens første brannbil kom i 1924.

Bilen fikk sitt inntog og bygdene ble mere knyttet til byen. Byen skiftet navn fra Fredrikshald til Halden 1. januar 1928.

Nye byområder ble ervervet og Os området ble bygd ut. Med Os pikeskole i 1914 hadde byen to tidsmessige monumentale skoler. Byens kjønnsdelte skoler varte frem til 1970 tallet.

På 1930 tallet døde stenhoggerindustrien ut og byen ble sterkt påvirket av lavkonjunkturen på 1930 tallet. Industrien

ble gammel og utdatert og det var lite midler til å fornye seg. 1950 tallet ble starten på en stor omlegging av industrien i Halden. Skofabrikkene gikk over ende og nye virksomheter kom på plass. Som følge av nasjonens inntreden i atomalderen ble en forskningsreaktor etablert i byen. Nye virksomheter basert på kunnskapsteknologi ble etablert. Byen er fortsatt en fremtreden industriby, men står med både høgskole, forskningsmiljøer og kunnskapsbedrifter, godt rustet til å feire 350 år som selvstendig by.

Forfatter: Espen Sørås

Ordførers kommentarer

2014, Den beste resultatforbedringen i Halden noensinne

2014 har virkelig vært et år i omstillingens og kuttenes tegn i Halden. Et år hvor Halden er blitt lagt merke til i positiv forstand over det ganske land. For en forbedring fra 2013 på driftsregnskapet, som er på ca 1,4 mrd, fra ca – 75 i 2013 til + 8 inkludert inndekning av underskudd, i 2014, er en forbedring på et år på ca 6 %, noe som er eksepsjonelt bra. Kanskje savner det sidestykke i norsk kommunehistorie. Første delmål i den enorme snuoperasjonen i Halden kommune, som besto i å få balanse i driftsregnskapet, er dermed nådd.

Arbeidet med å få Haldens utgifter ned på et nivå som harmonerer med vårt inntektsnivå, har vært lang og den har vært kronglete. Men medisinen som blir brukt har virket, og tiden det har tatt å snu har stemt med erfaringer fra andre kommuner. Kommunestyret har hatt en klar strategi om hva som skal til for å snu Halden, og fulgt den. I det ligger det nedbemanning av over 100 årsverk, noe vi ikke kommer utenom da ca 90% av kommunens utgifter går til lønn.

For det er slik at for å skape orden og kontroll i en kommune, og bygge en bedriftskultur i organisasjonen hvor både service til innbyggerne og budsjettdisiplin står i høysetet, må det i tillegg til et ansvarlig styre (kommunestyre) også være en god administrativ ledelse. Det har Halden fått, og jeg vil benytte anledningen til å takke vår nye administrative ledelse, og alle ansatte i kommunen, for den innsatsen som er gjort for å følge opp de politiske vedtak som har vært nødvendige for å få Halden på fote igjen, samtidig som at innbyggerne har fått gode tjenester.

Selv om første delmål i den store snuoperasjonen er nådd, er det svært viktig at vi politikere i kommunestyret, administrasjonen og øvrige ansatte ikke tror vi kan hvile på laurbærene, for trykket om omstilling må holdes oppe i mange år fremover.

Snuoperasjonen i Halden har blitt lagt merke til, og nå lærer andre kommuner av Halden. Som eksempel vil jeg nevne at i mars holdt rådmannen og jeg, etter forespørsel fra KS, kommunesektorens organisasjon, et foredrag for et nystartet Robek-nettverk, med ni nye kommuner som har kommet under statlig kontroll. «Fra minus til pluss – hvordan var det mulig i Halden», er tittelen vi ble bedt om å kåsere rundt.

Halden er på rett vei, første delmål er nådd og jeg vil igjen takke alle ansatte, ledelse og politikere for en flott innsats over flere år. Haldens økonomi er snudd, men det er langt frem før vi igjen er en friskmeldt kommune.

Jeg vil avslutte med å garantere haldenserne om at vi hver eneste dag gjør vårt ytterste for å ivareta innbyggerne.

Jeg vil også få takke nettopp innbyggerne for å vise stor forståelse og tålmodighet i den situasjonen vi er oppe i. Får vi bare fortsette noen år til i det samme sporet som hittil, vil Halden virkelig bli en mønsterkommune. Men det krever at den langsiktige jobben gjøres i fellesskap og at alle, hver på sin måte, bidrar til å utvikle den flotte byen vår som "lunt ligger der bak gamle Fredriksten i ly".

Takk for innsatsen, alle sammen.

Thor Edquist
Ordfører

Rådmannens kommentarer

2014 har på mange måter vært omstillingens år i Halden. Det har vært et svært krevende år med en rekke vanskelige valg. Samtidig bringer det fram en stolthet over hvordan organisasjonen har håndtert de utfordringene vi har i Halden.

For første gang på mange år leverte Halden kommune et foreløpig årsregnskap med et overskudd. KOSTRA tallene viser også at det har vært en betydelig resultatforbedring. Årsakene er mange, og jeg ønsker å løfte frem noen av dem.

Prioritering, kontroll og brukerdiallog

Innenfor rådmannens fullmakter har det gjennom hele året vært strenge prioriteringer. Dette har vært helt nødvendig for å nå resultater. Innsatsen i organisasjonen har vært stor, og vi har i fellesskap hatt fokus på kontroll, oppfølging av vedtak og et kontinuerlig tiltaksarbeid. Vi har vektlagt forutsigbarhet og forsvarlighet i tjenestene til innbyggerne, innenfor stamme rammer. Vi registrer med tilfredshet at kommunens innbyggere i all hovedsak er tilfreds med de tjenestene de mottar. I vårt videre arbeid med kostnadsreduksjoner, er det svært viktig at vi følger nøye med på hvordan tjenestene utvikler seg. Derfor vil vi i 2015 gjennomføre flere brukerundersøkelser og ha en systematisk brukerdiallog og styrke kommunens etiske kompetanse.

Organisasjonsjustering

Erfaring og resultater fra 2014 viser at de organisasjonsjusteringene som ble gjennomført var kloke valg. Det har gitt mer sammenhengende tjenester for barn og unge. Dette er spesielt viktig for utsatte og sårbare barn og unge, men også i et forebyggende perspektiv. Organisasjonsjusteringene har bidratt til å tydeliggjøre ansvar og roller. Dette har også vist seg viktig for budsjettkontroll. Det er opprettet

en egen funksjon for informasjon. Vi ønsker fortsatt å bli bedre på kommunikasjon og service både eksternt og internt, noe som er viktig for organisasjonens omdømme.

Lederutvikling

Lederne i Halden kommune har gjennom 2014 gått gjennom et ledelsesutviklingsprogram. Ledere på alle nivåer er viktige for å "sy" sammen organisasjonen, skape de gode resultatene og bidra til de gode arbeidsplassene. Vi har hatt motiverende samlinger som har hjulpet oss å stå i utfordringene. I dette arbeidet har vi hatt fokus på verdier som også er grunnlaget for arbeidet med ny arbeidsgiverstrategi.

Helhetlig styring

Gjennom et målrettet arbeid med helhetlig styring, internkontroll, måleindikatorer, årshjul, eierstyring, avvikshåndtering etc, har vi oppnådd større kontroll. Vi har på området internkontroll hatt en viktig forvaltningsrevisjon. Jeg er opptatt av at vi skal være en lærende organisasjon. Derfor er vi positive til tilsyn og kontroll, for hele tiden å lære og bli bedre i våre tilbud og tjenester til innbyggerne.

Jeg innledet med at det gjennom året har blitt tatt noen vanskelige valg som igjen har ført til krevende prosesser. Kommunestyrets vedtak om å nedbemanne 80-100 årsverk var startskuddet på en omfattende og intensiv nedbemanningsprosess. Denne prosessen har selvfølgelig påvirket store deler av organisasjonen. Som arbeidsgiver for over 2000 ansatte, har det derfor vært viktig for meg å vektlegge innsats som påvirker nærvær og den gode arbeidsplassen.

Vi registrerer også at flere Halden-bedrifter har hatt permitteringer og nedbemanning i

året som har gått. Dette er krevende for Halden som lokalsamfunn. Vi er opptatt av en god samhandling med lokale virksomheter, bedrifter og næringsliv. Jeg har stor tro på at vi i fellesskap kan inspirere hverandre, bidra til innovasjon og

utvikling av det gode lokalsamfunnet i Halden.

Gudrun Haabeth Grindaker
Rådmann

Fakta om Halden

AREAL

642,4 km² areal	0,17 % andel av fastlands- Norge
--------------------------------------	---

DEMOGRAFI

30 328 innbyggere per 1.1.2015	0,59 % andel av landets folketall	0,65 % befolkningsøkning 1.1.2014-1.1.2015	12,9 % personer med utenlandsk bakgrunn
79,9 år forventet levealder ved fødsel, menn	83,8 år forventet levealder ved fødsel, kvinner		

HELSE OG LEVEKÅR

774 husholdning med enslige forsørgere	50 % andel kvinner	21 % andel overvekt, menn	1,9 % andel befolkning over 80 år	13,3 antall person- skader behandlet på sykehus 2010 - 2012
--	------------------------------	--	--	--

NÆRING OG SYSSELSETTING

283 nye arbeids- givere 2013	3,55 % arbeidsledige 15-74 år i gjennomsnitt
---	--

UTDANNING OG KOMPETANSE

1 046 elever i videregående skole, 2014/2014	5 874 Innbyggere med høyere utdanning	32 % andel med grunnskole som eneste utdanning over 16 år	59 % andel kvinner med høyere utdanning	
3 antall ungdoms- skoler	9 antall barne- skoler	1 096 antall elever i u.skole	2 469 antall elever i b.skole	745 antall elever i SFO

Årsmelding Halden kommune

SAMFERDSEL

21 454 registrerte personbiler	40 veitrafikkulykker 2013
---	--

BOLIGER

14 233 privathusholdninger	2,1 personer per privathusholdning	328 ferdigstilte boenheter 2014
--------------------------------------	---	--

KULTUR, IDRETTE OG FRITID

96 Registrerte lag og foreninger	16 idrettsanlegg	98 256 besøk på biblioteket	20 000 besøk på kultursalen	21 409 medlemmer av Den norske kirke
---	----------------------------	--	--	---

ORGANISASJONEN HALDEN KOMMUNE

0 Ansatte i faste Stillinger	9,1 % sykefravær	4 060 netto driftsutgift per innbygger til administrasjon og styring	79 % andel kvinner
---	----------------------------	---	------------------------------

OPPVEKST

1 146 Driftsutgifter til Undervisnings- Materiell pr elev	14,5 gjennomsnittlig gruppestørrelse grunnskole 1-10	8,7 % andel elever i grunnskole med spesialundervisning	98,5 % andel elever med direkte overgang til videregående skole	89,5 % andel barn 1-5 år med barnehageplass	40 % ansatte med barnehagelærer- utdanning
---	--	---	---	--	--

HELSE OG OMSORG

3,9 % Andel sosialhjelp- mottakere i forhold til innbyggere	73 % stillinger med fagutdanning	4,8 % andel barn med barnevernstiltak ift. Innbyggere 0-17 år	6,4 % andel sosialhjelps- mottakere i forhold til innbyggere i alderen 20-66 år
---	---	--	--

KULTUR OG NÆRING

85

Antall frivillige lag og foreninger som mottar kommunal driftstilskudd

4,3 %

Andel elever i grunnskole alder i musikk- og kulturskole

TEKNISKE TJENESTER

93 %

av innbyggerne tilknyttet kommunal vannforsyning

23 dager

gjennomsnittlig saksbehandlingstid for byggesaker med

19

kommunalt disponerte boliger pr 1000 innb 3 og 12 ukers frist

85 %

av kommunale boliger tilgjengelig for rullestolbrukere

1,0

byggningsbranner pr 1000 innb

32 daa

leke- og rekreasjonsareal pr 1000 innbyggere

PLEIE OG OMSORG

100

Andel Plasser i enerom i pleie- og omsorgsinstitusjoner

30,8 %

plasser i skjermet enhet for personer med demens

28,8 %

plasser avsatt til tidsbegrenset opphold

17 %

mottakere av omfattende bistandsbehov hjemme-tjenester 67 år og eldre

2,9

Gjennomsnittlig Tildelte timer per Uke hjemmesykepleie

320

mottakere av trygghetsalarm

2,79 %

andel med psykisk lidelser tildelt kommunal bolig

225

mottakere av støttekontakt

20

mottakere av brukerstyrt personlig assistent

Samfunn & utvikling

Hovedmålene i kommuneplanens samfunnsdel utledes av kommunens roller som samfunnsaktør, tjenesteleverandør, arbeidsgiver og tilrettelegger for et godt lokaldemokrati. Kommuneplanens samfunnsdel skal være styrende for kommunens samfunnsplanlegging. Kommunens planstrategi er et viktig utviklings- og styringsverktøy som skal sikre en samlet prioritering av plandokumenter.

Halden kommune utarbeidet i 2010 kommunens første samfunnsplan. Planen var en samling av kommunens eksisterende planer. I 2015 påbegynnes arbeidet med rullering av samfunnsplanen. I dette arbeidet blir det viktig å ha fokus på kommunens rolle som samfunnsaktør, tjenesteleverandør og arbeidsgiver.

Målene som settes i samfunnsplanen konkretiseres gjennom økonomiplaner og årsbudsjett.

Videre i kapitlet belyses områder som er viktige i dagens Haldensamfunn, og som vil være viktige å ha kunnskap om når Haldensamfunnet skal utvikles videre til beste for byens innbyggere og andre som oppholder seg her.

Kommunen som samfunnsaktør

Halden som regionsenter

I Østfold er det fire definerte regioner; Nedre Glommaregionen, Mosseregionen, Indre Østfold og Haldenregionen. Haldenregionen består kun av Halden kommune. Med dette er det flere tyngre regionsentre i Østfold, som er i relativ nærhet. I mange sammenhenger oppleves Østfold i dag som en arbeids- og opplevelsesregion. Rådmannen tror dette bildet vil forsterke seg fremover.

For Halden som region og lokalsamfunn er det viktig at det finnes et bredt tilbud til kommunens innbyggere, både innenfor handel, service, kultur og arbeidsmarked. Selv om Østfold er lite, og fylket nærmest kan sees på som en arbeidsmarkedsregion, er det viktig for Haldenregionen at det finnes et mangfold. Næringsvirksomhet innenfor kommunen genererer aktivitet. I dette bildet blir også næringsvirksomhet i sentrumsområdet viktig, da dette vil generere aktivitet som igjen vil bygge opp under aktivitet i sentrum, noe som er et uttrykt mål.

Interkommunalt samarbeid

Kommunen har et interkommunalt samarbeid innenfor en rekke områder:

Helse og omsorg:

- Legevaktordning der kommunen samarbeider med Aremark kommune
- Samhandlingsreformen – Halden og Aremark kommuner samarbeider bl.a. gjennom Helsehuset Halden – Aremark
- Kriesenter for Halden og Aremark kommuner

Undervisning og oppvekst:

- Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT) som betjener Halden og Aremark kommuner
- Gjennomføring av faget utdanningsvalg - hospitering i videregående skole - skjer i samarbeid med Aremark kommune

Teknisk:

- En generell bistandsavtale med alle kommuner som er tilknyttet Alarmsentralen Brann Øst

- En overgripende nordisk bistandsavtale muliggjør samarbeidsavtaler innenfor brann og redning med Strømsdal, Dals Ed og Tanum kommuner.
- Haldenvassdragets Kanalselskap
- Driftsassistansen Østfold (Støttesystem for VA-systemene)

Annet

- Veterinæravtalen for Halden og Aremark kommuner
- Arkivtjenester gjennom medlemskap i Interkommunalt Arkivselskap Østfold (IKA)
- Sporadisk samarbeid med andre kommuner og Østfold fylkeskommune når det gjelder rammeavtaler.

Eierinteresser

Halden kommune er den største arbeidsgiveren i kommunen og leverer et vidt spekter av tjenester til kommunens innbyggere. Dette skjer i hovedsak gjennom kommunens organisasjon, men også i samarbeid med andre kommuner, staten og fylkeskommunen. Kommunen kjøper også tjenester fra private aktører i et betydelig omfang.

Halden kommune har eierinteresser i ulike selskaper som ikke fremkommer i kommunens regnskap på annen måte enn som en noteopplysning. Dette er både aksjeselskap, pensjon- og livselskap, borettslag og andre selskapsformer. Tabellen under viser i hvilke selskaper Halden kommune har eierinteresser.

Selskapets Navn	Inngående balanse 01.01.2014	Utgående balanse 31.12.2014	Endring i 2014	Antall aksjer/ andeler	Eierandel	Markedsverdi
Egenkapitaltilførsel HKP 93/96 og 98/02	39 375 682	44 451 154	5 075 472			
Egenkapitalinnskudd KLP	4 836 208	5 513 776	677 568			
Andelsbevis biblioteksentralen	3 000	3 000	-	23		
Aksjer Industriprodukter AS	2 000 000	2 000 000	-	1000		
Aksjer i Østfold Energiverk	5 000 000	5 000 000	-	5000	7,10 %	
Aksjer drift av Arbeidssamvirke	200 000	200 000	-			
Halden Technology Center	12 407 930	12 407 930	-		100 %	
Aksjer Inspiria Eiendom AS	-	685	685	137	0,64 %	
Aksjer Haldenvassdraget	12 000	12 000	-	30	6,80 %	
Andeler i Habo	20 000	20 000	-	200		
Andelsbrev i Berg boligbyggelag	20	20	-	20		
Andeler i Kleiva Borettslag	1 200	1 200	-	12		
Halden Byutvikling A/S	223 500	223 500	-	2235	51 %	
Aksjer Inkubator Halden AS	400 000	400 000	-	40	0,13%	
Aksjer i Alarmsentral Brann Øst AS	75 000	75 000	-	609	0,01%	
Andel Rådyrfaret 8 Borettslag	100	100	-	1		
Andel Kvartetten Borettslag	100	100	-	1		
Andeler Det Norske Blåseensemble	300 000	300 000	-			
Aksjer Halden Utvikling	3 000 000	4 000 000	1 000 000	4000	20 %	
Andeler Os-Trosteveien borettslag	160 000	160 000	-	32	100 %	
Haldenvassdragets kanalselskap AS	15 252	15 252	-	7626	23 %	
Aksjer i Ny Vekst AS	-	10 000	10 000	10	33,33 %	
Totalt	68 029 992	74 793 717	6 763 725			

Halden kommune utarbeidet i 2014 en Eiermelding. Eiermeldingen ble vedtatt i Hovedutvalg for næring og eiendom, men ble i kommunestyrets behandling utsatt. Eiermeldingen vil bli fremlagt for behandling i kommunestyret våren 2015. Hensikten med Eiermeldingen er å etablere et overordnet, tverrpolitisk styringsdokument som Halden kommune har eierinteresser i. Eiermeldingen skal være et fundament for en aktiv og prinsipiell utøvelse av eierskapet.

Næringsutvikling

Næringsutvikling vil være svært viktig de kommende årene. Hvilke arbeidsplasser skal være i Halden? På hvilken måte skal det tilrettelegges for disse? – og hvordan skal det bygge opp under Halden kommunes visjon?

Halden Næringsråd er en paraplyorganisasjon for alle næringsorganisasjonene i Halden. Næringsrådets formål er å fremme næringslivet, blant annet ved å være et kontaktorgan mellom næringslivet og offentlige myndigheter, herunder kommunen.

Halden Næringsråd utarbeider Strategisk Næringsplan. Denne planen er påbegynt rullert i 2014, og skal vedtas av kommunestyret våren 2015. Planen gjelder da for perioden 2015-2019.

Halden kommunes målsettinger i planen og i arbeidet er følgende:

- Være et godt og tydelig vertskap for næringslivet
- Være en etableringsvennlig kommune
- Videreføre støtte til NCE og være en spennende og krevende bidragsyter
- Halden kommune skal være den mest innovative kommunen i Norge

Videre i prosessen med utarbeidelse av Strategisk Næringsplan, vil det under hver målsetting konkretiseres tiltak. Nettverk og kontaktpunkt vil være fokusområder i denne forbindelse.

Kommunen har i 2014 blitt deleier i Drivhuset Østfold AS, der Høgskolen i Østfold og Fredrikstad kommune er de øvrige eierne. Selskapet har som formål å legge til rette for samhandling mellom gründermiljøer og HiØ, samt være et samlingssted og «kontorfellesskap» for gründere.

Halden kanalen

I 2014 ble det benyttet ca. 600 000 kr. til Regionalpark Haldenkanalen og Haldenvassdragets kanalselskap. Haldenvassdragets kanalselskap utfører i stor grad vedlikehold på eksisterende infrastruktur, mens Regionalpark Haldenkanalen ser hvordan disse investeringene kan danne grunnlaget i annen opplevelsesbasert næring.

Begge selskapene og aktiviteten i disse er i samarbeid med flere kommuner samt Østfold og Oslo- og Akershus fylkeskommuner.

Regionalpark Halden foretar i begynnelsen av 2015 en egenevaluering som grunnlag for deltakerkommunens senere evaluering i forhold til fortsatt drift / medlemskap i selskapet.

Halden Turist

Halden Turist er en medlemsorganisasjon i hovedsak for næringer innenfor overnatting, opplevelser, restaurant og transport. Halden kommune er en betydelig bidragsyter til Halden Turist sin drift med 630 000 kr i 2014. Halden Turist bistår på sin side med markedsføring og innsalg av aktiviteter og arrangement i Halden samfunnet.

I 2014 har Halden turist blitt med i Visit Østfold, et strategisk grep for å synliggjøre Halden som destinasjon i et etablert «visit-miljø»!

I 2015 vil Halden kommune utfordre Halden Turist til hvordan et samarbeid med handelsnæringen kan utformes for å oppnå større effekt og bedre aktivitet, samt hvordan Halden Turist sin kompetanse kan benyttes i arbeidet med informasjon mot innbyggere, spesielt nye.

Norwegian Center of Expertise (NCE)

Kommunen har siden 2007 vært med i NCE-satsningen. Kommunen har forpliktelser i form av økonomisk tilskudd frem til og med 2017.

NCE-klyngen består av nesten 30 forskningsmiljøer og bedrifter i Halden-området. Miljøet som er samlet i klyngen er offensive i forhold til utvikling av fremtidige bærekraftige løsninger knyttet primært til områdene energi og IT.

Kommunen har gjennom året deltatt på ulike workshops i regi av NCE.

NCE har en global omspennende virksomhet, og dette bidrar til å befeste miljøet i Halden som et av de ledende i verdenssammenheng innenfor sine nisje-områder.

Kompetanse og arbeidskraft

Haldensamfunnet har over tid hatt lave resultater på utdanningsnivå i sammenliknet med andre kommuner/samfunn, dette til tross for store kompetansebedrifter som Høgskolen i Østfold (HiØ), Halden kommune, IFE, Nexans, NCE-klyngen, med flere. I bedriftsbesøk og dialog med næringslivet for øvrig, gjennom 2014, var det flere bedrifter som fremhevet at de hadde utfordringer med å få rekruttert ønsket kompetanse. En god kommune som tilrettelegger og utvikler infrastruktur

innenfor områder som bolig og næring, kulturtilbud, barnehage- og skoletilbud, vil være viktig for at bedrifter i Halden skal kunne være attraktive og utvikle seg.

Høgskolens tilstedeværelse i Halden er viktig. Skolens samarbeid med kompetanse fra arbeidslivet og offentlige institusjoner er med på å bringe utviklingen videre. Studentene får økt arbeidslivskompetanse og arbeidslivet får ny kunnskap. Halden kommune deltar i Advisory board, en samling mellom Høgskolen, sykehus og 4 kommuner, i forhold til utvikling av utdanningstilbud innenfor helsesektoren. Videre er det formelle samarbeidsmøter mellom Halden videregående skole, Halden kommune og HiØ i forhold til utdanningstilbudet.

I 2014 ble det fra fylkets side foreslått å nedlegge flere studietilbud ved den videregående skolen i Halden. Høringen engasjerte mange, og at alle planer om nedleggelse ble reversert er svært positivt. Det er viktig for Haldensamfunnet at det er en god bredde i studietilbudet ved den videregående skolen. Det er viktig at yngre innbyggere får sitt studietilbud i nærmiljøet. Det skaper aktivitet, liv, røre, engasjement og tilhørighet til lokalsamfunnet!

Samferdsel

Tilrettelegging for en effektiv trafikk-avvikling i en kommune, og spesielt gjennom sentrum, er viktig. Trivsel, miljø og derigjennom vekst vil påvirkes av dette. Mange kommuner i Østfold har problemer med dette i dag, og har valgt å løse dette gjennom utbygging finansiert av bompenger og statlige tilskudd.

Halden kommune har vedtatt at det ikke skal innføres bompengefinansiering på utbyggingsprosjekter, og slikt sett vil eventuelle investeringer finansieres av Halden kommune selv. Det endrer

imidlertid ikke behovet for utbyggingsprosjektene.

Det har ikke vært noen større kommunale samferdselsanlegg i 2014. Det løpende vedlikeholdet på kommunale veier er nedprioritert som følge av den økonomiske situasjonen. Dette tærer på veikapitalen og vil på et tidspunkt medføre større investeringer.

Rådmannen har igangsatt arbeid med utarbeidelse av havnestrategi, etter vedtak i kommunestyret. Halden havn har en begrenset mengde med skipsanløp, og antallet har vært synkende gjennom 2014.

Tømmerindustri har hatt et oppsving og store deler av arealet ved Halden havn er i lange tidsperioder beslaglagt til oppbevaring av tømmer.

Det har gjennom 2014 vært avholdt 3 møter med Borg havn IKS, der det har blitt ført samtaler om utviklingsmuligheter i Halden som en del av Borg havn IKS.

Kollektivtilbudet har vært stabilt gjennom 2014. Jernbaneverket har ikke startet utredningsarbeidet av endelig trasevalg for InterCity-banen. Trasevalget vil være viktig ved vurderingen av mulig arealutnyttelse av sentrale områder i sentrum.

Idrett og kultur, omdømme og identitet
Ulike tilbud i tilknytning til kultur-, idrettsnærmiljø- og fritidsanlegg bidrar til et aktivt liv for kommunens innbyggere. Dette er med på å skape/ bygge omdømme for Haldensamfunnet. Idrett og kultur skal bygge identitet for Haldensamfunnet!

«Håndballbyen Halden» ble til i 2013, da både Halden Topp håndball (HTH) og Halden K Håndball (HKH) rykket opp i Postenligaen.

Ladies Tour of Norway ble arrangert for første gang, og er et av mange arrangement som bygger opp under Halden by sitt omdømme på en positiv måte.

I Halden er det 96 registrerte lag/foreninger. Dette er mange sammenliknet med andre Østfoldbyer, og gir et fortrinn ved bygging av sosiale relasjoner og nettverk.

Brygga kultursal er byens storstue for konserter og messer. Flere konserter med DNBE, norske og utenlandske artister, ulike messer og lokale lag og foreninger, har bidratt til rekordomsetning i kultursalen i 2014. Kultursalen som arena er vel kjent for sine fasiliteter og kompetanse, og blir foretrukket av mange artister fremfor andre arenaer.

Av større arrangementer i Halden gjennom 2014 nevnes blant annet Tons of Rock, Allsang på Grensen, Grenserittet, LToN, «de største konsertene», Mat- og havnefestivalen, landstreff for russen, Grensetreffet, Harley owners group treff, Halden Evangeliesenters landsstevne på Østerbo. Alle disse arrangementene bidrar til aktivitet i Haldensamfunnet.

Frivilligheten

De frivillige organisasjonene spiller en helt avgjørende rolle i forhold til det høye aktivitetsnivået som er på kultur og idrettsfronten i Halden. Gjennom sin aktivitet bidrar de til å opprettholde mangfoldet og utvikle et levende lokalsamfunn. Næringslivet er en meget viktig støttespiller og gir sponsormidler, tilskudd og gaver for realisering.

Allsammen er en selvstendig organisasjon der flere idrettslag har gått sammen i et forpliktende samarbeid for å kunne bistå med gjennomføring av Allsang på grensen.

Halden frivilligsentral er en viktig møteplass som formidler kontakt mellom

enkelpersoner i alle aldre, ulike grupper, lag, foreninger og det offentlige. Halden frivilligsentral er en aktiv organisasjon som blant annet organiserer språkkafé, leksehjelp, besøksgrupper, bowls, kulturaktiviteter, m.m.

Anlegg

Det er mange gode idrettsanlegg i Halden kommune. Det er blant annet fire store godt tilrettelagte kunstgressbaner, hvor av to er private; Tistedal og Berg. Hallkapasitet er noe begrenset ut i fra det behovet idrettslagene har meldt inn. Gjennom 2014 har det imidlertid vært arbeidet på flere hold med dette; Fleridrettshall på Remmen, utvidelse av anlegg ved Tistedal og gjennom sentrumsplanarbeidet ved Os skole.

TFL har gjennom dugnadsinnsats, tippemidler og støtte fra blant annet Sparebankstiftelsen i Halden fått utviklet et godt kunstsnonlegg på Ertemoen. Anlegget er ikke ferdig, og utviklingen fortsetter i 2015, blant annet gjennom å legge til rette for rulleski.

Remmen Svømmehall driftes som tidligere i et sameie mellom Halden kommune og Statsbygg. Det foreligger ved årsskiftet ingen konkrete planer om styrket vedlikehold eller nybygging av svømmehall. Sameiet vil i den nærmeste fremtid sannsynligvis fortsette i dagens form, og helt nødvendig vedlikehold vil bli tatt løpende.

Befolkning og levekår

Det har vært en jevn økning av antall innbyggere, og befolkningsveksten de siste årene har vært i gjennomsnitt på 1,05 %. Dette er noe lavere enn landsgjennomsnittet som er 1,27 %.

I årene fremover der det økende antall eldre og først og fremst demensproblematikken som vil gi

kommunen utfordringer i et lengre perspektiv.

I 2014 er det ca. 800 barn som bor i lavinntektsfamilier i Halden. Dette er noe høyere enn andelen i landet, men lavere enn flere av de kommuner som er i kommunegruppe 13 (i KOSTRA definert som sammenlignbare kommuner til Halden). Arbeid og utdanning har stor betydning for helse og levekår. I Halden er andelen arbeidsledige og uføre høyere enn landsgjennomsnittet, særlig blant den yngre delen av befolkningen. Utdanningsnivået er lavere i Halden og karakterene i skolen ligger lavere enn i Østfold og landsgjennomsnittet. Dette gir oss spesielle utfordringer i årene fremover.

Folkehelse

Etter at Folkehelseloven trådte i kraft 01.01.2012, med formål om at kommunene skal bidra til en samfunnsutvikling som fremmer folkehelse og utjevner sosiale forskjeller, har folkehelseperspektivet fått økt oppmerksomhet, både i planverk generelt men også som element i beslutningsgrunnlaget. Dette sikres gjennom en etablert intern samhandlingsarena for alt planarbeid i kommunen.

Gjennom ulike tilskuddsordninger har det i 2014 blitt videreført aktivitet og startet nye tiltak, med formål å fremme folkehelse og sikre sosial deltakelse. Som eksempler nevnes blant annet stavganggrupper i regi av kommunens fysioterapeuter, bowlskafeér, aktiv på dagtid og den kulturelle spaserstokk med arrangementer for eldre, både hjemmeboende og beboere i omsorgsboliger og sykehjem. I tillegg er det startet helsefremmende arbeid i skoler og barnehager.

Boligsosialt program

Halden kommune har siden 2011 vært med i et samarbeidprosjekt med Husbanken om boligsosialt utviklingsprogram.

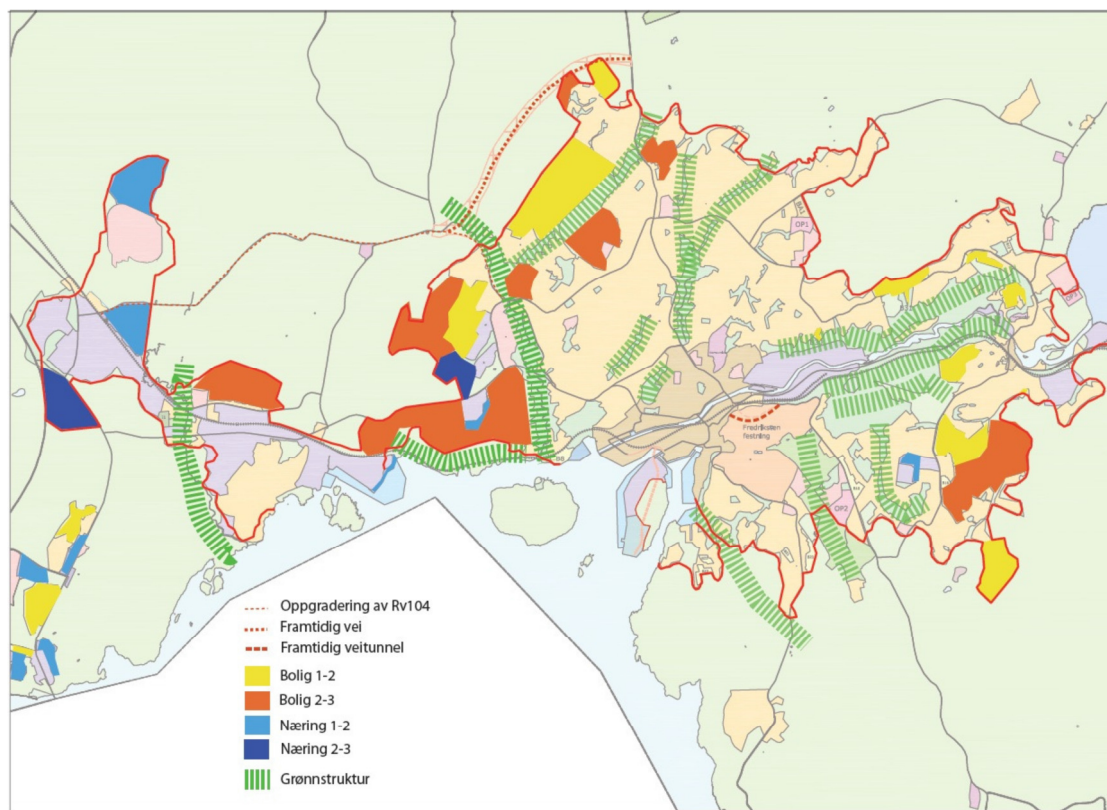
Programperioden hadde i første omgang en varighet til november 2014, men er etter søknad nå forlenget ut 2015. Gjennom programarbeidet er behovet for ulike boligtyper vurdert etter gode status- og grunnlagsrapporter fra Rambøll. I 2014 har det vært fokus på delprosjektene «En dør» og «miljøarbeidervaktmestere». «En dør» gjør det enklere for brukere av de kommunale helse- og botjenestene i deres møte med kommunen. Et kontaktpunkt skal sikre en rask og tydelig ekspedering av brukere. I den videre utviklingen av tjenesten vil denne inkluderes i kommunens servicesenter. «Miljøarbeidervaktmester» er en tjeneste der det gis boveiledning.

I det vedtatte programmet vises det til behov for en rekke boliger; demensboliger, rus-/ psykiatri, andre vanskeligstilte, fysisk og psykisk utviklingshemmede, omsorgsboliger for eldre, større familieeileigheter og nødboliger. Ved utgangen av 2014 er det behov for å intensivere denne gjennomføringen i 2015 og de kommende årene.

By og arealutvikling

Arealplan

Kommunens arealplan ble vedtatt i 2011 og viser utbyggingsområder i ulike perioder i planperioden.

Etter høringsperioden forelå flere innsigelser fra overordnet myndighet og Fylkesmannen måtte avholde meklingsmøte. I meklingsprotokollen er det flere punkter som skal følges opp. Området for Regionalt næringsområde skal behandles spesielt. Planprogrammet for

områdeplanen som skal utarbeides i denne forbindelse ble vedtatt i desember 2014.

Ved utgangen av 2014 har Halden kommune selv få tomter til boligformål. Det er imidlertid om lag 400 tomter i privat besittelse, og ytterligere reguleringsplaner

er under utarbeidelse. Kommunens rolle som regulator i et tomtemarked er pr. i dag ikke til stede, som følge av få ledige kommunale tomteareal.

Grunneiere av områder som er pekt på som utviklingsområder er kontaktet av Halden kommune med det formål å få informasjon om når utbygginger er tenkt iverksatt. De færreste har gitt tilbakemelding på dette.

Sentrumsplanarbeid

Gjennom 2014 har det vært et omfattende arbeid med utviklingen av Sentrumsplan. Sentrumsplanen skal gi klare føringer på arealdisponering innenfor sentrumssonen, og bidra til en større forutsigbarhet for utbyggere. Halden sentrum sitt særpreg skal bli godt ivaretatt, samtidig som det skal gis rom for å møte en ny fremtid. I arbeidet har det vært fokusert på den fortettingsstrategi som vedtatt arealplan legger opp til. Mye av veksten skal kanaliseres til sentrum, om lag 1000 boliger skal kunne opparbeides i sentrum. Dette utfordrer utnyttelsesgrader og høyder på bygg/kvartaler. Sentrumsplanen forventes vedtatt innen juni 2015.

Bruk av og fremtidig disponering av kommunale bygg i sentrum

Halden kommune disponerer gjennom leiekontrakter med Halden kommunale pensjonskasse, flere bygg i sentrum av Halden. Fra tidligere er det lagt føringer på at kommunens publikumstjenester skal samles rundt Wiels Plass. Dette er i vesentlig grad gjennomført i 2014 ved at Teknisk forvaltning har tatt i bruk Storgata 7, og Koordinerende fellestjenester flyttet inn i 3 etg. i Storgata 8 (fra februar 2015).

Dette medfører imidlertid ledige lokaler i sentrum, som det er viktig å fylle med aktivitet, for å bygge opp under målsetningen om et mer aktivt sentrum.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Halden kommune skal være en trygg kommune å leve og bo i. Kommunen skal til enhver tid ha et planverk, som sikrer innbyggere og de som oppholder seg i kommunen på best mulig måte. Halden kommune har, som andre kommuner, en lovfestet beredskapsplikt, et generelt og grunnleggende ansvar for å ivareta innbyggernes sikkerhet og trygghet. Kommunen utgjør på denne måten det lokale fundamentet i den nasjonale beredskapen.

Kommunen har kriseledelse som på kort varsel innkalles når det oppstår en hendelse med slik karakter og omfang at de ordinære innsatsorganene og det normale apparatet må ha bistand.

I tillegg til kriseledelsen har kommunen et psykososialt kriseteam. Denne beredskapsgruppen aktiveres når det er behov for oppfølging ved kriser, ulykker og katastrofer.

I 2014 ble det avholdt to øvelser sammen med andre aktører. Deler av kriseledelsen deltok i begge.

Beredskap

Det ble i 2012 utarbeidet en helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS-analyse) for kommunen. Overordnet beredskapsplan ble godkjent i kommunestyret 19.12.13.

Kommunen var involvert i to beredskapssituasjoner i 2014: Raset på Refne vinteren 2014 og heving av trusselnivået sommeren 2014. I forbindelse med leirraset på Refne i 2014, ble det vurdert å sette kriseledelse, men det ordinære apparatet håndterte dette på en god måte slik at dette ikke ble nødvendig.

Kommunen deltok i en diskusjonsøvelse i regi av Fylkesmannen i september og atomberedskapskonferanse i regi av Fylkesmannen og grenseøvelsen i regi av politiet i november 2014.

Beredskapsplanen er oppdatert mht. erfaringer fra diskusjonsøvelsen.

I tillegg har kommunen i 2014 vurdert behovet for forsterket elektronisk kommunikasjon og utarbeidet oversikt over viktige sluttbrukere i forhold til kraftforsyningsberedskap.

Klima og miljø

Vedtatt Kommunedelplan for klima og energi for Halden kommune peker på strategier for å ha et bærekraftig samfunn.

Kommunen har i 2014 deltatt i en felles anbudsrunde på ladeinfrastruktur for el-biler. Halden kommune har i dag 2 el-biler i drift knyttet til hjemmebaserte tjenester. Innkjøpsavdelingen har varslet at ved ny inngåelse av rammeavtale i 2015 skal andel el-biler vesentlig opp.

Gjennom klimaforliket er det enighet om at fossil fyringsolje som grunnlast – dvs. normal energibruk når det ikke er sprengkulde – skal fases ut av alle offentlige bygg innen 2018. Dette er en jobb som Halden kommune vil starte opp med i 2015. Kommunen har 14 oljekjeler som da må byttes ut med alternativ energikilde. Utfasingen og overgang til bruk av el-biler vil bidra til å bringe kommunen nærmere målet om 20 % reduksjon innen 2020. Tidligere har kommunen startet avfakling av metangass ved kommunens avfallsanlegg på Rokke, som bidrar vesentlig til å redusere kommunens stasjonære klimagassutslipp.

Kommunen fornyet sin deltagelse i Klima Østfold for en ny 5-års periode. Østfoldkommunene samarbeider om oppfylning av kommunenes vedtatte klimamål.

Det er for øvrig fortsatt privatbilismen som utgjør den største kilden til klimagassutslipp i Halden.

Energiforbruk og klimagasser

I kommunedelplan for klima og energi har kommunen forpliktet seg til å redusere energiforbruket i kommunale bygg med 10 %, innen 2015. Kommunens energiforbruk er i første rekke knyttet til oppvarming av offentlige bygg. Drift av pumper knyttet til kommunens VA-infrastruktur utgjør også en betydelig del av energiforbruket. Kommunen gjør en stor innsats med fornying og vedlikehold av pumper, og er i disse dager godt i gang med en vesentlig oppgradering av kommunens ledningsnett. Kloakk og overflatevann blir separert slik at vannmengden som skal pumpes til og behandles i kommunens renseanlegg blir vesentlig mindre, som igjen leder til lavere forbruk av energi.

Kommunens økonomi har gjort at eiendomsavdelingen i 2014 ikke har hatt mulighet til å iverksette sterkt påkrevde enøktiltak.

En utfasing av oljekjelene uten gjennomføring av enøktiltak i bygningene vil gi en økning i forbruk av elektrisk energi. Målet for kommunen er å fortsette med innstallering av sentralstyringssystem for varme og ventilasjon parallelt med en gradvis enøk-oppgradering av den kommunale bygningsmassen. Her kan NCE-klyngen bidra med viktig kompetanse innenfor utvikling av nye energibesparende løsninger innen mange områder.

I forbindelse med bygging av nytt renseanlegg ved Remmendalen, er det prosjektert inn biogass-anlegg, som kan benyttes til oppvarming av fremtidige boliger på Tyska/Hollenderen.

Ytre miljø

Halden kommune følger forurensingslovens prinsipper med hensyn til innhenting av avfall. Avfallsreduksjon, ombruk og gjenvinning er sentrale prinsipper som kommunen vektlegger.

Kommunen ønsker å fokusere på at avfall håndteres på en forsvarlig måte.

I 2014 har det vært stort fokus på å redusere ulovlig hensetning av avfall på kommunens miljøstasjoner. I 2014 ble det samlet inn 84 tonn med ulovlig hensatt avfall mot ca. 120 tonn i 2012. Arbeidet er fortsatt prioritert og kommunen vil i 2015 arbeide for å oppgradere miljøstasjonene ved å ta i bruk nye innsamlingssystem.

I 2014 har det vært en økning i innsamlet restavfallsmengde og tilsvarende reduksjon i mengde innsamlet matavfall. Matavfall er i 2014 brukt til biogassproduksjon og dette krever et renere avfall. Matavfall med innslag av hageavfall blir derfor levert som restavfall. Det er en utfordring for kommunen å få mer av matavfallet over til biogass produksjon.

Hageavfallet blir sendt til Sverige til kompostering og ordningen fungerer bra.

Det er i 2014 inngått ny avtale om salg av avfallsfraksjonene papp og papir. Fraksjonene kan leveres samlet til et større sorteringsanlegg hvor de blir skilt. Dette har forenklet innsamlingen betraktelig og i de nærmeste årene kan det forventes flere slike forenklinger.

Årlig blir alle innsamlede mengder rapportert til Statistisk sentralbyrå. Målet i 2014 har vært å øke gjenvinningsprosenten. Dette arbeidet har vi ikke helt lykkes med noe som skyldes dårlige lagringsforhold og et noe usikkert framtidsperspektiv. Det forventes en bedring for 2015. Enkelte avfallsfraksjoner er det vanskelig å finne gode og økonomisk forsvarlige nedstrøms løsninger på.

I 2014 har det vært gjennomført flere studentprosjekter sammen med Høgskolen i Østfold. Fokuset er å ta i bruk nye IKT løsninger innen renovasjon. I første omgang er det fokusert på nivåmåling i

containere på miljøstasjonene. Dette er gjort for å få en mer optimal innhenting og redusert transport. Redusert transport vil igjen gi et positivt bidrag til kommunens arbeid med reduksjon i CO₂ utslippene.

Svevestøv og NOx

Kommunen deltar i et samarbeid knyttet til overvåkning av luftkvaliteten sammen med Sarpsborg, Fredrikstad og Moss. I perioden 2010-12 gjennomførte kommunen egne målinger i sentrum. Resultatene fra svevestøvs- og NOx-målingene viste at luftkvaliteten tilfredsstilte grenseverdiene nedfelt i forurensningsforskriftens kap. 7 om luftkvalitet. Kommunens måleinstrument var i 2014 utlånt til Fredrikstad, der det gjøres målinger på NOx-utslipp knyttet til veitrafikk. Målingene har overføringsverdi til Halden og det kan på sikt være aktuelt å forta nye målinger i Halden.

Vann og avløp

Pr. 1.1.2015 har Halden kommune ca. 220 km med vannledningsnett. Dimensjonen på ledningsnettet varierer fra 100mm til 600mm. Til vannledningsnettet hører også 4 trykkøkingsstasjoner, 22 reduksjonsventiler, 5 høydebasseng, 500 vannkummer med stengeventiler og brannventiler. Det er i 2014 installert 9 vannmålere på nettet. Målerne overvåkes slik at vi til enhver tid kan kontrollere vannmengden som går gjennom disse. Lekkasje som ikke kommer til overflaten kan således oppdages ved at det går unormalt mye vann gjennom måleren. Ved hjelp av disse målerne har vi redusert produksjonen av vann på Lille Erte Vannbehandlingsanlegg fra ca. 18 000 m³ til ca. 14 000 m³ pr. døgn.

Det har i 2014 vært 37 vannlekkasjer. Ingen av disse er på de større ledningene. Største ledningsbrudd er på en 200 mm ledning. Alle vannledningsbrudd, med unntak av to, er reparert innenfor ønsket tidsramme på åtte timer.

Av større vedlikeholdsarbeid som er utført i 2014 kan det nevnes omlegging av 150 m vannledning i Flatebyveien samt ny vannledning fra Knivstøppen til Nexans.

Pr. 1.1.2015 har Halden Kommune ca. 300 km med spillvannsledninger og en tilsvarende lengde med overvannsledninger. I 2015 fikk vi 3 nye avløpspumpestasjoner slik at det totale antallet nå er 70 stk. Alle disse er dataovervåket slik at utslipp begrenses. Det har i perioden vært 12 avløpslekkasjer og 15 avløpsstopp.

Det har i 2013 og 2014 blitt investert betydelige beløp på separering av avløpsnett. Dette betyr at abonnenter som ikke har separert sitt private avløpsnett får pålegg om å utføre dette når kommunen er ferdig med arbeidene på hovedledningsnettet. Påleggsutsendelse med oppfølging er en omfattende jobb som krever mye ressurser og godt overblikk.

For noen abonnenter, særlig da de som har lang avstand til det kommunale avløpsnettet, kan separering av avløpsledningene bli en kostbar affære. Halden kommune har innført en tilskuddsordning som tilsier at den som får

utgifter over kr. 100 000 kan søke om tilskudd. Det gis tilskudd opp til kr 95 000 pr. eiendom. I 2014 ble ca. 40 jordbrukseiendommer i Rokke koblet til det kommunale avløpsnettet ved hjelp av denne tilskuddsordningen. Ordningen er en vinn/vinn situasjon for miljø, kommune og abonnenter. Abonnenten blir koblet til avløpsnettet i stedet for å installere minirensanlegg, dette er en miljøgevinst, og kommunen får på sikt refundert sine kostnader ved hjelp av tilknytningsavgift og avløpsavgift. Det ble i 2014 utbetalt kr. 5 781 872 i tilskudd.

Den største utfordringen på avløpssektoren i fremtiden er håndteringen av overvann. Det må ses på nye metoder til å håndtere dette på ettersom regn-intensiteten øker.

Investering/Hovedplan VA

I henhold til hovedplan for vann og avløp 2013-2016 ble det i investeringsbudsjettet for 2014 bevilget 105 mill. kroner hvorav 80 mill. kroner av disse skulle gå til bygging av nytt avløpsrenseanlegg på Remmen. Investeringsregnskapet viser at det ble brukt 87 mill. kroner på investering VA i 2014. Enkelte av disse prosjektene er hasteprosjekt som ligger utenfor hovedplan.

Visjon, verdier og etikk

Visjon – fra kommuneplanens samfunnsdel

«Halden kommune skal målrettet arbeide for å styrke den positive utviklingen Haldensamfunnet er inne i, slik at Halden blir det beste sted å være for de som bor her, næringslivet, institusjoner og de som ønsker å flytte hit for å bosette seg eller etablere næringsaktivitet.»

Verdier

Verdigrunnlaget skal gjenspeile organisasjonskulturen og skal være en

Det ble i forbindelse med lederutviklingen i 2014 arbeidet med kommunens verdier og hva verdiene innebærer. Dette arbeidet videreføres i 2015. Verdiene og verdigrunnlaget er også spesielt viktig i forbindelse med kommunens utarbeidelse av ny arbeidsgiverstrategi.

Åpenhet skal prege all kommunikasjon i kommunen. Åpenhet er en nødvendig forutsetning for å skape tillit og respekt mellom de ulike partene.

Kommunen forvalter store verdier på fellesskapets vegne og er derfor helt avhengige av tillit. Tillit bygges gjennom samhandling preget av åpenhet og respekt. Tillit må også opparbeides gjennom saksbehandling som ivaretar rettsikkerhet og likebehandling.

Respekt skal vises uavhengig av kjønn, etnisitet, funksjonsnivå, religion og sosial status. Alle skal oppleve at de blir verdsatt, sett og hørt. Respekt er en nødvendig forutsetning for tillit.

Redelighet må utvises i ord og handlinger. Redelighet er en nødvendig forutsetning for å kunne oppnå tillit og respekt.

veileder i daglige valg, beslutninger og prioriteringer. Verdiene skal gjenspeiles i samhandlingen mellom ledere og ansatte, ansatte imellom, mellom ansatte og kommunens brukere og innbyggere og mellom administrasjon og politikere.

Kommunens verdigrunnlag bygger på fire grunnverdier.

TILLIT
ÅPENHET
RESPEKT
REDELIGHET

Etikk

Etiske retningslinjer

Halden kommune har utarbeidet etiske retningslinjer som skal gi medarbeiderne nødvendig veiledning til å praktisere det felles verdigrunnlaget i organisasjonen. Kommunen, både folkevalgte og medarbeidere, har et etisk ansvar i utøvelsen av sine ulike roller. Det er derfor viktig med en felles oppfatning av hva som er riktig eller galt i ulike situasjoner. Gjennom de etiske retningslinjene skal ansatte og folkevalgte få en felles forståelse av grensene for hva som er etisk riktig eller galt. Etiske retningslinjer vil bli revidert i løpet av 2015.

Korrupsjonsforebygging

Halden kommune ble i løpet av 2014 medlem i Transparency International Norge (TI). TI er en global sivilsamfunnsorganisasjon med mer enn 100 avdelinger over hele verden. Den norske avdelingen ble grunnlagt i 1999 og holder til i Oslo. Nettverket samarbeider med myndigheter, næringsliv og sivilsamfunn om å utvikle og iverksette effektive tiltak for å bekjempe korrupsjon. TI har de siste årene fått et stort antall norske kommuner som medlemmer og har

derfor etablert et nettverkssamarbeid med KS om antikorrupsjon.

Etikk og prioriteringer

Ansatte møter daglig utfordringer i forhold til etikk i sitt arbeid. Nasjonale saker har de siste årene vist at varsling kan være avgjørende for å få frem kritikkverdige forhold som innebærer risiko for korrupsjon. Halden kommune innførte i 2012 ekstern varsling der ansatte kan varsle om kritikkverdige forhold til et eksternt varslingsmottak. Dette kan være forhold som er i strid med lov eller etiske

normer eller forhold som korrupsjon eller andre kriminelle handlinger. Det er også etablert ekstern varsling for innbyggerne. Rådmannen er opptatt av å gi tilstrekkelig beskyttelse til de som står frem og varsler om avvik fra etiske normer og/ eller lovverket. Kommunens svært stramme økonomi, med betydelige bemanningsreduksjoner og kutt, medfører behov for prioriteringer. Innen helse og omsorg har det over tid vært jobbet med å styrke etisk kompetanse/etisk refleksjon. Dette skal på sikt implementeres i hele organisasjonen.

Styringssystemer

Helhetlig styring

Styringssystemer sikrer at kommunen kan etterprøve utført arbeid og bidrar til å synliggjøre hvor det er behov for endringer. Halden kommune ønsker å være en effektiv og utviklingsorientert organisasjon og utarbeidet derfor i 2013 en strategi for innføring av helhetlig styring. Arbeidet ble videreført i 2014. Helhetlig styring er viktig for å:

- Øke bevisstheten i forhold til hvilke resultater som skulle oppnås
- Skape et grunnlag for vurdering og utvikling av tjenestene
- Skape forutsigbarhet for brukere/innbyggere
- Skape et godt grunnlag for beslutninger – både administrative og politiske
- Øke tilfredsheten blant ansatte

Den viktigste endringen i 2014 var innføring av målstyring i forbindelse med budsjettet. Gjennom å legge til rette for målstyring i form av kvalitet og resultatindikatorer på tjenestene ble det en mer helhetlig styringsmodell enn tidligere. Resultatene i forhold til de budsjetterte målene er omtalt i kommunalavdelingenes kapitler.

I vår helhetlige styringsmodell avklarer rådmannen innholdet i rapporteringen til kommunestyret. Dette bidrar til å skape forutsigbarhet i rådmannens rapportering og muliggjør en bedre styring ved at hver enkelt leder på de ulike tjenestestedene har oversikt over hva som skal inngå i tertialrapportering.

Lederutviklingsprogrammet har vært en god og viktig arena for å øke kompetansen på styring blant kommunens ledere.

I løpet av 2014 har kommunestyret vedtatt et nytt politisk delegeringsreglement som

også delegerer fullmakter til rådmannen. Det ble i løpet av året i tillegg påbegynt utarbeidelse av et nytt administrativt delegeringsreglement, arbeidsgiverstrategi og utkast til lederavtaler. Dette er viktige dokumenter for rådmannen som vil bli ferdigstilt i løpet av 2015.

Internkontroll

Kommuneloven inneholder formelle krav til internkontroll. Det ligger derfor i rådmannens oppgave å sørge for at regelverket overholdes og at kommunen har en betryggende kontroll innenfor de ulike områdene som økonomi- og personalforvaltning, anskaffelser, IKT-styring og informasjonssikkerhet, saksbehandling og myndighetsutøvelse samt tjenesteproduksjon. Det har de siste årene vært langt mer fokus på kommunenes internkontroll enn tidligere for å sikre at retningslinjer og regelverk overholdes. Gjennom arbeidet med helhetlig styring har også internkontroll blitt satt på dagsorden for arbeidet i kommunen. Det har blant annet blitt gjennomført en forvaltningsrevisjon av rådmannens internkontroll. Rapporten viser at det i liten grad er en innarbeidet praksis å bruke risikovurderinger som styringsverktøy. Identifisering av hvor og hvilke typer uønskede hendelser som kan inntreffe er et viktig element i en velfungerende internkontroll. Når det gjelder kontrolltiltak er revisjonens oppfatning at de fremstår som tilfredsstillende. Rådmannen er opptatt av viktigheten i at det avdekkes feil slik at de kan brukes som læring i arbeidet fremover, det vil derfor være en prioritert oppgave å gjennomføre risikovurderinger i løpet av 2015 slik at det kan foretas en gjennomgang av at kontrolltiltakene dekker de viktigste punktene.

Halden kommune har utviklet et eget internkontrollsystem som inneholder muligheten til å melde avvik elektronisk. Det ble i 2014 gjennomført en vellykket pilot på avvikssystemet og arbeidet med implementering vil fortsette i 2015. Inntil dette systemet er på plass gjennomføres avvikskontrollen ved bruk av ulike fagsystemer og mer eller mindre manuelle kontrollsystemer ved de ulike tjenestestedene.

Årshjul

Bildet under viser Halden kommunes overordnede årshjul for 2014. Årshjulet viser oppgaver som har stor betydning for rådmannens overordnede arbeid. Årshjulet bidrar til en transparent organisasjon i forhold til rådmann/ folkevalgte i og med at de folkevalgte har kjennskap til når ulike aktiviteter gjennomføres.

Organisasjon

Kommunestyret

Kommunestyret er Haldens øverste politiske organ og ledes i perioden 2011-2015 av ordfører Thor Edquist. Kommunestyret har 49 representanter fordelt på 9 ulike partier, men vedtok i november 2014 å nedsette antallet til 39 representanter fra og med valget i 2015.

Kommunestyret har myndighet til å fatte vedtak i alle saker, men har i en rekke saker delegert beslutningsmyndigheten til underliggende organ. Det ble i 2014 vedtatt et nytt politisk delegeringsreglement som blant annet regulerer hva som er delegert myndighet til formannskap, hovedutvalg og rådmann.

Det ble i 2014 gjennomført et omfattende folkevalgtopplæring i regi av KS (Kommunesektorens organisasjon). Folkevalgtprogrammet skal skape forståelse for det lokale selvstyret, og det ble lagt vekt på kommunestyrets oppgaver, roller og ansvar, i tillegg til kommuneøkonomi, planprosesser og folkevalgtes arbeidsgiverrolle.

Virksomheten

Virksomhetens øverste leder er rådmann Gudrun Haabeth Grindaker. Rådmannen har en egen stab som inneholder funksjonene:

- Personal- og organisasjon
- Økonomi og plan
- Kommunikasjon og service
- Juridisk

Rådmannen er også ansvarlig for den kommunale delen av NAV.

Halden kommunes organisasjon er bygd opp med kommunalavdelinger og har i 2014 hatt følgende kommunalavdelinger:

- Teknisk
- Undervisning, oppvekst og kultur

- Helse og omsorg

Nedbemannings

Halden kommune intensiverte arbeidet med nedbemanning i 2014 basert på politiske vedtak og for å komme i økonomisk balanse og i tillegg nedjustere lønnsutgiftene i tråd med økonomiplanen. Det var en betydelig årsverksreduksjon gjennom 2014, men behovet for en varig reduksjon i lønnsutgiftene førte til at rådmannen besluttet å gjennomføre masseoppsigelser. 890 personer innen helse og omsorg har kartlagt sin kompetanse. Individuelle drøftingsmøter ble gjennomført i oktober, og oppsigelsesbrev ble sendt innen utgangen av november. Det ble sendt ut oppsigelser tilsvarende 42 årsverk og 97 ansatte mottok oppsigelser.

Noen arbeidsplasser har vært mer berørt enn andre i nedbemanningsprosessen. Rådmannen har gjennom hele 2014 vært opptatt av arbeidsmiljøet både for de som har mottatt oppsigelse og for ansatte som skal fortsette å gi gode tjenester til innbyggerne.

En slik omfattende nedbemanningsprosess påvirker arbeidsmiljøet på flere måter, med tanke på arbeidsmengden, behov for nye arbeidsmetoder, men kan også påvirke trivselen. Det har vært viktig i denne prosessen å skjerme brukerne så langt det har vært mulig.

Arbeidsmiljø og hva som påvirker det gode arbeidsmiljøet og nærværet, har vært tema i ledermøter og personalmøter.

Kommunens stabsfunksjoner har prioritert å støtte lederne i dette arbeidet.

Organisasjonsutvikling

Ledelsesutvikling

Ledelsesutviklingsprogrammet 2013-2015 har hatt stort fokus innenfor organisasjonsutviklingen også i 2014. Ledelsesutviklingsprogrammet ble iverksatt i henhold til planen høsten 2013.

Kommunens ledere står overfor store muligheter og krevende oppgaver.

For å møte ledelsesutfordringene har ledelsesutviklingsprogrammet omfattet følgende temaer:

- Organisasjonsforståelse i et systemteoretisk perspektiv
- Samhandling og tydelighet på aksept av roller og oppgaver
- Ledelse av folkevalgt-styrte organisasjoner
- Lederen som arbeidsgiver – arbeidsgiverrollen
- Identifisere, forstå og håndtere bevisste og ubevisste krefter
- Opplæring i konkret oppgaveløsning innenfor personal- og økonomiområdet og i bruk av elektroniske verktøy som kan effektivisere driften

Det ble avholdt åtte ledersamlinger i 2014. Rådmannens ledergruppe deltok på alle ledersamlingene. Enhets- og områdeledere har deltatt på fire og avdelingslederne på to samlinger.

Det ble søkt om skjønnsmidler til fornying fra fylkesmannen og OU-midler fra KS til alle tiltakene innenfor ledelsesutviklingen også i 2014. Det ble tildelt kr 400.000 fra fylkesmannen og til sammen kr 225.000 av OU-midlene. Ledelsesutviklingen videreføres i 2015.

Strukturelle endringer

Rådmannens ledergruppe har i 2014 i tillegg til rådmannen bestått av de tre

kommunalsjefene, personalsjef, økonomisjef og NAV-leder. Leder for kommunikasjon og service tiltrådte rådmannens ledergruppe våren 2014.

Det ble høsten 2013 igangsatt arbeid med organisasjonsjusteringer. Mandatet for arbeidet var:

- Mer sammenhengende tjenester
- Behovet for tydeligere lederansvar og roller, samsvar mellom ansvar og myndighet
- Behovet for bedre styring og kontroll med den økonomiske situasjonen
- Ønske om å skille interne oppgaver noe mer fra de utadrettede oppgavene og tydeliggjøre det overordnede og strategiske arbeidet.

Rådmannen besluttet organisasjonsjusteringene etter drøfting med arbeidstakerorganisasjonene.

Rådmannen og sentraladministrasjon

Næring er flyttet til økonomi og plan. Rådmannens stab består av politisk sekretariat, juridisk, kommunikasjon og service, økonomi og plan samt personal og organisasjon.

Kommunalsjefstilling personal, økonomi og utvikling er nedlagt i henhold til budsjettet for 2014.

Servisesenteret er underlagt leder for kommunikasjon og service for å styrke og samle kommunens strategiske informasjons- og kommunikasjonsarbeid og service til innbyggerne.

Stillingen som leder for informasjonstjenesten er økt til 100 % stilling. Avdelingen fikk betegnelsen Kommunikasjon og service, og leder har stillingstittel leder kommunikasjon og service. IT og post/arkiv med nåværende leder ble lagt under økonomi og plan.

Helse og omsorg

Enhet hjemmebaserte tjenester

De tre områdene innen enhet hjemmebaserte tjenester er løftet opp som selvstendige driftsenheter. Tidligere modell med enhetsleder for tre områder ble avviklet og nye enheter er:

- Enhet: Hjemmesykepleie
- Enhet: Omsorgsboliger
- Enhet: Samlokaliserte boliger

Enhet Basistjenester

Familiens hus ble overført i sin helhet til undervisning og oppvekst. Funksjonene er opprettholdt. Rehabilitering er et viktig fagområde som skal videreutvikles.

Enhet sykehjem

Rehabiliteringsavdelingen samt Solheim dagsenter for demens ble lagt til enhet sykehjem. Funksjonene er opprettholdt. Rehabilitering er et viktig fagområde som skal videreutvikles

Koordinerende fellestjenester

Koordinerende fellestjenester er samordnet med øvrig stab i helse og omsorg, samlokalisert og har fått felles leder. Fysisk samlokalisering i 3 etg. på Rådhuset

skjedde i månedsskiftet januar/februar 2015.

Teknisk og kultur

Kultur

Kultur er samorganisert med undervisning og oppvekst. Samarbeidet knyttet til idrett og idrettsanlegg mot teknisk har fortsatt som tidligere.

Undervisning og oppvekst

Kommunalavdelingen har blitt tilført to nye områder; kultur og familiens hus. Øberg og Iddevang skoler ble sammenslått til Idd skole i 2014.

Organisasjonsjusteringene ble iverksatt 1. januar 2014. Det pågår for tiden utredninger og videre prosess på noen organisasjonsområder i helse og omsorg og teknisk.

Organisasjonsendringene har vært viktige og riktige både med tanke på bedre styring av økonomien, men også for å oppnå en mer helhetlig sammenhengende tjenestestruktur og tydeligere lederansvar.

Personal & HMS

Arbeidsgiverstrategi

Halden kommune utarbeider ny arbeidsgiverstrategi. Dette arbeidet ble påbegynt i 2014 og sluttføres i 2015. Den nye arbeidsgiverstrategien skal baseres på fire følgende overordnede perspektiver:

- Halden kommunes oppdrag/ utfordringer
- Den åpne organisasjonen
- Helhetlig og utfordrende lederskap
- Kompetente og myndiggjorte medarbeidere

HMS

Et godt og systematisk HMS -arbeid skal bidra til et arbeidsmiljø som er til alles beste. Det overordnede HMS- systemet skal bidra til at man har et verktøy for å forebygge og løse problemer som oppstår. Arbeidet med Halden kommunes elektroniske internkontroll-system fortsatte i 2014. HMS-håndboka inngår som en del av dette systemet. Alle vesentlige rutiner innen HMS er lagt over til det elektroniske systemet. Nytt AKAN- reglement kom på plass våren 2014, det omhandler også spilleavhengighet.

Fokus på nærvær, forebyggende arbeid og gode rutiner for oppfølging av de som blir syke har hatt sterkt fokus også i 2014. Halden har den høyeste bruken av graderte sykemeldinger i Østfold. Dette er positivt da det innebærer at mange utnytter restarbeidsevnen de har som syke. For de aller fleste er å være i arbeid en viktig faktor for å bli frisk.

Målsettingen for 2014 var et nærvær på 92 %, altså et sykefravær på 8 %. Det er laget differensierte mål i de ulike kommunalavdelingene. I 2014 var nærværet for hele året på 90,9 % som var 0,3 % lavere nærvær enn i 2013. Det betyr at arbeidet mot 92 % nærvær fortsetter for fullt i 2015.

Vi har imidlertid store variasjoner mellom de ulike kommunalavdelingene og gjennom året. Korttidsfraværet er en utfordring på noen arbeidssteder, men i hovedsak er det langtidsfraværet som er utfordringen. Rådmannen følger nøye med på utviklingen i nærværet og det vil blant annet bli etablert et tettere samarbeid med NAV arbeidslivssenter og andre kommuner for om mulig oppnå større effekt/ øke nærværet.

Tiltak og aktiviteter som er iverksatt for å ivareta HMS-arbeidet i Halden kommune:

Internkontroll/ HMS- rutiner er det viktigste styringsverktøyet i HMS-arbeidet. Rådmannen er av den oppfatning at et systematisk arbeid med ansattes helse, arbeidsmiljø og sikkerhet er viktige faktorer i nærværarbeidet. Det arbeides kontinuerlig med å utvikle den elektroniske internkontrollen og å implementere prosedyrer og rutiner, samt å få på plass et elektronisk avvikssystem.

Sykefraværsoppfølging

Det er fokus på tidlig oppfølging og tilrettelegging, og flere er gradert sykemeldt. Tilrettelegging for sykemeldte oppleves som mer krevende for lederne fordi kommunen er i en vanskelig situasjon med overtallighet, nedbemanning og trange økonomiske rammer. Det gjøres likevel mye godt IA-arbeid.

IA- rådgiver fra NAV arbeidslivssenter, bedriftshelsetjenesten og HMS -konsulent deltar på dialogmøter/oppfølgingsmøter dersom lederne ønsker bistand. Resultatet har vært raskere avklaring og at flere har kommet tilbake til jobb. Tiltaket videreføres i 2015.

Opplæring

Våren 2014 ble det gjennomført grunnleggende HMS- opplæring, 40-timers kurs for nye ledere og verneombud. Kurset holdes av bedriftshelsetjenesten i samarbeid med kommunens hovedverneombud og fagleder HMS. 20 verneombud og ledere deltok. Tilbakemeldingen fra deltagerne var meget positive.

HMS- pris

I desember ble HMS- prisen delt ut for 4. gang. Utdelingen ble foretatt under en felles lederopplæringssamling. Aremark og Halden legevakt vant prisen og uttrykte stor glede over det. De var stolte og glade over et godt arbeidsmiljø og høyt nærvær. Fjorårets vinner, Båstadlund, fortalte om hva prisen hadde betydd for dem og hvordan de hadde jobbet videre siden i fjor.

Tiltak og aktiviteter for å øke nærværet i Halden kommune:

Tilretteleggingstilskudd

Avdelinger og enheter er flinke til å søke om tilretteleggingstilskudd via Nav. Tilskudd søkes både for å tilrettelegge for enkelt ansatte og til gruppetiltak. I 2014 fikk kommunen ca. kr. 700 000 i slikt tilskudd, dette var 200 000 mer enn i 2013.

Bedriftshelsetjeneste

Halden Felles Bedriftshelsetjeneste har utført et stort omfang av oppgaver for Halden kommune (egen årsmelding fremlagt HAMU 28.02.14). De har utført flere gruppeveiledninger hvor fokuset har vært mestringsstrategier i forhold til brukersituasjoner og i forhold til rollen man har, f. eks. som leder.

BHT har gjennomført trivselskartlegginger og kartlegginger av det fysiske arbeidsmiljøet, både i forhold til inneklima og støy.

BHT deltar på HAMU- møter og sektor AMU hvis ønskelig.

Alle ansatte har gjennom BHT tilbud om gratis behandling av fysioterapeut (3 konsultasjoner + 1 oppfølgingstime) og samtaler hos psykologspesialist. Tilbudet har vært godt mottatt og det har stort sett vært ventelister til begge tilbudene.

I 2014 har det vært utlyst en anbudskonkurranse med forhandling på avtale om bedriftshelsetjeneste. 3 tilbydere la inn anbud og etter at prosessen var gjennomført, ble Stamina Helse valgt til ny bedriftshelsetjeneste for perioden 2015-2018. Dermed ble et 26 års langt samarbeid med Halden felles bedriftshelsetjeneste avsluttet.

Sykefraværsutvikling Halden kommune 2010– 2014

	2010	2011	2012	2013	2014
Halden kommune totalt	7,9 %	7,9 %	8,1 %	8,2 %	9,1 %
Sentral/felles	3,9 %	4,7 %	6,5 %	8,3 %	9,5 %
NAV	11,6 %	10,9 %	8,6 %	7,9 %	8,2 %
Undervisning, oppvekst og kultur	6,6 %	7,5 %	7,7 %	7,8 %	8,2 %
Kultur	2,1 %	1,8 %	4,1 %	6,1 %	
Teknisk	6,6 %	4,8 %	6,0 %	5,5 %	5,2 %
Helse & omsorg	9,8 %	9,6 %	9,1 %	10,2 %	10,5 %

Medarbeidere

Antall og årsverk

Antall fast ansatte og årsverk pr. 31.12.14:

	Antall 2013	Årsverk 2013	Antall 2014	Årsverk 2014
Kvinner	1867	1394	1738	1343
Menn	494	424	452	405
Totalt	2361	1818	2190	1748

Utdanningsnivå

Tabellen nedenfor viser utdanningsnivået i Halden kommune pr. 31.12.14 for de med sentrale lønnsforhandlinger. Ledere og ansatte med individuell avlønning etter

HTA kap. 3.4.1, 3.4.2 og 5.2 inngår ikke i oversikten. Det betyr at ca 200 ansatte ikke er med i oversikten, disse har i hovedsak utdanning på høyskole- og universitetsnivå.

Utdanningsgruppe	Menn 2011	Kvinner 2011	Menn 2012	Kvinner 2012	Menn 2013	Kvinner 2013	Menn 2014	Kvinner 2014
Ufaglært	64	322	72	371	67	352	60	320
Faglært	140	634	138	695	143	680	136	612
Høyskole	49	279	49	308	49	311	54	301
Høyskole +	10	51	11	57	11	69	10	63
Lærere (inkl. adj., adj.+, lektorer)	102	321	98	293	92	291	73	259

- Andelen ufaglærte i kommunen i 2014 er 17,3 % mot 17,7 % i 2013.
- Andelen ufaglærte kvinner er 14,6 % i hovedsak pleiemedarbeidere i helse og

omsorg. Andelen ufaglærte menn er 2,7 %.

- Det arbeides kontinuerlig med å øke andelen faglærte ved tilsetninger og gjennom tilrettelegging for å ta fagbrev ved siden av arbeidet.

Alderssammensetning

Alderssammensetningen for fast ansatte i Halden kommune var som følger pr. 31.12.14:

Aldersgruppe	Antall personer 2012	Antall personer 2013	Antall personer 2014
18-20	14	13	18
21-25	154	160	122
26-30	183	183	165
31-35	231	196	191
36-40	283	300	294
41-45	319	297	289
46-50	328	344	329
51-55	272	282	273
56-60	326	295	277
61-65	209	223	191
66-67	41	44	29
Over 67	20	24	12

Andelen ansatte over 60 år er betydelig redusert i løpet av 2014.

Det forventes fortsatt betydelig naturlig avgang de nærmeste årene. Rekruttering av tilstrekkelig og kompetent arbeidskraft er utfordrende og vurderes kontinuerlig ut i fra kommunens behov for fortsatt nedbemanning.

Pensjonsalder

Et av delmålene i IA-avtalen 2014-2018 er at økt pensjonsalder. Den enkelte virksomhet skal legge til rette for at flere kan stå lenger i arbeid. Slike tiltak er ledd i en livsfaseorientert personalpolitikk (jf. pkt. 7.1.4), og bør inngå i det systematiske HMS-arbeidet. Pensjonsalderen påvirkes både av avgang ved uførhet, og ved at den ansatte velger å gå av. Mulighetene i pensjonsordningen har påvirket tidspunktet for når ansatte starter uttak av alderspensjon.

Rekruttering

P.t. er det sykepleiere, vernepleiere, ingeniører og førskolelærere som representerer den største utfordringen når det gjelder rekruttering av fagpersonell. Det er spesielt vanskelig å rekruttere sykepleiere i helgestillinger. Det er også vanskelig å rekruttere lærere med godkjent lærerutdanning i løpet av skoleåret. Antall søkere til enhetslederstillinger i helse og

omsorg og undervisning og oppvekst er begrenset.

Læringer

Kommunen hadde våren 2014 til sammen 36 læringer innenfor 5 fagområder. Antallet læringer ble redusert til 30 f.o.m. høsten 2014. Kommunen har nå læringer innenfor flg. fagområder: helsefagsarbeider, barne- og ungdomsarbeider, aktivitør, institusjonskokk og kontorlag.

Kommunens redegjørelse for likestilling

Halden kommune har også i 2014 vært bevisst på likestillingsaspektet ved rekruttering til stillinger. Kjønnfordelingen er i likhet med andre kommuner skjev innenfor de ulike sektorene. Ønsket og målsettingen er å forbedre dette gjennom bevisst holdning ved rekruttering.

Kommunen har i enkelte tilfeller oppfordret underrepresenterte grupper om å søke ved annonsering av ledige stillinger. Tilrettelegging av arbeidsplassen for medarbeidere med nedsatt funksjonsevne har stort fokus i kommunen.

Kjønnsbalanse

Rådmannens ledergruppe hadde ved utgangen av 2014 en kvinneandel på 50 %.

Går en til ledernivået under (enhetsledere) var fordelingen 69 % kvinner. I avdelingsledersjiktet er kvinneandelen enda høyere.

Kommunen har ikke iverksatt egne tiltak for å øke kjønnsbalansen i noen av kommunalavdelingene eller i rådmannens stab.

Som for det offentlige generelt ser en at likestillingsspørsmålet er et resultat av kvinners og menns valg av tilknytning til arbeidslivet. Klare forskjeller i yrkesvalg fremkommer i tabellene under.

Fast ansatte	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Halden i alt	2 028	2093	2235	2252	2424	2595	2373
Kvinner	1 613	1649	1770	1752	1910	2064	1883
Menn	415	444	465	500	514	531	490

Pr. 01.12.14	Antall			
Sektor	Kvinner	Menn	Andel kvinner i %	Andel menn i %
I alt	1875	490	79	21
Sentraladministrasjon	50	28	64	36
Undervisning og oppvekst	613	136	82	18
Helse og omsorg	1167	193	86	14
Kultur	15	9	62	38
Teknisk	25	115	18	82

Tall hentet fra KS (PAI-registeret)

Likelønn

Likelønn var ikke en sentral føring i de lokale forhandlingene i 2014.

Det legges imidlertid stor vekt på lik behandling av kvinner og menn ved lokale lønnsforhandlinger. Kommunen er kommet langt i dette arbeidet. I 2014 ble sykepleiere særskilt prioritert, mens både fagarbeidere, undervisningspersonell og høyskoleutdannede fikk tillegg i forhandlingene i kap. 4.A.1. Alle gruppene har høy kvinneandel. Det gjenstår

imidlertid likestillingsutfordringer knyttet til lønn i forhandlingskapitlene 3.4.2 og 5.2 hvor det forhandles individuelt.

Likelønn er et tema i lønssamtaler.

Kjønnsfordelt lønnsstatistikk

Ser en på utviklingen av grunnlønn i Halden kommune, økte kvinner % - vis mer enn menn fra 2013 til 2014.

Utviklingen i grunnlønn i Halden kommune i perioden 2007-2014

Utvikling av grunnlønn			
	Begge kjønn	Kvinner	Menn
2007	25 770	25 275	27 325
% vis økning	6	6,1	5
2008	26 573	26 026	28 314
% vis økning	3,5	3,6	3,8
2009	28 291	27 769	29 947
% vis økning	6,5	6,7	5,8
2010	29 282	28 756	31 003
% vis økning	3,5	3,5	3,7
2011	31 552	31 085	33 049
% vis økning	3,0	3,3	2,1
2012	33 005	32 552	34 476
%-vis økning	4,6	4,7	4,3
2013	33 668	33 266	35 018
%-vis økning	2,0	2,2	1,6
2014	35 207	34 890	36 270
%-vis økning	4,6	4,9	3,6

Endring i månedsfortjeneste 2013-2014:

Kjønn	Månedsfortjeneste 2014	Endring i månedsfortjeneste 2013-2014
Kvinner og menn	38 803	4,9
Kvinner	38 472	5,2
Menn	39 915	3,8

Tabellen nedenfor viser lønnsforhold justert for ulike faktorer.

	2012		2013		2014	
	Kvinner måneds- fortjeneste i % av menns	Kvinner grunnlønn i % av menns	Kvinner måneds- fortjeneste i % av menns	Kvinner grunnlønn- i % av menns	Kvinner måneds- fortjeneste i % av menns	Kvinner grunnlønn i % av menns
Justert for						
Alder	95	94	95	95	96	96
Ansiennitet	94	93	_*	_*	_*	_*
Ansattgruppe	98	99	98	100	99	100
Stillingskode	98	100	99	101	99	101
Utdanning	98	98	97	98	97	99

Arbeidstid

Det er utarbeidet elektroniske systemer for registrering av uønsket deltid i kommunen. Omfanget av uønsket deltid er størst innenfor kommunalavdeling helse og omsorg. Det er utarbeidet retningslinjer for reduksjon av uønsket deltid som skal bidra til at dette arbeidet prioriteres og forseres. Det har imidlertid i liten grad vært mulig å

øke stillingsstørrelse for deltidsansatte også i 2014 pga. nedbemanning og overtallighet.

Kjønnsdelt statistikk på heltids- og deltidsansatte

Tabellene nedenfor viser hvordan den prosentvise andelen kvinner og menn i ulike stillingsstørrelser og fordelingen

heltid/deltid har endret seg i perioden 2013–2014. 40,1 % av ansatte er nå i 100 % stilling. Dette er en økning fra 2013

med 2,1 %. Andelen ansatte i stillinger over 50 % har økt med 5,8 % i samme periode.

Stillingsprosent	Kjønn	2012		2013		2014	
		Antall ansatte	Prosent	Antall ansatte	Prosent	Antall ansatte	Prosent
0-24.9 %	Kvinner og menn	163	6,7	334	12,8	187	7.9
	Kvinner	140	7,3	284	13,7	165	8.8
	Menn	23	4,5	50	9,3	22	4.5
25-49.9 %	Kvinner og menn	207	8,6	238	9,1	196	8.3
	Kvinner	172	9,0	195	9,4	158	8.4
	Menn	35	6,8	43	8,0	38	7.8
50-74.9 %	Kvinner og menn	496	20,5	491	18,8	501	21.1
	Kvinner	432	22,7	439	21,1	442	23.5
	Menn	64	12,5	52	9,7	59	12.6
75-99.9 %	Kvinner og menn	566	23,4	557	21,3	538	22.7
	Kvinner	507	26,6	497	23,9	475	25.2
	Menn	59	11,5	60	11,2	63	12.9
100 %	Kvinner og menn	988	40,8	994	38,0	951	40.1
	Kvinner	655	34,4	664	31,9	643	34.1
	Menn	333	64,8	330	61,7	308	62.9

Tabellene er hentet fra KS (PAI-registeret) pr.01.12.2014.

Tallene inkluderer også vikariater og engasjementer av lengre varighet.

Tabellen under viser antall og prosentandel faste heltids- og deltidsansatte pr. 31.12.2014

Stillingsprosent	Kjønn	2012		2013		2014	
		Antall ansatte	Prosent	Antall ansatte	Prosent	Antall ansatte	Prosent
Heltid	Kvinner og menn	988	40,8 %	994	38,0 %	951	40,1%
	Kvinner	655	66,3 %	664	66,8 %	643	67,6%
	Menn	333	33,7 %	330	33,2 %	308	32,4%
Deltid	Kvinner og menn	1 432	59 %	1 620	62,0 %	1 422	59,9%
	Kvinner	1 251	87,4 %	1 415	87,3 %	1 240	87,2%
	Menn	181	12,6 %	205	12,7 %	182	12,8%

Personalpolitiske satsinger

Kommunens seniorpolitikk ble vurdert av en partssammensatt arbeidsgruppe i 2013 og 2014. Arbeidet ble ferdigstilt våren 2014. Resultatet av arbeidet var dokumentet «Senior – en ressurs»

Det er ikke utarbeidet en egen livsfasepolitikk, men arbeidsgiver forsøker så langt mulig å tilrettelegge ved spesielle behov som omsorgsoppgaver og nedsatt funksjonsevne. Livsfase- og seniorpolitikk vil bli omhandlet som en del av kommunens overordnede arbeidsgiverstrategi.

Ansatte og etnisitet

I 2012 ble det innført en forsøksordning som innebærer at ved utlysning av stillinger skal minimum én kvalifisert søker med minoritetsbakgrunn innkalles til intervju. Erfaringene med prøveordningene er positive, og ordningen ble innført som en fast ordning fra 2013.

Likestilling og antidiskriminering kan fokuseres ytterligere i planer, planprosesser

og utredninger og ivaretas bedre i kommunens saksbehandling.

Ansatte med nedsatt funksjonsevne

Kommunen har omfattende tilrettelegging for sykemeldte og ansatte som står i fare for å bli sykemeldt. Erfaringene med tilrettelegging er ulike, avhengig av omfang og type tilrettelegging. Det er viktig at tilrettelegging så langt det er mulig ikke blir permanente ordninger. Reduksjoner i bemanningen medfører at tilretteleggingen blir mer krevende å få til.

Andre personalpolitiske satsingsområder

Kommunen har avtale med et treningssenter om tilbud for ansatte to økter pr. uke.

Gjennom medlemskap i prosjektet Aktiv på Dagtid som er et prosjekt for IA-bedrifter, får sykemeldte, ansatte som går på arbeidsavklaringspenger/ midlertidig uføretrygd adgang til prosjektets aktivitetstilbud.

Rammeområdene - sammendrag

RESULTAT PR. RAMMEOMRÅDE	Regnskap 2012	Regnskap 2013	Regnskap 2014	Budsjett 2014	Avvik 2014
Fellesområder	-1 310 686	-1 364 721	-1 414 449	-1 404 347	10 102
Sentraladministrasjon	75 792	75 783	78 727	84 496	5 769
Fellesfunksjoner	-28 423	-31 856	22 541	12 088	-10 453
NAV	55 847	55 075	60 137	56 794	-3 343
Kommunalavdeling undervisning og oppvekst	531 914	554 242	564 984	568 164	3 180
Kultur & Idrett	40 091	41 638	39 123	41 518	2 394
Kommunalavdeling helse og omsorg	575 809	621 484	586 648	579 966	-6 682
Kommunalavdeling teknisk	60 396	49 478	63 119	61 224	-1 894
VAR og Havn	-6 878	-1 123	-830	97	927

Sentraladministrasjon

Sentraladministrasjonen hadde et positivt resultat på 5,8 mill. kr som følge av en stram styring og bruk av ressurser på andre områder enn budsjettet. Det har i 2014 blitt jobbet med blant annet utarbeidelse av forslag til ny sentrumsplan, innføring av e-handel og andre elektroniske løsninger. Det har blitt gjennomført en it-revisjon fra Microsoft og revisjon av rådmannens internkontroll.

NAV

NAV hadde et merforbruk på 3,3 mill. kr. NAV opplevde i 2014 en økning i antall sosialhjelpsmottakere. Gjennomsnittlig stønadslengde gikk ned i 2014, men det ble i gjennomsnitt utbetalt mer i 2014 enn 2013. Det er forholdsvis mange langtidsmottakere av sosialhjelp i Halden. Det jobbes med tiltak både på statlig og kommunal side for å blant annet få brukerne ut i arbeid eller over på rett ytelse.

Undervisning og oppvekst

Undervisning og oppvekst ender med et positivt resultat på 3,18 mill. kroner. Det har vært jobbet aktivt med sykefraværsoppfølging og det har vært en restriktiv bruk av vikarer ved korttidsfravær. Dette har resultert i at nettolønnen på området viser et positivt resultat. Øberg og Iddevang skoler ble i august slått sammen til Idd skole og samlet i tidligere Øberg skoles lokaler. Det har i hele 2014 vært fokus på utgifter og inntekter og dette har gitt tilnærmet balanse på området.

Kultur

Kultur har gjennom 2014 hatt flere ubesatte stillinger. Dette vises på netto lønn hvor det er positivt resultat. Når det gjelder driftsutgifter og driftsinntekter har det blitt jobbet aktivt for å redusere utgifter og øke inntektene. Kultur kan vise til et positivt resultat på 2,39 mill. kroner.

Teknisk

Teknisk har et merforbruk på 1,9 mill. kroner i forhold til budsjett. Området fikk tilført 5 mill. kroner i budsjettmidler som følge av omfordeling mellom kommunalavdelingene ved 3. tertial. 2014 bød på utfordringer for avdelingen i form av større skogbranner og flom. Dette har

ført til økte utgifter til lønn, overtid og erstatningsutbetalinger. I løpet av 2014 ble det innført skatt på overskudd fra næringsavfall. Dette var ikke med i områdets opprinnelige budsjett og bidro til ytterligere merforbruk på området.

VAR og Havn

Selvkostområdet for vann endte totalt med et underskudd på 2,6 mill. kroner. Underskuddet forklares ved for lite innkrevd gebyrer i 2014 i forhold til aktivitetsnivået. Underskuddet ble dekket av fond fra tidligere års overskudd. Fond fra gebyrer knyttet til selvkostområdet for vann er ved utgangen av 2014 akkumulert opp til 4 mill. kroner.

Selvkostområdet for avløp endte totalt med et underskudd på 9,8 mill. kroner. Underskuddet forklares ved at gebyrnivået for 2014 ble satt for lavt i forhold til aktivitetsnivået og i forhold til tidligere års

investeringer på området. Deler av underskuddet ble dekket av fond fra tidligere års overskudd, mens 7,3 mill. kroner må dekkes inn i løpet av de kommende 5 år i form av økte gebyrinntekter og/eller redusert aktivitet på området.

Selvkostområdet for renovasjon endte totalt med et overskudd på 3 mill. kroner. Overskuddet er avsatt til fond som ved utgangen av 2014 er akkumulert opp til 5,6 mill. kroner. Dette vil si at det er innkrevd for mye gebyrer som må benyttes til å håndtere svingninger i inntekter og utgifter i årene som kommer eller tilbakeføres gjennom tilpassede gebyrer.

Området havn endte totalt med et overskudd på 0,1 mill. kroner. Dette ble avsatt til fond og vil bli benyttet til fremtidig havnevirksomhet.

Driftsregnskap

Tabellen under viser regnskap og budsjett for kommunens drift. Det foreløpige

driftsregnskapet er avlagt med ett mindreforbruk på nær 3,3 mkr.

Driftsregnskap	Regnskap 2 011	Regnskap 2 012	Regnskap 2 013	Regnskap 2 014	Budsjett 2 014	Avvik 2 014
Brukerbetalinger	48 035 386	51 104 266	54 518 302	55 072 961	54 767 572	305 389
Andre salgs- og leieinntekter	170 697 559	185 313 247	191 962 143	204 446 530	198 758 626	5 687 904
Overføringer med krav til motytelse	227 961 405	169 459 285	178 764 767	168 088 345	163 601 752	4 486 593
Rammetilskudd	670 909 184	747 731 910	775 668 185	823 330 178	822 607 000	723 178
Andre statlige overføringer	31 040 943	86 800 747	117 114 188	177 406 077	138 489 568	38 916 509
Andre overføringer	557 280	3 773 333	3 059 350	355 500	25 000	330 500
Skatt på inntekt og formue	502 048 147	541 591 912	576 536 673	578 673 677	582 943 000	-4 269 323
Eiendomsskatt	79 044 581	80 455 719	77 552 921	79 565 889	79 574 000	-8 111
Andre direkte og indirekte skatter	41 662	37 431	41 662	42 127	0	42 127
Sum driftsinntekter	1 730 336 146	1 866 267 849	1 975 218 191	2 086 981 284	2 040 766 518	46 214 766
Driftsutgifter						
Lønnsutgifter	915 502 624	939 484 111	995 424 661	990 915 371	987 697 012	-3 218 359
Sosiale utgifter	207 613 078	251 122 528	282 026 220	285 397 789	297 756 199	12 358 410
Kjøp av varer og tj som inngår i tj.produksjon	297 736 627	291 416 264	343 513 161	363 050 944	296 267 873	-66 783 071
Kjøp av tjenester som erstatter tj.produksjon	237 785 652	259 113 639	277 740 332	288 262 164	278 659 189	-9 602 975
Overføringer	175 192 455	150 370 477	144 231 119	166 617 788	150 471 241	-16 146 547
Avskrivninger	64 437 354	66 707 412	68 740 704	70 257 273	70 350 000	92 727
Fordelte utgifter	-51 754 057	-50 964 023	-108 844 565	-112 799 092	-108 406 774	4 392 318
Sum driftsutgifter	1 846 513 734	1 907 250 407	2 002 831 631	2 051 702 237	1 972 794 740	-78 907 497
Brutto driftsresultat	-116 177 588	-40 982 558	-27 613 440	35 279 047	67 971 778	-32 692 731
Renteinntekter og utbytte	22 805 762	17 797 503	14 759 786	17 951 018	14 929 000	3 022 018
Mottatte avdrag på utlån	24 368	114 422	112 568	209 665	0	209 665
Renteutgifter og låneomkostninger	68 948 498	62 031 041	67 503 050	66 966 294	71 883 000	4 916 706
Avdrag på lån	41 158 364	49 437 166	53 050 000	54 527 907	56 735 000	2 207 093
Utlån	839 201	286 891	588 343	-1 328	0	1 328
Resultat eksterne finanstransaksjoner	-88 115 932	-93 843 174	-106 269 040	-103 332 191	-113 689 000	10 356 809
Motpost avskrivninger	64 437 354	66 707 412	68 740 704	70 257 273	69 416 000	-841 273
Netto driftsresultat	-139 856 166	-68 118 320	-65 141 775	2 204 129	23 698 778	-23 177 194
Bruk av disposisjonsfond	1 100 000	0	491 902	4 400 000	4 400 000	0
Bruk av bundne fond	17 099 416	12 334 636	11 271 068	23 389 066	4 753 260	18 635 806
Overført til investeringsregnskapet	6 949 660	3 758 613	7 329 377	843 462	0	843 462
Dekning av tidligere års regnsk.m. merforbruk	0	0	0	9 400 000	9 400 000	0
Avsatt til bundne fond	14 748 938	11 502 272	14 150 874	16 465 736	23 452 038	6 986 302
Netto fondsføringer	-3 499 182	-2 926 249	-9 717 280	1 079 868	-23 698 778	26 465 571
Regnskapsmessig merforbruk	-143 355 348	-71 044 568	-74 859 055	0	0	
Regnskapsmessig mindreforbruk				3 283 997		

Brutto driftsresultat

Brutto driftsresultat viser resultatet av driften før finanspostene. Brutto driftsresultat + motpost avskrivninger skal

være like stort eller større enn finanspostene. Hvis ikke har ikke kommunen midler til å dekke sine finansforpliktelser. Brutto driftsresultat ble

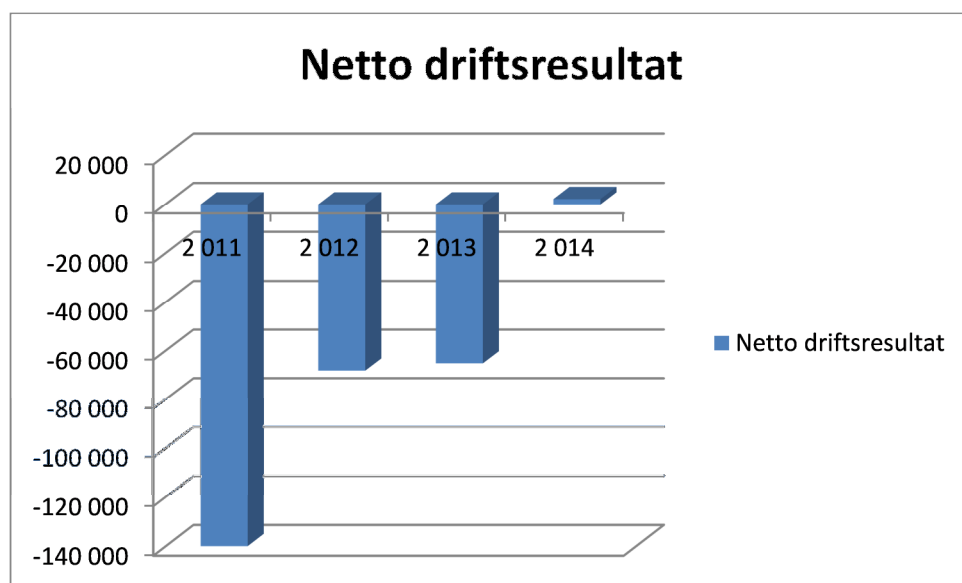
i 2014 35,3 mill. kr, og dermed 33,7 mill. kr svakere enn budsjettet. Både driftsinntektene og driftsutgiftene ble høyere enn budsjettet. Det er likevel verdt å merke den positive utviklingen som har vært fra 2011 da brutto driftsresultat var på -116,1 mill. kr.

Netto driftsresultat

Netto driftsresultat viser hvor mye av driftsresultatet som kan disponeres til avsetninger, og eller til inndekning av tidligere års underskudd. I tillegg kan et positivt netto driftsresultat være med på å finansiere investeringer. Derfor anbefales det at netto driftsresultat bør utgjøre om lag 2 % årlig for å sikre en forsvarlig formuesforvaltning. I dette ligger det altså

at kommunene bør finansiere deler av sine investeringer med oppsparte driftsmidler.

Kommunens brutto- og netto driftsresultater viser en klar forbedring fra 2011 og frem til og med 2014. Særlig stor er forbedringen fra 2011 – 2012, hvor netto resultatgrad er forbedret med 4,43 prosentpoeng. Netto driftsresultat ble i 2014 på 2,2 mill. kr, noe som er 23,1 mill. kr svakere enn budsjettet på 23,2 mill. kr. Årsaken til det er som beskrevet under brutto driftsresultat. Finanskostnadene ble 10,4 mill. kr bedre enn budsjett og medfører at netto driftsresultat har et mindre avvik mot budsjett enn brutto driftsresultat.

2 % netto driftsresultat for Halden kommune vil for 2014 utgjøre 41 mkr. I forhold til dette målet om finansiell balanse er Halden kommune fortsatt et godt stykke unna.

av bundne fond, det er overført 0,9 mkr fra drift til investering, og det er inndekket 9,4 mkr av det akkumulerte underskuddet. 4,4 mkr av dette er dekket med bruk av disposisjonsfond.

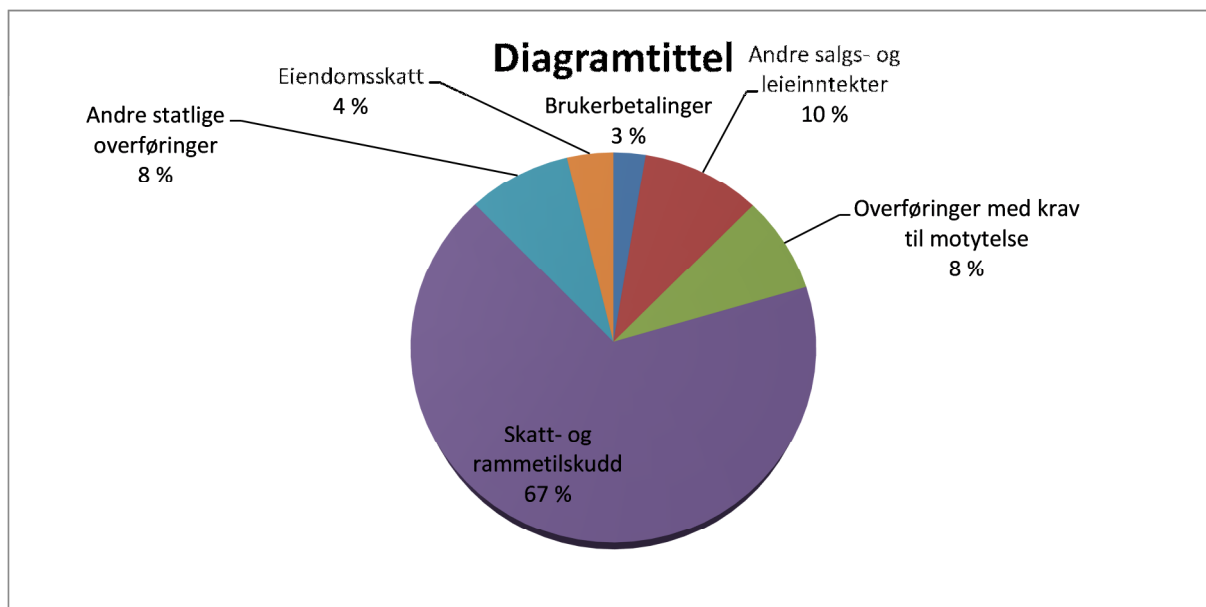
Regnskapsmessig resultat

Driftsregnskapet for 2014 er foreløpig gjort opp med et regnskapsmessig mindreforbruk på nær 3,2 mkr. Mindreforbruket utgjør 0,15 % av totale driftsinntekter. Netto er det brukt 6,9 mkr

Kommunens driftsinntekter

Skatt og rammetilskudd er kommunens største inntektskilde. Hele 67,2 % av kommunens virksomhet finansieres av skatt- og rammetilskudd. Dette er likevel en reduksjon sammenlignet med 2013 hvor den statlige finansieringen utgjorde 68,4 % av inntektene.

Årsaken til nedgangen er svikten i skatteinntektene på landsbasis i 2014. For Halden kommunes del ble svikten hele 17,6 mkr regnet fra kommunens første budsjett ble vedtatt 19.12.2013 til endelig resultat.

Andre statlige overføringer, som i all hovedsak er andre typer statstilskudd (herunder også tilskudd til ressurskrevende brukere) utgjør om lag 8 %, mens overføringer med krav til motytelse (Refusjonsordninger inkl. syke- og fødselsrefusjoner) utgjør også om lag 8 % av driftsinntektene i 2014.

Under posten andre salgs- og leieinntekter vil man typisk finne kommunale avgifter, plan- og byggesaksgebyrer, samt husleieinntekter. Posten utgjør om lag 10 % av kommunens inntekter, mens brukerbetalinger og eiendomsskatt kun utgjør hhv. 3 og 4 %.

Det er særlig posten andre statlige overføringer som har økt de siste årene, og årsaken er hovedsakelig refusjon/tilskudd knyttet til ressurskrevende brukere. I 2014 års regnskap er det bokført ca. 11 mkr. i

etterbetalt tilskudd fra driftsårene 2012 og 2013. I tillegg har ny beregningsmodell gitt en varig økt inntekt for driftsåret 2014.

Postene eiendomsskatt og brukerbetaling har vært uforandret de siste årene, og utgjør til sammen om lag 7 % av kommunens inntekter.

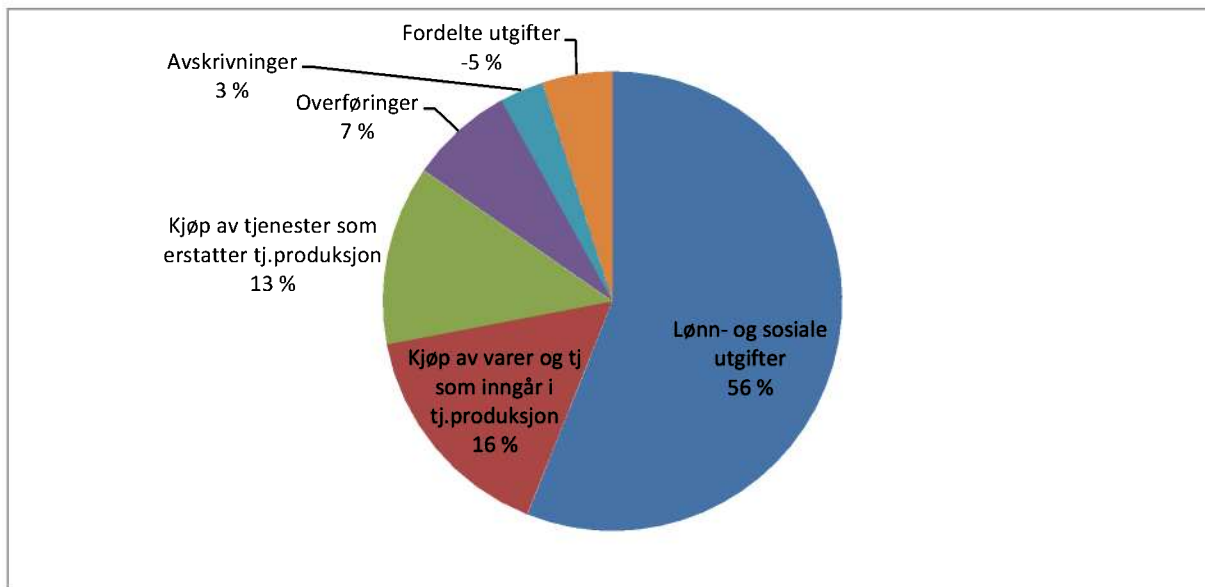
Samlet sett utgjør egenandeler, gebyrer og avgifter som kommunens innbyggere og næringsvirksomhet betale om lag 10 – 12 % av kommunens totale inntekter.

Kommunens driftsutgifter

Lønn og sosiale utgifter (pensjon og arbeidsgiveravgift) utgjør den største posten av kommunens totale utgifter. I 2014 utgjør lønn og sosiale utgifter 62,2 % av kommunens totale driftsutgifter. I 2013 utgjorde tilsvarende post 63,7 %, noe som gir en andelsreduksjon på 1,5

prosentpoeng fra 2013 – 2014. I 2013 var totale lønnskostnader 1.277 mkr, mens det i 2014 var 1.276 mkr. En reduksjon på 1,1 mkr.

I dette ligger også en absorbering av 2014 års lønnskostnad som utgjør om lag 32 mkr (3,3 %), i tillegg til en økning av netto pensjonskostnad på om lag 3,4 mkr.

Halden kommune brukte i 2014 om lag 16 % av totale utgifter til driftsmessige innsatsfaktorer. Det er omtrent som i 2013. Videre gikk om lag 13 % til kjøp av tjenester fra andre (tjenester som andre kommuner, fylkeskommunen og andre tjenesteleverandører utfører for kommunen). Om lag 7 % til overføringer til andre, tilskudd til private barnehager, sosialstønad etc. Disse postene var også omtrent andelsmessig like store i 2013. Avskrivningene, som gir ett bilde av kapitalslitet på kommunens anleggsmidler, utgjorde om lag 3 % i 2014.

Finansområdet

Netto finanskostnader er redusert med 2,3 mkr fra 2013 til 2014. I dette ligger en økning av renteinntekter og utbytte på om lag 3,3 mkr, samt en økning av rente- og avdragsutgifter på om lag 1,0 mkr.

Halden kommunes langsiktige gjeld knyttet til lån er redusert med om lag 14 mkr fra 2013 – 2014. Sikringsgraden av gjelda utgjør ved utgangen av 2014 i underkant av 60 %, og snittrenten i 2014 var 3,65 %. Det er forventet en reduksjon av snittrenten i 2015 på 50 punkter.

Balanse

Kommunens balanse gir uttrykk for forstående forpliktelser. I tillegg fremkommer utviklingen av kommunens finansielle situasjon og forventet utvikling i årene fremover.

Det ligger svært mye nyttig styringsinformasjon i balansen, og utviklingen de siste årene gjenspeiler utviklingen i drifts- og investeringsregnskapene.

Regnskap 2011 Regnskap 2012 Regnskap 2013 Regnskap 2014

Anleggsmidler	3 624 385 402	3 821 710 412	4 087 242 815	4 344 455 586
Faste eiendommer og anlegg	1 681 898 822	1 733 480 817	1 814 419 887	1 826 022 141
Utstyr, maskiner og transportmidler	93 859 001	85 208 746	86 549 061	80 113 010
Utlån	194 042 815	207 304 774	235 465 772	308 129 752
Konserninterne langsiktige fordringer	19 720	19 720	19 720	19 720
Aksjer og andeler	51 576 715	64 422 297	68 029 992	74 793 717
Pensjonsmidler	1 602 988 329	1 731 274 057	1 882 758 383	2 055 377 247
Omløpsmidler	682 907 841	651 925 950	344 805 061	265 419 708
Kortsiktige fordringer	113 861 382	86 989 857	101 444 553	103 645 955
Konserninterne kortsiktige fordringer	243 899 205	245 608 710	100 032 801	30 396 470
Premieavvik	220 752 244	258 689 592	311 294 963	359 375 793
Aksjer og andeler	0	0	0	0
Sertifikater	0	0	0	0
Obligasjoner	0	0	0	0
Derivater	186 366	246 345	457 625	363 922
Kasse, postgiro, bankinnskudd	104 208 643	60 391 446	-168 424 881	-228 362 431
SUM EIENDELER	4 307 293 243	4 473 636 362	4 432 047 876	4 609 875 294

Egenkapital	207 572 546	-113 918 457	-302 764 585	-231 515 516
Disposisjonsfond	5 243 083	5 243 083	4 751 181	351 181
Bundne driftsfond	40 867 950	40 035 586	42 915 391	35 371 151
Ubundne investeringsfond	171 320 549	170 731 032	104 576 537	74 921 796
Bundne investeringsfond	56 489 895	69 784 113	36 954 037	42 002 870
Regnskapsmessig mindreforbruk	0	0	0	3 283 997
Regnskapsmessig merforbruk	-143 355 348	-214 399 916	-289 258 972	-279 858 972
Udisponert i inv.regnskap	77 265	77 265	77 265	77 265
Udekket i inv.regnskap	-4 922 019	-3 774 284	-1 130 941	-6 338 672
Kapitalkonto	96 187 633	-167 278 874	-187 312 621	-86 989 668

Årsmelding Halden kommune

Endring i regnskapsprinsipp som påvirker AK Drift	20 223 411	20 223 411	20 223 411	20 223 411
Endring i regnskapsprinsipp som påvirker AK Invest	-34 559 874	-34 559 874	-34 559 874	-34 559 874

Langsiktig gjeld	3 708 740 592	4 197 296 441	4 377 454 847	4 473 803 967
-------------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------

Pensjonsforpliktelser	1 827 156 550	2 187 781 111	2 425 598 843	2 536 253 000
Ihendehaverobligasjonslån	0	0	0	0
Sertifikatlån	0	0	0	0
Andre lån	1 881 584 042	2 009 515 330	1 951 856 004	1 937 550 966
Konsernintern langsiktig gjeld	0	0	0	0

Kortsiktig gjeld	390 980 105	390 258 378	357 357 614	367 586 844
-------------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------

Herav:				
Kassekredittlån	0	0	0	0
Annen kortsiktig gjeld	108 758 157	105 246 993	119 891 211	116 091 282
Derivater	0	0	0	0
Konsernintern kortsiktig gjeld	245 549 869	224 422 346	158 614 993	148 931 241
Premieavvik	36 672 079	60 589 038	78 851 410	102 564 322

SUM EGENKAPITAL OG GJELD	4 307 293 243	4 473 636 362	4 432 047 876	4 609 875 294
---------------------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------

MEMORIAKONTI

Memoriakonto	236 304 043	253 240 103	141 429 670	71 713 378
Herav:				
Ubrukte lånemidler	182 137 752	209 902 085	104 494 340	43 953 641
Ubrukte konserninterne lånemidler	0	0	0	0
Andre memoriakonti	54 166 290	43 338 018	36 935 330	27 759 737
Motkonto for memoriakontiene	-236 304 043	-253 240 103	-141 429 670	-71 713 378

Anleggsmidler

Alle anleggsmidler anses som eiendeler. Anleggsmidler er i prinsipp noe et selskap kan «selge» eller avhende på annen måte, og anses rent regnskapsmessig som en «sikkerhet» dersom det skulle bli dårlige tider. I praksis er det likevel ikke alltid slik at anleggsmidler kan enten selges eller kreves inn på annen måte.

Anleggsmidler består av faste eiendommer og anlegg (inkl. tomter, gater/veier ect.), maskiner, inventar, utstyr og annet teknisk materiale.

I tillegg finner vi her utlånte midler (som enten er skaffet til veie som følge av

låneopptak (startlån) eller oppspart egenkapital), kommunens anskaffelse av aksjer og eierandeler, samt pensjonsmidlene som pensjonskassene forvalter på vegne av kommunen. Totalt har anleggsmidlene økt med 257,2 mkr fra 2013 til 2014. Av denne økningen står økningen av pensjonsmidlene for 172 mkr og utlånsandelen for 73 mkr. Posten for aksjer og andeler har økt med nær 7 mkr mens eiendommer/inventar ect. Kun har økt med ca. 5 mkr. Pensjonsmidlene bør ikke sees isolert da de henger sammen med pensjonsforpliktelsen som bokføres som langsiktig gjeld. Pensjonsforpliktelsene har økt med 110

mkr fra 2013 – 2014. Det betyr at underdekningen mellom pensjonsmidler og pensjonsforpliktelser er redusert med 62

mkr, slik at reell underdekning ved utgangen av 2014 er 481 mkr.

Endringer i anleggsmidler fra 2013 - 2014

Netto aktiverte anleggsmidler	5 166 202
Utlån til Halden byutvikling	57 309 425
Redusert utlån pensjonskassen	-5 075 472
Netto utlån startlån	20 430 028
Egenkapitaltilførsel pensjonskassene	5 753 040
Kjøp av aksjer Inspira, Halden utvikling og Ny vekst	1 010 685
Økte pensjonsmidler HKP	141 428 044
Økte pensjonsmidler SPK	11 375 062
Økte pensjonsmidler KLP	19 815 758

Omløpsmidler

Omløpsmidler er bankinnskudd, kortsiktige fordringer og premieavvik. Regnskapsført verdi på kommunens omløpsmidler var 265,4 mkr ved utgangen av 2014. Det er en reduksjon på nær 80 mkr. fra 2013.

I 2013 var det fordringsført 57,8 mkr til Halden byutvikling. Dette er i 2014 etter vedtak i kommunestyret konvertert til to utlån. Dette har redusert de kortsiktige fordringene med nær 60 mkr.

Bokført positivt premieavvik har økt med 48 mkr, mens bankinnskuddet er redusert

med om lag 60 mkr.

I den sammenhengen kan det også nevnes at ubrukte lånemidler er redusert med om lag 60 mkr.

I tillegg mottok Halden kommune om lag 48 mkr i positivt premieavvik i 2014 (betalt premie til pensjonskassene utover det som er bokført som kostnad), mot 52 mkr. i 2013.

Dette betyr at den likviditetsmessige situasjonen i Halden kommune er uforandret når det korrigeres for overnevnte forhold.

Endringer i omløpsmidler fra 2013 - 2014

Kortsiktige fordringer	-67 434 929
Premieavvik	48 080 830
Kasse, postgiro, bankinnskudd	-59 937 550

Arbeidskapital og likviditet

Endring i arbeidskapitalen (i balansen) gir uttrykk for de endringer som er gjort i omløpsmidler og kortsiktig gjeld.

Premieavviket er midler som er innbetalt til pensjonsselskapene, og som skal utgiftsføres i de påfølgende års regnskaper.

Premieavvik oppstått før 2011 kostnadsføres med 1/15 del hvert år, premieavvik oppstått mellom 2011 og 2013 med 1/10 del hvert år, og premieavvik oppstått i 2014 med 1/7 del

hvert år i de påfølgende 7 årene.

Amortiseringskostnaden (kostnadsføring av tidligere års positive premieavvik) er fortsatt i opptrappingsfasen og vil medføre stadig økte kostnader i de kommende års driftsregnskaper. I tillegg til å være en utsatt «kostnadsbombe» i balansen er ordningen med premieavvik også en stor tilleggsbelastning på likviditeten.

Videre føres positive premieavvik som

kortsiktig fordring, men siden kapitalen er bundet opp (kan ikke kreves tilbake for å frigjøre betalingsmidler) kan ikke premieavvik anses som likvide midler.

Arbeidskapitalen skal gi et bilde av kommunens betalingsevne på sikt, men bør da korrigeres for premieavvik for å gi et bilde av den reelle betalingsevnen.

Arbeidskapital	2014
Omløpsmidler	265 419 708
Kortsiktig gjeld	-367 586 844
Opprinnelig arbeidskapital	-102 167 136
Netto premieavvik inkl. arbeidsgiveravgift	-256 811 471
Ubrukte lånemidler inkl. startlån	-43 953 641
Reell arbeidskapital	-402 932 248

Halden kommune har pr. utgangen av 2014 ikke betalingsevne, og er således insolvent. Dette fremkommer også ganske tydelig under posten kasse/bank som er negativ med om lag 230 mkr ved utgangen av 2014.

beslag på likviditeten. Det betyr at Halden kommune vil ha likviditetsmessige utfordringer i minst like mange år som det tar å dekke inn det akkumulerte underskuddet.

Kommunens likviditetsmessige situasjon er bekymringsfull. Netto premieavvik inkl. arbeidsgiveravgift har lagt beslag på 256 mkr så langt. I tillegg har Halden kommune akkumulerte underskudd i størrelsesorden 280 mkr, som også har lagt

Egenkapital

Egenkapitalen viser fondsbeholdninger, over/underskudd (akkumulert), prinsippendringer og hvor mye av eiendelene som er finansiert med egne midler.

Regnskapsmessig merforbruk:

	Regnskap 2011	Regnskap 2012	Regnskap 2013	Regnskap 2014
Regnskapsmessig mindreforbruk	0	0	0	3 283 997
Regnskapsmessig merforbruk	-143 355	-214 399	-289 258	-279 858
	348	916	972	972
Udisponert i inv.regnskap	77 265	77 265	77 265	77 265
Udekket i inv.regnskap	-4 922 019	-3 774 284	-1 130 941	-6 338 672

Tabellen over viser at egenkapitalen belastes med til sammen 283 mkr i netto akkumulert underskudd.

Statlig bestemte endringer av regnskapsprinsipper belaster egenkapitalen med 14 mkr.

	Regnskap 2011	Regnskap 2012	Regnskap 2013	Regnskap 2014
Endring i regnskapsprinsipp som påvirker AK Drift	20 223 411	20 223 411	20 223 411	20 223 411
Endring i regnskapsprinsipp som påvirker AK Investering	-34 559 874	-34 559 874	-34 559 874	-34 559 874

Det eneste som isolert sett er med på å begrense den negative egenkapitalen i Halden kommune er fondsbeholdningen.

Sum fondsbeholdning utgjør 152 mkr ved utgangen av 2014.

	Regnskap 2011	Regnskap 2012	Regnskap 2013	Regnskap 2014
Disposisjonsfond	5 243 083	5 243 083	4 751 181	351 181
Bundne driftsfond	40 867 950	40 035 586	42 915 391	35 371 151
Ubundne investeringsfond	171 320 549	170 731 032	104 576 537	74 921 796
Bundne investeringsfond	56 489 895	69 784 113	36 954 037	42 002 870

Egenfinansieringen av kommunens eiendeler er negativ med 87 mkr ved

utgangen av 2014.

	Regnskap 2011	Regnskap 2012	Regnskap 2013	Regnskap 2014
Kapitalkonto	96 187 633	-167 278 874	-187 312 621	-86 989 668

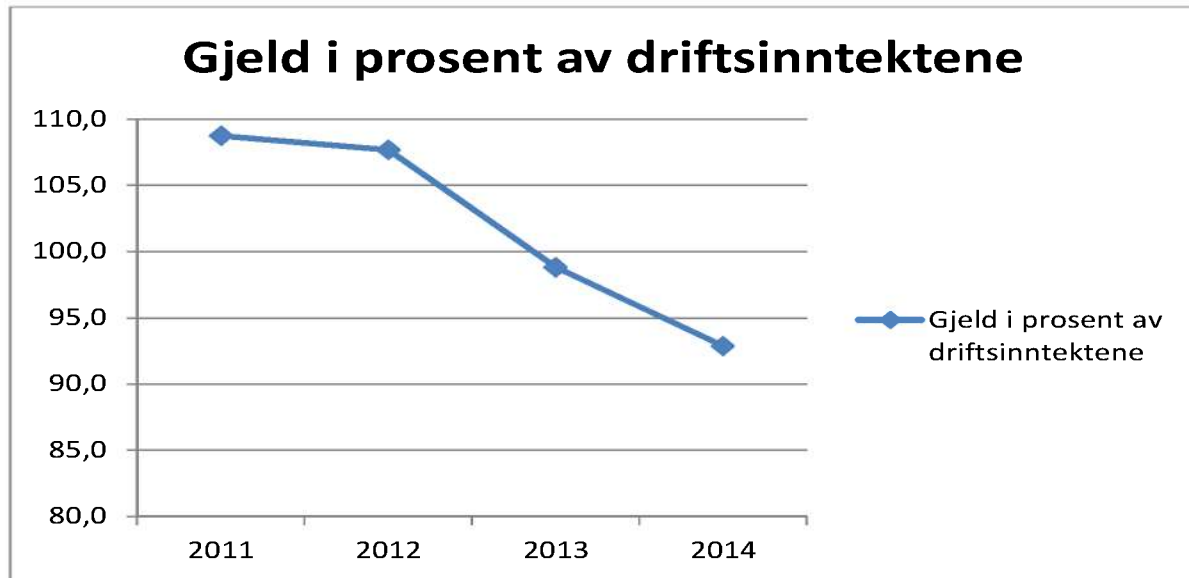
Totalt har Halden kommune en negativ egenkapital på 231 mkr ved utgangen av 2014. Dette er likevel en forbedring fra 2013 på 71 mkr. Dette er hovedsakelig som følge av en bedring av kapitalkontoen (som viser kommunens egenfinansiering av eiendelene).

Det skal samtidig opplyses om at regnskapsført egenkapital ikke nødvendigvis gir ett riktig uttrykk for den reelle egenkapitalen i kommunen. Dette fordi det kan ligge skjulte reserver i verdien av så vel aksjer og andeler som bygninger og andre eiendommer (tomter blant annet).

Langsiktig gjeld

Langsiktig gjeld består av pensjonsforpliktelser og langsiktige lån tatt opp som finansiering av investeringer og videreutlån.

Fra 2013 til 2014 har kommunens langsiktige gjeld økt med 96,3 mkr. Underliggende har pensjonsforpliknelsen økt med 110,6 mkr, mens langsiktige lån er redusert med 14,3 mkr. Det er høyst nødvendig for Halden kommunes fremtidige økonomi at lånegjelden ikke øker like mye som den har gjort de senere årene.

Som grafen over viser har Halden kommune redusert gjeldsgraden fra 108,7 % i 2011 til 92,8 % i 2014.

Pensjonsforpliktelsene har økt med 110,6 mkr fra 2013 – 2014.

Pensjonsforpliktelsene må sees i sammenheng med pensjonsmidlene for å gi ett riktig bilde av den fremtidige belastningen denne posten vil gi i kommende års driftsregnskaper.

Pensjonsmidlene har fra 2013 – 2014 økt med 172,6 mkr, noe som betyr at nettoforpliktelsen (det antatte fremtidige behovet knyttet til pensjoner) er redusert med 62 mkr. I teorien betyr dette isolert sett lavere netto pensjonskostnader i fremtiden (dog ikke medregnet amortiseringen av premieavvik).

Det er også verdt å nevne at kommunens valgte modell for beregning av minimumsavdrag gir en lavere belastning i starten av perioden (innført i 2007), mot en høyere belastning mot slutten av perioden. Dermed vil gjeldsbelastningen i de kommende års driftsregnskaper bli høyere selv om lånegjelda ikke øker.

Kortsiktig gjeld

Kortsiktig gjeld viser hva som ligger av betalingsforpliktelser i relativt nær fremtid.

Ved utgangen av 2013 var kortsiktig gjeld 357,3 mkr, og ved utgangen av 2014 var den 367,5 mkr. Altså en økning på om lag 10,2 mkr.

Som under posten omløpsmidler er også premieavvik en størrelse som figurerer under kortsiktig gjeld. Her er det derimot de negative premieavvikene som kommer til uttrykk. (Under omløpsmidlene er det det positive premieavviket som føres).

Ved negativt premieavvik har pensjonskassene beregnet en lavere premie enn de strengt tatt har hatt behov for. Dette føres da som en utgift umiddelbart (samme år som det har oppstått) og inntektsføres i driftsregnskapene de påfølgende årene.

Posten negativt premieavvik inkl. arbeidsgiveravgift har økt med 23,7 mkr, mens annen kortsiktig gjeld (blant annet leverandørgjeld) er redusert med 13,4 mkr.

Driftsmessig vurdering av balansen

Til sist i dette kapittelet vil vi henlede oppmerksomheten mot de fremtidige konsekvensene dagens balansetall vil gi i de kommende års regnskaper. Det vil være viktig informasjon å ta med seg i de kommende års budsjett og økonomiplaner.

Inndekning av akkumulert underskudd

Det skal i løpet av de neste 9 årene dekkes inn til sammen 276,4 mkr i driftsregnskapet. Halden kommune har inngått en forpliktende avtale med departementet om denne inndekningen. 9,4 mkr er dekket inn i 2014.

Amortisering av netto premieavvik

Det skal i løpet av de neste 10 årene (gjennomsnitt) dekkes inn til sammen 256,8 mkr gjennom amortiseringskostnader knyttet til tidligere års premieavvik. 17,8 mkr er dekket inn i 2014.

Nedbetaling av langsiktig lånegjeld

Det skal i løpet av de neste 31 årene (gj.snittlig nedbetalingstid) dekkes inn til sammen 1,9 mrd som nedbetaling av langsiktig gjeld. Det skal her også nevnes at ikke dette nødvendigvis må gjøres via driftsregnskapet. Kommunen kan betale ned lånegjeld også fra investeringsregnskapet (finansiert ved salg av anleggsmidler). Tilsvarende skal avdrag knyttet til videreformidlingslån belastes investeringsregnskapet (finansiert av innbetalte avdrag fra låntakerne). Likevel ligger det an til en betydelig økning av årlige avdrag ført i driftsregnskapet. Halden kommune vil på bakgrunn av dette være i behov for ytterligere omstillinger i årene som kommer.

Investering

INVESTERINGSREGNSKAP (TUSEN KR)	REGNSKAP 2012	REGNSKAP 2013	REGNSKAP 2014	BUDSJETT 2014	AVVIK 2014
Inntekter					
Salg av driftsmidler og fast eiendom	21 911	-125 349	26 481	6 201	20 280
Andre salgsinntekter	1 102	191	7 723	-	7 723
Overføringer med krav til motytelse	600	2 100	-	-	-
Kompensasjon for merverdiavgift	-	-	2 159	2 460	-301
Andre overføringer	25 121	1 050	100	-	100
Renteinntekter og utbytte	73	100	116	-	116
Sum inntekter	48 807	-121 908	36 580	8 661	27 919
Utgifter					
Lønnsutgifter	203	201	104	-	104
Sosiale utgifter	49	32	15	-	15
Kjøp av varer og tj som inngår i tj.produksjon	116 326	40 572	86 081	183 855	-97 775
Overføringer	33 407	8 617	2 159	-	2 159
Renteutgifter og omkostninger	725	1 344	222	-	222
Fordelte utgifter	6 306	-	-	-	-
Sum utgifter	157 016	50 768	88 581	183 855	-95 275
Finanstransaksjoner					
Avdrag på lån	74 065	51 792	20 529	40 000	-19 471
Utlån	40 925	50 336	97 483	-	97 483
Kjøp av aksjer og andeler	12 946	628	1 688	1 000	688
Dekning av tidligere års udekket	4 922	3 774	1 131	-	1 131
Avsatt til ubundne investeringsfond	24 558	-117 731	34 200	-	34 200
Avsatt til bundne investeringsfond	15 635	7 582	12 574	-	12 574
Sum finansieringstransaksjoner	173 050	-3 620	167 604	41 000	126 604
Finansieringsbehov	281 259	169 056	219 605	216 194	3 411
Bruk av lån					
Salg av aksjer og andeler	95	-	-	-	-
Mottatte avdrag på utlån	21 757	18 852	18 882	-	18 882
Overført fra driftsbudsjettet	3 759	7 329	843	-	843
Bruk av fond	27 488	-11 165	72 001	5 856	66 145
Sum finansiering	277 485	167 925	213 267	216 194	-2 927
Udekket/udisponert	-3 774	-1 131	-6 339	-	-6 339

Tabellen over viser regnskap og budsjett for kommunens investeringer. Kommunen hadde i 2014 en samlet investeringskostnad på 88,5 mill. kroner. Dette er 95,3 mill. kroner lavere enn budsjettet og 37,7 mill. kroner høyere enn samlede investeringskostnader i 2013. Hovedårsak til at forbruket er lavere enn budsjettet

skyldes forsinkelser i gjennomføring, hovedsakelig på grunn av manglende kapasitet. Årets investeringsregnskap har et samlet investeringsbehov på 219,6 mill. kroner. Dette er dekket slik:

- Opptak av lån til investerings-prosjekt innen VAR området på 24 mill. kroner

- Ubrukte lånemidler 97,5 mill. kroner
- Mottatte avdrag på utlån 18,8 mill. kroner
- Overført fra driftsregnskapet 0,8 mill. kroner
- Bruk av fond 72 mill. kroner.

Store investeringsprosjekter

Tabellen under gir en oversikt over større investeringsprosjekt.

(TUSEN KR)	TOTALT BUDSJETTERT T.O.M. 2015	FORBRUK 2014	BEVILGET T.O.M. 2014	TOTALT MEDGÅTT T.O.M. 2014	REST	KOMMENTAR
Knardal separering	30 682	13 742	25 682	19 152	6 529	Separering av avløpsnett. Arbeidet fortsetter i 2015
Jørgen Bjelkesgt/Gimleveien	14 500	13 178	10 000	14 169	-4 169	Separering av avløpsnett. Arbeidet avsluttes i 2015
Alfheim-Lorangelokka-Hjortsberg-Stenrød	13 500	8 556	13 500	11 804	1 696	Separering av avløpsnett. Avsluttet i 2014
Øbergveien + Gamle Øberg	11 000	8 195	11 000	8 829	2 171	Separering av avløpsnett. Avsluttet i 2014
Ringledning vann	46 006	6 721	38 918	31 417	7 501	Ringledning fra Tistedal til Halden fengsel. Arbeid fortsetter i 2015 og 2016
Separering Skiveien 2009	22 835	5 280	16 082	8 608	7 473	Separering av avløpsnett. Arbeidet fortsetter i 2015
Hjortsberg Skole 2011	24 773	604	24 773	24 777	-4	Nybygg for å dekke økende elevtall. Avsluttet i 2014
Forprosjekt Remmen Renseanlegg	2 000	272	2 000	1 149	851	Forarbeid til nytt avløpsrenseanlegg. Anlegget er nå under projektering og byggestart blir høst 2015. Anlegget skal ferdigstilt oktober 2016.
Sum omtalte prosjekt	165 296	56 549	141 954	119 907	22 048	

Separering av avløpsnettet vil si at det legges en ledning for spillvann (avløp fra wc, sluk, dusj osv.) Dette vannet føres til det kommunale renseanlegget for rensing. Samtidig legges det en overvannsledning som tar vann fra tak, gårdsplasser, veier osv., og fører dette vannet til en resipient, for eksempel havnebassenget, en bekk el. Etter at anlegget er ferdigstilt sendes det ut

til huseierne som da må legge om sine private stikkledninger på samme måte. Gamle kommunale vannledninger blir samtidig skiftet ut.

Alle de omtalte prosjektene tilhører VAR-områdene, bortsett fra prosjekt på Hjortsberg skole. Her ble tidligere SFO-bygning revet og erstattet av nytt tilbygg som inneholdt SFO og 4 klasserom.

Finans

Finansanalyse og renter på innlån

Kommunens langsiktige lånegjeld (eksklusive pensjonsforpliktelser og lån til videreformidling) ved utgangen av 2014 var på 1 695 mill. kr. mot 1 725 mill. kr ved utgangen av 2013. Gjennomsnittlig sikringsgrad er 59 % og porteføljen har en

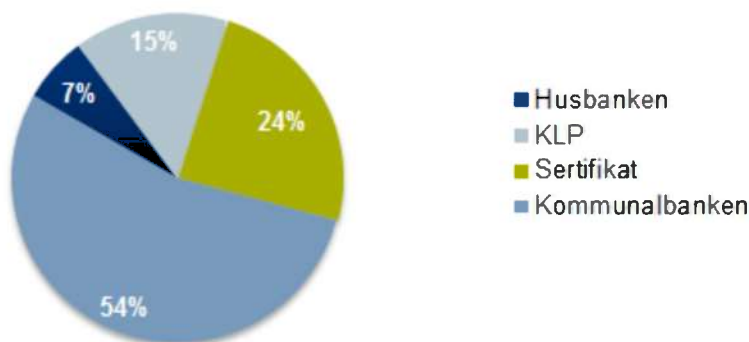
gjennomsnittsrente på 3,48 % og en gjennomsnittlig rentebindingstid på 3,58 år. Sum renteutgifter og låneomkostninger viser 67 mill. kr i driftsregnskapet for 2014, dette er 4,9 mill. kr lavere enn budsjettet for 2014 og 0,5 mill. kr lavere enn regnskapet for 2013.

Nøkkeltall	31.12.2014	31.12.2013	Finansreglement
Lånevolum	1 695 mill. kr	1 725 mill. kr	
Gjennomsnittlig rente	3,48 %	3,34 %	
Gjennomsnittlig rentebindingstid	3,58 år	3,83 %	2-4 år
Andel fastrente	59 %	68 %	75 %

Halden kommune kan i henhold til finansreglementet binde maksimalt 75 % av innlåsvolumet til fast rente. Tilsvarende kan maksimalt 75 % være til flytende rente. Pr. 31.12.2014 er 59 % av låneporteføljen sikret til fast rente, dette er godt innenfor vedtatte finansreglement. Gjennomsnittlig rentebindingstid skal være mellom 2 og 4 år, med 3,58 år i rentebindingstid er dette også innenfor reglementet. Maksimal rentebindingstid er

i følge finansreglementet 20 år. Den lengste rentebindingen som foreligger pr. utgangen av 2014 utløper i 2028. Forfallene på rentebindingene har en relativt god spredning, noe som bidrar til å redusere renterisikoen. I løpet av 2014 er et sertifikatlån økt fra 25 til 49 mill. kr. Økningen er knyttet til prosjekter som er gjennomført i 2013. I tillegg er det tatt på lån til videreformidling på 36,3 mill. kr.

Lånegjeld fordelt på ulike utstedere

Diagrammet over viser hvor mye gjeld kommunen har til ulike utstedere, lån til videreformidling er via Husbankens ordning og er ikke inkludert over. Majoriteten av kommunens gjeldsportefølje består av lån i

Kommunalbanken (54 %) og sertifikater (24 %). En god spredning av finansiering på flere motparter/ investorer er med på å redusere refinansieringsrisikoen og kredittpåslaget.

Avdrag

I henhold til vedtatt budsjett skal regnskapsmessig belastning av avdrag baseres på bestemmelsene om minimumsnivå på avdrag i forhold til eiendeler og restgjeld, såkalt minimumsavdrag. Beregning av minimumsavdraget viser at avdraget utgjorde 53,3 mill. kr for 2014 mot et budsjett på 56,7 mill. kr. Avdraget i 2013 utgjorde 53,1 mill. kr og har dermed økt med 0,2 mill. kr fra 2013 til 2014.

Utbytte og renteinntekter

Det ble i 2014 utbetalt 8,6 mill. kr i utbytte fra Østfold Energi til Halden kommune og 0,6 mill. kr i kundeutbytte fra Gjensidige. Utbyttet fra Gjensidige var ikke budsjettert og regnskapet ble dermed 0,6 mill. høyere enn budsjettert for utbytte.

Renteinntektene utgjorde i 2014 8,8 mill. kr mot 6,4 mill. kr i budsjett. Av inntektene på 8,8 mill. kr utgjorde renter av bankinnskudd 1,3 mill. kr, renter på utlån 5,4 og øvrige renteinntekter 2,2 mill. kr. Renteinntektene i 2013 utgjorde totalt 4,6 mill. kr.

Risikoeksponering

Kommunens finansforvaltning er regulert av kommuneloven og finansforskriften. I henhold til forskriften skal kommunestyret minst en gang hver kommunestyreperiode vedta et eget reglement for finansforvaltningen. Halden kommunes finansreglement ble vedtatt i mai 2010. Sentralt i finansforvaltningen er vurderingen av risiko. Halden kommune skal i henhold til gjeldende finansreglement legge vekt på en lav finansiell risiko for å sikre en stor grad av forutsigbarhet. Halden kommune har i 2014 hatt en relativt liten risikoeksponering. Som beskrevet innledningsvis i kapittelet er 68 % av langsiktig lånegjeld (eks. pensjonsforpliktelser og startlån) sikret til en fast rentesats. Dette skaper forutsigbarhet og reduserer

risikoeksponeringen i forhold til rentekostnadene. Det er likevel viktig å være oppmerksom på at selv med en relativt stor andel bundet til fast rente, vil en liten svingning i flytende rente oppleves å utgjøre betydelige beløp ettersom Halden kommune har en svært svak økonomi.

Halden kommune har eierinteresser i til sammen 22 ulike selskaper. Selskapsformen er blant annet pensjon- og livsselskap, aksjeselskap og borettslag. Eierinteressene er til sammen bokført med en verdi i 2014 på 74,8 mill. kr, hvorav de seks største utgjør 73,4 mill. kr. Enhver eierinteresse kan samtidig utgjøre en risiko. De seks største selskapene har en solid egenkapital som gjør at risikoen ved eierandelene samlet sett ikke utgjør noen vesentlig risiko.

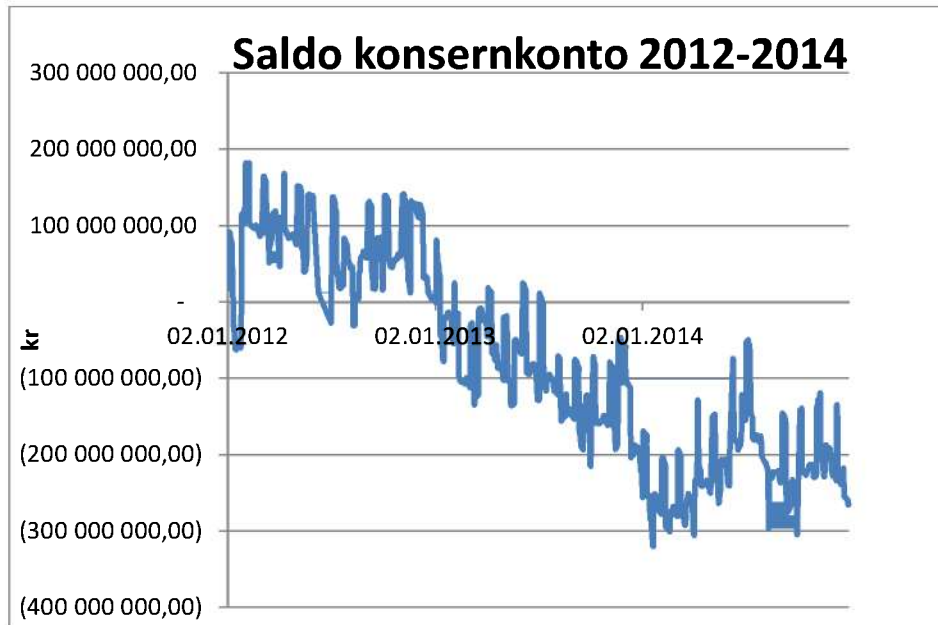
Halden kommune har gjeldende garantiforpliktelser ved utgangen av 2014 på 25,8 mill. kr som teoretisk sett kan utgjøre en risiko. Halden kommune er p.t ikke kjent med at det er forhold som tilsier at det vil bli utløst noen krav i den nærmeste tiden i forhold til garantiforpliktelsene.

Likviditet

Halden kommune har i løpet av 2014 benyttet trekkrettighet daglig, og har hatt en avtale med kommunens bankforbindelse om å kunne benytte inntil 350 mill. kr i trekkrettighet. Likviditeten har gradvis blitt svekket som følge av blant annet merforbruk og økende premieavvik. Premieavviket er knyttet til pensjonsutbetalinger som ikke er resultatført. I tillegg har beholdningen av ubrukte lånemidler blitt redusert med 60,5 mill. kr i 2014, noe som også medfører bruk av økt trekkrettighet. Dette har imidlertid vært en ønsket utvikling fra og med kommunestyrets vedtak for budsjettåret for 2013 da det ble presisert at prosjektene skulle lånefinansieres i takt

med fremdriften. Tidligere praksis var å foreta låneopptak to ganger i året.

Grafen under viser utviklingen i saldo på konsernkontoen i perioden 2012-2014.

Sentraladministrasjon og fellesfunksjoner

Oppgaver og ansvar

Rådmannen er kommunens øverste administrative leder og har det overordnede ansvaret for at politiske vedtak blir gjennomført. I tillegg har rådmannen blant annet ansvar for å fremme forslag til overordnet strategi og planverk til politisk behandling, gjennomføring av planer, tilrettelegge for lokal samfunnsutvikling og arbeidsgiveransvar for alle kommunens ansatte.

Området inneholder i tillegg ulike stabs- og fellesfunksjoner som betjener alle kommunalavdelinger og enheter i kommunen:

- Personal og organisasjon
- Økonomi og plan
- Kommunikasjon og service
- Juridisk

De ulike fagområdene som i dag rapporterer til rådmannen har som hovedoppgave å bistå politisk myndighet

og legge til rette for kommunalavdelingenes virksomhet, yte juridisk bistand samt ivareta kontakten med øvrige myndigheter vedrørende forhold som berører kommunen som helhet.

Stabsfunksjonene personal og organisasjon og økonomi og plan har som hovedoppgave å gi kommunalavdelingene og enhetene bistand, råd, veiledning og oppfølging slik at disse selv kan øke sin tjenesteproduksjon. Stabsfunksjonene skal gjennom gode systemer sørge for å ivareta rettssikkerhet, likebehandling og effektivitet i forvaltningen.

Stabsfunksjonene har også flere løpende driftsoppgaver som for eksempel føring av regnskap, skatteoppkreverfunksjon, innfordring, matproduksjon, lønnsutbetalinger, oppfølging av lærlingeordningen, IT-drift, post/ arkiv, innkjøp, med mer.

Netto driftsramme

Sentraladministrasjon	Regnskap 2012	Regnskap 2013	Regnskap 2014	Budsjett 2014	Avvik
Bruttolønn	65,1	67,2	68,8	68,1	-0,7
Refusjon syke- /fødselspenger	-1,9	-2,6	-2,6	-1,3	1,2
Driftsutgifter	52,0	56,8	57,5	55,3	-2,3
Driftsinntekter	-39,1	-45,8	-45,1	-37,5	7,6
Sentraladministrasjon	76,1	75,7	78,6	84,5	5,8

Tall i mill. kr

Brutto lønn for sentraladministrasjonen ble 0,7 mill. kr høyere enn budsjettert i 2014. Det var noe høyere sykefravær enn budsjettert, noe som medførte at refusjonene ble 1,2 mill. kr høyere enn

budsjettert. Refusjonsinntektene og brutto lønn må ses i sammenheng og totalt sett er det et mindreforbruk på nettolønn med 0,5 mill. kr. Lønnsutviklingen tatt i betraktning er det en liten endring den siste tre års

perioden. Andre utgifter ble i 2014 2,3 mill. kr høyere enn budsjettet. En av årsakene til dette er kjøp av juridisk bistand til barnevernssaker ettersom egne ansatte har vært benyttet til andre oppgaver. Driftsinntektene viser et positivt

avvik på 7,6 mill. kr. Årsaken til dette er blant annet skjønnsmidler og midler til omstilling som ikke er budsjettet. Noe av dette kommer igjen under driftskostnadene som avsetning til fond.

Fellesfunksjoner	Regnskap 2012	Regnskap 2013	Regnskap 2014	Budsjett 2014	Avvik
Bruttolønn	16,3	25,0	6,5	6,3	-0,2
Refusjon syke- /fødselspenger	-0,2	0	0	-0,1	-0,1
Driftsutgifter	88,8	84,2	73,6	61,8	-11,8
Driftsinntekter	133,5	140,9	57,4	56,0	1,4
Fellesfunksjoner	-28,7	-31,7	22,7	12,1	-10,6

Tall i mill. kr

Området for fellesfunksjoner inneholder blant annet AFP- ordninger, forsikringer, formannskapetets konto, tap på fordringer og enkelte andre avtaler som er overgripende for hele kommunen. I tillegg føre årets resultat mot dette området. I 2012 og 2013

hadde kommunen store merforbruk, dette er ført mot fellesområdet og fremkommer som inntekter de aktuelle årene. Tilsvarende føres årets overskudd som driftsutgift.

Mål- og resultatstyring

Sentraladministrasjon	2012	2013	2014	Mål	Merknad
Sykefravær	6,5 %	8,6 %	9,5 %		
Økonomi	-4,4 %	-9,3 %	6,8 %	0 %	Avvik i forhold til budsjett

Område	Indikator	Resultat 2014	Mål 2014
Politisk sekretariat	Andel saker sendt til politiske utvalg senest 8 dager før møtedato	60%	95 %
Sentralbord	Andel besvarte anrop av totalt innkomne	95%	80 %

Resultatet for andel saker sendt til politiske utvalg senest 8 dager før møtedato har tilsvarende resultat som 2. tertial. Det vil si at det fortsatt bare er ca 60 % av sakene som sendes innen avtalt tidsfrist. Økonomirapportene har i stor grad blitt ettersendt til politisk behandling og er årsaken til at måloppnåelsen på utsendelse til politiske utvalg ikke er større.

Mål og måloppnåelse

I løpet av 2014 har ressursene i personal/ HMS/ juridisk i stor grad blitt benyttet til arbeidet med overtallighet, omstillinger og nedbemanning. Omfattende innsparing i helse og omsorg krever stor innsats med samarbeid på tvers av organisasjonen og personal har i stor grad koordinert dette arbeidet.

Rådmannen har det overordnede ansvaret for kommunens internkontroll og det har i 2014 blitt gjennomført en

forvaltningsrevisjon innen området. Det fremkommer i rapporten at det ikke er etablert en fast ramme for risikovurderinger og hvordan disse skal gjennomføres. Rådmannen vil derfor fremover forsterke arbeidet med å systematisere internkontrollen også i 2015.

Sentrumsplanen

Det har gjennom 2014 vært arbeidet i det politiske nedsatte sentrumsplanutvalget, hvor rådmannen v/overordnet plan har hatt sekretærfunksjonen. Arbeidet har vært krevende, og styringsgruppen så det nødvendig å forlenge arbeidsprosessen noe i forhold til det politiske arbeidet i forkant av behandlingen i planutvalget. Sentrumsplanen ble behandlet første gang i planutvalget i januar 2014.

Juridisk

Det ble i 2014 gjennomført 24 prosessoppdrag (saker for fylkesnemnda eller tingretten) for barnevernstjenesten og 0 for rustjenesten. Tilsvarende ble det gjennomført 15 prosessoppdrag for barnevernstjenesten i 2013 og 3 for rustjenesten.

Sentralkjøkkenet

Gjennom budsjett 2013 ble det vedtatt konkurranseutsetting av sentralkjøkkenet. Det kom ikke inn noen tilbud. Sentralkjøkkenet har imidlertid hatt fokus på effektivisering av virksomheten, og har hatt nullvekst i brutto utgifter.

Kontrollteam

Det ble i 2014 innført et kontrollteam som skal tilføre organisasjonen forbedringer og sikre god etterlevelse av internkontroll i organisasjonen.

Formålet med kontrollteamet er å øke bevisstheten i organisasjonen på gjennomføring av vedtak, og gjennom det; få kontroll på budsjett og annen fastsatt praksis for Halden kommune.

Kontrollteamet har blant annet gjennomført følgende aktiviteter:

- Kommunale barnehager
- Helsesøstertjenesten

E-handel

Innføring av E- handel ble startet opp som et prosjekt i 2012/ 2013 og systemet ble kjøpt i 2013. I løpet av 2014 er det implementert og foretatt opplæring av de som har fullmakt til å bestille og godkjenne bestillinger på vegne av Halden kommune.

IT

IT hadde i 2014 av revisjon fra Microsoft Irland. Dette var en tidkrevende prosess i perioden januar til juni 2014. Halden kommune fikk ingen avvik og det ble bekreftet fra Microsoft at vi er korrekt lisensiert.

Følgende oppgaver/ implementeringer ble gjennomført i 2014:

- Gis/Line web3 - vil bli publisert ut i 2015
- Kommunal fiber i trase Rådhuset til driftsstasjon Sommerro hvor følgende lokasjoner har fått kommunal fiber: Folkvang, Risum, Idd, Iddebo og Sommerro.
- IT-plan 2017-2020 er utarbeidet. Planen fokuserer bl.a. på organisering av IT-funksjonen i kommunen.
- Tjenestekatalog utarbeidet og iverksatt.
- Innføring av ny PDA-plattform i hjemmesykepleien.
- De siste skolene på trådløs nettverksløsning.

Support og vedlikeholdsavtale med Tieto om omsorgsprogrammet Gericar er revidert.

Arkivrydding i det historiske arkivet. Fattigvesenet Idd kommune, Eldre arkiver Brannvesenet og E-verket er ferdig for

overføring til Depot. Arbeidet fortsetter i 2015.

Det ble i slutten av 2014 innført elektroniske lønsslipper for alle ansatte i

kommunen og det er derfor slutt på utsendelse av lønsslipper på papir. Dette frigjør ressurser til andre oppgaver og er samtidig miljøbesparende.

NAV

Oppgaver og ansvar

NAV gir ytelser etter Folketrygdloven som er statlige oppgaver, og tjenester etter Sosiale tjenester i NAV som er kommunale oppgaver. Det innebærer følgende tjenester:

- Bosetting av flyktninger og samarbeid rundt introduksjonsordningen
- Gjelds og økonomirådgivning
- Økonomisk sosialhjelp
- Boligoppfølger i NAV, samarbeid BOSO, «en dør inn».
- Kvalifiseringsprogrammet
- Tiltak/prosjekter som erstatning for økonomisk sosialhjelp.
- Tiltak og ytelser etter folketrygd loven

Vi gir mennesker muligheter

Vår visjon for jobbing i NAV dannet grunnlaget for arbeid både på statlig og kommunal side i 2014.

Visjonen reflekterer tre fundamentale samfunnsmessige funksjoner som etaten skal sikre:

1. Mulighet for arbeid for flest mulig
2. Mulighet for meningsfull aktivitet for mennesker med spesielle behov
3. Mulighet for inntektssikring i henhold til rettigheter etablert i lovgivningen

Verdiene har i 2014 preget arbeidet både på statlig og kommunal side. Det er tydelige verdier, som til tider har vært utfordrende å nå. Den ideelle situasjonen med færre brukere og mer individuell oppfølging er målet. Erfaringene for rapporteringsperioden er at vi har gitt forsvarlige og tilstrekkelige tjenester. Forskjellen på å ha ideelle tjenester mot

forsvarlige er at brukerne ville merket at vi hadde fulgt tettere opp.

Til stede – fordi det har en tilgjengelighetsdimensjon. Vi skal være til stede gjennom flere kanaler, gjennom NAV-kontor, på telefon og på internett. Tilstedeværelse har også en innlevelsedimensjon. For å være til stede må man feste blikket, være fokusert, høre hva folk sier, forstå hva de mener, bidra. Det har også en dimensjon som handler om å være engasjert/samfunnsengasjert. Den som er til stede, vet hva som foregår, involverer seg og bryr seg, følger med og tar tak. Gjennom tilstedeværelse viser vi også brukeren respekt!

Tydelig – fordi tydelighet er helt avgjørende i alt vi gjør. Det skal være tydelig hva vi har ansvaret for, hva vi ikke har ansvaret for og hva som er den enkeltes plikter og rettigheter. Det skal være tydelig hva vi kan bidra med og hva vi krever tilbake, både av brukere og partnere. Det skal være tydelig hvor vi er, hva vi vil og hva vi kan. Vi skal tydelig formidle at vi er her for å hjelpe enkeltmennesker, i samspill med dem.

Løsningsdyktig – fordi det setter fokus på løsning og samtidig ivaretar det kvalitative gjennom dyktighet. Vi skal være flinke til å finne løsninger sammen med brukeren, hos brukeren og i vårt eget apparat. Løsningsdyktighet krever samarbeid med en rekke instanser; i kommunene, helsevesenet, utdanningssektoren, næringslivet med videre. Vi må også ha kreativitet og handlekraft nok til å gjennomføre de tiltak som er riktige, mulige og nødvendige.

Netto driftsramme

	Regnskap 2012	Regnskap 2013	Regnskap 2014	Budsjett 2014	Avvik
Bruttolønn	23 016	21 561	22 536	21 314	-1 222
Refusjon syke- /fødselspenger	-573	-897	-832	-141	691
Driftsutgifter	43 541	46 002	54 445	48 220	-6 225
Driftsinntekter	-10 137	-11 592	-16 012	-12 600	3 412
NAV	55 847	55 075	60 137	56 794	-3 343

Tall i mill. kr

Med bakgrunn i vedtak fattet i kommunestyre, er budsjettet styrket med 5 mill. kr i forhold til opprinnelig vedtatt budsjett. Selv om virksomheten kan vise til stor aktivitet på tiltakssiden ved bruk av både kommunale og statlige midler, har det ikke vært mulig å opprettholde balanse. Når lønn viser et merforbruk, er det

inkludert både kvalifiseringsprogram og introduksjonsstønad. I tillegg er det lønnsutgifter til to prosjektstillinger med prosjektmidler. Driftsutgifter til Kirkens bymisjon, Kvalifiseringsprogrammet og kommunalt tiltak som «Arbeid Først» blir regnskapsført som bidrag økonomisk sosialhjelp.

Mål- og resultatstyring

	2012	2013	2014	Mål	Merknad
Sykefravær	8,1	8,2	9,1	8,0	For 2014 var det et avvik på 1,1 % fravær for kommunalt ansatte i NAV.
Økonomi	-12,5 %	-12,1 %	-5,9 %	0%	Avvik i forhold til budsjett

Område	Indikator	Resultat 2014	Mål 2014
Sosialhjelp	Antall mottakere av økonomisk sosialhjelp i snitt pr mnd	486	490
Sosialhjelp	Antall langtidsmottakere (over 26 uker) med økonomisk sosialhjelp som hovedinntekt	308	210
Sosialhjelp	Antall mottakere av økonomisk sosialhjelp under 25 år	98	80
Sosialhjelp	Andel KVP-deltakere som gikk over i arbeid eller utdanning	35%	55 %
Sosialhjelp	Andel flyktninger i arbeid eller aktivitet etter endt introduksjonsprogram	40%	55 %
Sosialhjelp	Saksbehandlingstid på økonomisk sosialhjelp (vedtak) snitt pr mnd	19 dager	14 dager

KOSTRA

Andre nøkkeltall	2010	2011	2012	2013	2014	Østfold	Grp. 13 2014	Landet uten Oslo 2014
Sosialhjelpsmottagere 18-24 år		254	238	239	241	x	x	x
Sosialhjelpsmottagere 20-66 år		1 073	1 023	1 079	1 115	x	x	x
Gjennomsnittlig utbetaling pr stønadsmåned		8 145	7 870	7 762	9 380	x	x	x
Gjennomsnittlig stønadslengde hele gruppen		5,2	5,8	5,7	4,9	x	x	x
Gjennomsnittlig stønadslengde mottagere 18-24 år		4,9	5,5	5,7	5,6	x	x	x
Gjennomsnittlig stønadslengde 25-66 år		5,1	4,6	4,6	4,5	x	x	x

X = Ingen sammenlikningstall tilgjengelig

Gjennomsnittlig stønadslengde er redusert, men antall stønadsmottagere viser en økning. Gjennomsnittlig utbetalt stønadssum har steget og det har bakgrunn i økte boutgifter og barnehageutgifter. I tillegg dekkes utgifter til kommunalt tiltaksprosjekt og utgifter til Kirkens bymisjon av sosialhjelpsbudsjettet.

Mål og måloppnåelse

Med bakgrunn i mål og disponeringsbrevet fra statlig side, nasjonale mål og føringer fra fylkesmannen, samt kommunestyrets budsjett skal NAV Halden nå sine mål gjennom helhetlige tjenester til brukerne. Det har vært satt inn flere tiltak for å gi brukerne forsvarlige og gode nok tjenester. Det økonomiske resultatet kan ikke vise til et regnskap i balanse, men stort sett alle tjenester er gitt. Halden har mange langtidsmottagere av økonomisk sosialhjelp, denne gruppen er det

tidkrevende å jobbe med og alle igangsatte tiltak fortsetter i 2015.

I november måned startet lukkingen av avvik gitt av fylkesmannen etter tilsyn i september 2014. En intern endring i oppgavefordelingen, beslutterteam som godkjenner og har internkontroll på vedtak, samt nye interne rutiner skal bidra til å ivareta rettssikkerhet for den enkelte bruker. Effekten av dette arbeidet vil ikke vises før i 2015.

For 2014 er det satt i verk flere tiltak som vi mener er effektive. De som nå er langtidsmottagere av økonomisk sosialhjelp, er personer som står langt fra arbeidslivet og trenger en ekstra innsats fra NAV for å få dette til. Hver måned følges utbetaling av økonomisk sosialhjelp nøye og for 2014 ble økonomisk sosialhjelp gitt til følgende formål:

	Jan-des 2014	Jan-des 2013
Husleie	16,5 mill	12,4 mill
Tannbehandling	1,5	1,4
Strøm	3,9	3,9
Barnehage/SFO	1,3	0,8
Livsopphold	6,9	5,2
Supplerende sosialhjelp	12,5	9,2

«Arbeid Først»

Tiltaket er et samarbeid mellom IPAS og NAV og det har vært 13-15 personer i alderen 18-25 år i prosjektet kontinuerlig. Prosjektet startet opp i mai 2014 og har til sammen hatt 28 personer i 2014. Herav er 3 personer i fast arbeid og 4 ungdommer har gjenopptatt skolegang.

Det blir trekk i stønad dersom de uteblir fra jobb. Arbeidsoppgavene er varierte som for eksempel: Gressklipping, snekring, vask av statuer, atrium på NAV, flere flyttinger på kort varsel for NAV og Halden kommune, rydding på strendene Vanninga og Kruseret. Dette er bare noen få av et mangfoldig oppgavespekter for 2014. Personene har også bidratt til forskjønning i Halden i 2014 og til byjubileet i 2015.

«Mestring gjennom jobben»

Et prosjekt hvor en fast ansatt i prosjektperioden har oppdrag som jobbcoach. Det betyr at veileder er tett på, det gis anledning til hyppig oppfølging. Prosjektmidler er tildelt oss gjennom fylkesmannen i Østfold. I løpet av et år skal 25 personer få tilbud om dette prosjektet. Prosjektet hadde oppstart i august.

3 har fått ordinær jobb, hvorav 1 med lønnstilskudd, 8 er i statlig tiltak, flere er i praksis i private bedrifter i Halden.

Rett ytelse

Til dette interne prosjektet har fast ansatte ved NAV- Halden utført oppgavene. Økonomirådgiver er prosjektleder. Konsekvensen er at det for tiden er lengre ventetid på time til økonomirådgiver tjenester. Prosjektet har ca 40 langtidsmottagere som venter på en videre utredning og avklaring av sin situasjon. For siste halvdel av 2013 og 2014 er 20 personer avklart til uførestønad og 8 personer venter på å få sin stønad avklart. Dette er langtidsmottagere av økonomisk

sosialhjelp som har mottatt sosialhjelp fra 3 -20 år.

KVP, kvalifiseringsprogrammet

Kvalifiseringsprogrammet er det viktigste verktøyet for å få langtidsmottakere av sosialhjelp ut i det ordinære arbeidslivet. En viktig forutsetning for å nå målet om ordinært arbeid for denne gruppen er tett oppfølging over tid, samt hyppige evalueringer i forhold til brukernes progresjon i sine prosesser. Brukere i målgruppen for kvalifiseringsprogrammet er ofte i en situasjon der de over lang tid har stått utenfor arbeidslivet, og at mange har sammensatt problematikk som oppleves som reelle hindringer i forhold til å komme i ordinært arbeid. Til tross for dette har målrettet arbeid, både i Halden, og andre kommuner, gitt gode resultater for denne gruppen. En medvirkende årsak til dette kan knyttes til kunnskapsbasert metodisk arbeid knyttet til HPMT (Helhetlig Prinsippstyrt Metodisk Tilnærming) metodikk. I løpet av 2014 har i snitt 30 personer deltatt i programmet.

Et eksempel på at det nytter: Kvalifiseringsprogrammet er et program som kan skreddersys i forhold til den enkeltes livssituasjon, likevel er mange av KVP deltakerne på avklaringstiltak, oppfølgingstiltak, arbeidspraksis i skjermet virksomhet, ordinære praksisplasser mm. I tillegg har vi flere på videregående utdanning. En av de mest spesielle historiene er at en av deltakerne har arbeidet med et vellykket forskningsprosjekt. Det at en KVP veileder hadde tro på vedkomne har vært en medvirkende årsak til at vedkommende nå søker patent på det forskningen har resultert i, og at vedkomne har etablert et firma. Etter at patentsøknaden er registrert vil bruker starte en prosess i forhold til å skaffe investorer.

Boligoppfølger gjennom BOSO (boligsosialt utviklingsprogram)

Dette var en stor suksess i 2014. Boligoppfølgingen har fulgt opp bostedsløse som har utfordringer med å bo. Sammen med forvaltning av brukernes privat økonomi vil det også på sikt gi lavere husleie- og strømrestanser. Det bidrar til at den enkelte skal mestre sin egen bosituasjon.

Kirkens Bymisjon

Et samarbeid som for 2014 har resultert i at flere har fått arbeidstrening og ikke minst har de bidratt til at det igjen er aktivitet på den flotte jernbanestasjonen i Halden. Det er inngått samarbeid med nye prosjekter som ble rigget i 2014, og som fortsetter i 2015. Det er jobbsentral og det skal inngås en intensjonsavtale med Kirkens Bymisjon om sportsbibliotek. Her skal det også etableres praksisplasser for personer på økonomisk sosialhjelp.

Bosetting av flyktninger

NAV Halden har bosetting og introduksjonsprogram som en del av sitt tjenestetilbud. NAV Halden har bosatt 21 personer etter avtale med IMDI i 2014.

Måltallet for 2014 var 15. Kommunestyret vedtok en ekstrasetting av 6 personer etter anmodning fra IMDI, og derved ble det bosatt 21.

NAV Halden samarbeider med Halden kommunale kompetansesenter om innvandrere som har rettigheter etter introduksjonsloven. Det samarbeides om et heltidsprogram for den enkelte i introduksjonsprogrammet.

5 flyktninger har avsluttet introduksjonsprogrammet i løpet av 2014. Flere har kjøpt egen bolig som finansieres via startlån gjennom boligkontoret. Både boligkontoret og private aktører, har vært svært viktige for å skaffe bolig til de som bosettes.

Gjelds og økonomirådgivningstjeneste

Det har vært stor pågang etter samtaler med økonomirådgivertjenester i 2014. Det er registrert

200 samtaler hvor personer med dårlig økonomistyring har ønsket bistand. På grunn av økt innsats i «Rett ytelse», har det vært nødvendig å nedprioritere området.

Undervisning og oppvekst

Oppgaver og ansvar

- 12 grunnskoler (9 barneskoler og 3 ungdomsskoler)
- 7 kommunale barnehager
- Åpen barnehage
- Voksenopplæring
- Familiens Hus som tilbyr tjenester innen; PPT, barnevern og forebyggende helsearbeid – helsesøster, skolehelsetjeneste og svangerskapsoppfølging

- Botilbud for enslige mindreårige asylsøkere

Avdelingens oppgaver og aktiviteter er hjemlet i følgende lovverk;

- Opplæringslova og forskrifter
- Lov om barnehager
- Barnevernloven og forskrifter
- Kommunehelsetjenesteloven

Netto driftsramme

	Regnskap 2012	Regnskap 2013	Regnskap 2014	Budsjett 2014	Avvik 2014
Bruttolønn	396 128	425 653	432 826	435 073	2 247
Refusjon Syke/fødselspenger	-18 356	-21 895	-24 005	-21 872	2 134
Driftsutgifter	222 637	226 644	237 005	220 917	-16 088
Driftsinntekter	-68 494	-76 160	-80 841	-65 954	14 887
Undervisning og oppvekst	531 914	554 242	565 459	568 164	3 180

Tall i mill. kr

Avdelingens budsjett for 2014 hadde en total nettoramme på 568 164 mkr. Resultat for 2014 ble på + 3,2 mkr i forhold til budsjett. Lønnsbudsjettet er styrt stramt gjennom året og det har vært en kritisk bruk av variabel lønn gjennom inntak av vikarer. Det er med stor glede og betydelig innsats at lønnsbudsjettet viser et positivt avvik på om lag 2,3 mkr.

Det store avviket på andre utgifter henger sammen med budsjettjustering knyttet til tilskuddet til private barnehager og tilbakeføring av midler til formannskapetets konto med samme beløp. Det vises til rapporteringen pr 3.tertial 2014.

Det har vært vist god budsjettdisiplin og god økonomioppfølging gjennom året. Det er arbeidet godt i alle ledd i avdelingen. Økonomien har hatt stort fokus og har vært en prioritert oppgave gjennom 2014. Enhetenes driftsbudsjetter er marginale, og det er ingen handlingsrom for investeringer. Inventar og utstyr bærer preg av mange års slitasje og hard bruk gjennom mange år.

Mål- og resultatstyring

	2012	2013	2014	Mål	Merknad
Sykefravær	7,7%	7,8%	8,2%	5%	
Økonomi			0,5%	0%	Avvik i forhold til budsjett

Sykefraværet i kommunalavdelingen var stabilt i årene 2012 og 2013, og med en liten økning i 2014.

Det er langtidsfraværet over 16 dager og mer som utgjør den store andelen av avdelingens sykefravær. Enhetene arbeider i tråd med IA avtalens intensjoner og målsettinger, og det legges ned betydelig innsats i tiltaksarbeidet.

Sykefraværsprosenten varierer mye mellom enhetene våre, og i flere av disse har vi gjennom 2014 arbeidet prosjektert og intensivt for å møte utfordringene. Bedriftshelsetjeneste, NAV arbeidslivssenter, personalavdelingen og kommunalsjef medvirker i disse prosessene.

Område	Indikator	Resultat	
		2014	Mål 2014
Barnehage	Andel barn i private og kommunale barnehager som får spesialpedagogisk hjelp	2,50%	2,50 %
Barnehage	Andel pedagogisk personell med godkjent utdanning	100,00%	100,00 %
Barnehage	Foreldrenes tilfredshet med barnehagetilbudet	Ikke målt i 14	5,0
Skole	Andel elever med spesialundervisning	8,6%	7,50 %
Skole	Mobbing i 7. trinn	1,3%	0%
Skole	Mobbing i 10. trinn	1,2%	0%
Skole	Lesing 5. trinn - elever på nivå 2 og 3	67,3%	95%
Skole	Lesing 8. trinn - elever på nivå 3, 4 og 5	73,2%	95%
Skole	Overgang fra grunnskole til videregående skole	98,20%	98,20 %
Barnevern	Andel undersøkelsessaker innenfor tidsfristen	84,55%	85 %
Barnevern	Andel barn med tiltaksplan	79,77%	80 %
Barnevern	Andel barn med omsorgsplan	98,43%	100 %
Barnevern	Andel barn i fosterhjem med 4 tilsynsbesøk	80%	> 90%
Barnevern	Andel barn i fosterhjem med 4 besøk av barneverntj.	98,43%	100 %

Barnevern	Andel barn i fosterhjem med tilsynsfører	85%	> 90%
Helsestasjon	Andel familier med nyfødte som har fått informasjon etter fødsel	100%	100 %
Helsestasjon	Dekningsgrad vaksinasjon	100%	100 %

Haldenskolen har fortsatt lesing som et av sine fokusområder. LeseLos er et verktøy/hjelpemiddel for å støtte elevenes leseutvikling på alle trinn og i alle fag. Det å kunne lese er viktig for å kunne delta i samfunnslivet på en kritisk og reflektert måte, samtidig som det er viktig for egen utvikling. Våre elever på 8.trinn var best i Østfold i lesing viste resultatene fra nasjonale prøver høsten 2014. Og vi ser også at det er en positiv utvikling når det gjelder lesing for våre elever på 5.trinn. Dette er resultater å glede seg over. Vi har satt oss høye målsettinger!

Resultatene fra elevundersøkelsen og tallene knyttet til mobbing viser også en nedgang sett opp imot tidligere undersøkelser. Det arbeides godt og systemisk med læringsmiljøet på skolene.

Barneverntjenesten har arbeidet målrettet og meget godt. Dette viser seg igjen på styringsindikatorene som har en klar forbedring siden forrige rapportering.

Det er flere av målsettingene vi kan glede oss over. Det er viktig for kommunen og tjenestene at det er 100 % andel pedagogisk personell med godkjent utdanning i de aktuelle stillingene.

Helsestasjonen leverer gode tjenester i tråd med sine målsettinger og indikatorer.

Det har vært en klar satsing og målsetting gjennom 2014 å skjerme utsatte barn & unge i størst mulig grad.

KOSTRA

Andre nøkkeltall	2010	2011	2012	2013	2014	Grp. 13 2014	Østfold	Landet uten Oslo
								2014
Antall barn korrigert for alder pr årsverk til basisvirksomhet	5,8	6	5,8	6	6,2	6,3	6,2	6,1
Netto driftsutgifter til grunnskoleopplæring pr innbygger i aldersgruppen 6-15 år over tid	87786	90349	90713	92533	91614	96550	92691	100843
Andel timer spesialundervisning av antall lærertimer totalt	20,5	20	18,8	16,8	15,4	17	17,3	17,4
Korrigerte brutto driftsutgifter til SFO pr bruker, kommunalt tilbud	26307	26049	28777	32726	33015	27925	26410	27102
Antall barneskoleelever pr helsesøster (normtall fra helsedirektoratet 290 elever pr årsverk)	1080	1040	900	790	670	x	x	x
Barnevern. Antall nye meldinger	241	268	247	255	292	x	x	x

x – ingen sammenligningstall tilgjengelig

Mål og måloppnåelse

- Redusere bruk av spesialundervisning i skolen. I tett samarbeid og dialog med PPT få til en ytterligere vridning fra enkeltvedtak om spesialundervisning til mer tilpasset opplæring, der PPT veileder skolene i systemrettet arbeid
- Optimal drift av de kommunale barnehagene. Antall barn korrigert for alder pr årsverk til basisvirksomhet. Bemanningsnormen er gjennom året økt fra 6 til 6,2. Dette som et ledd i oppfølgingen av kommunens omstillings- og omstrukturingsprosjektet. Arbeidet med å optimalisere driften av de kommunale barnehagene fortsetter inn i 2015
- Rådmannen har gjennom året satt fokus på utsatte barn & unge, og forsøkt i størst mulig grad å skjerme disse tjenestene for ytterligere nedskjæringer. Vi ser at helsesøsterdekningen spesielt i barneskolene er minimal. Det har ikke vært handlingsrom til å følge opp de nasjonale satsingene på området i Halden kommune
- Det er et stort press på tjenestene i barnevernet og aktivitetsnivået gjennom 2014 har økt. Antall bekymringsmeldinger har økt med om lag 15 % i løpet av 2014 etter noen år med mer stabile tall

Kommunalavdelingens tjenester retter seg til barn & unge i alderen 0-18 år, voksne med et opplæringsbehov etter fylte 18 år og kulturtilbudet i kommunen. Kommunalavdelingen har vært opptatt av å arbeide for et godt oppvekstmiljø for barn & unge i Halden kommune. Tjenestene samordnes og det arbeides for et godt tverrfaglig og helhetlig tilbud. I vårt samfunn er det viktig med trygge og utviklende arenaer for barn & unge i alle aldre. Kommunalavdelingen har et særlig fokus på det helhetlige utdanningsløpet, og dette gjenspeiler seg i planer, rutiner, organisering og samarbeid mellom enhetene. Det arbeides for helhet og sammenheng i alle ledd!

Inkludering og mangfold er satt på dagsorden. Kommunen har startet sitt arbeid om en felles strategi for hvordan vi i alle roller og funksjoner skal kunne ivareta et bredt inkluderings- og mangfoldsperspektiv til beste for innbyggerne – med særlig fokus på barn & unge.

Kultur

Oppgaver og ansvar

- Bibliotek
- Kulturskole
- Ungdomstilbudene – Domino og Rockehuset
- Brygga kultursal
- Remmen Svømmehall
- Frivilligsentralen
- Kirken

Enhet for Kultur, idrett og mangfold har ansvar for koordinering av tjenestene innen kultur- og idrettsfeltet. I tillegg er enheten saksbehandler for Hovedutvalg for kultur, idrett og mangfold. Enheten har ansvar for gjennomføring av politiske vedtak og utarbeidelse av kulturplan og kommuneplan for fysisk aktivitet.

Enhetens oppgaver og aktiviteter er hjemlet i;

- Opplæringsloven (kulturskolen)
- Folkebibliotekloven
- Folkehelseloven
- Lov om bruk av spillemidler fra Norsk tipping.

Kulturadministrasjonen ivaretar oppfølging av lag, foreninger, kultur- og idrettsaktører samt tilskuddsordninger. Det ytes bidrag til korpsene, Opera Østfold, Det norske Blåseensemble (DNBE), Halden historiske samlinger, Kulturrådet, 17. mai arrangement årlig, herunder organisasjoner og privatpersoner som bidrar til gode kulturopplevelser i Halden.

Netto driftsramme

	Regnskap 2012	Regnskap 2013	Regnskap 2014	Budsjett 2014	Avvik
Bruttolønn	17 811	16 887	16 714	17 771	1 056
Refusjon syke- /fødselspenger	-319	-653	48	-143	-191
Driftsutgifter	38 744	36 787	39 524	33 282	-6 242
Driftsinntekter	-16 146	-11 383	-17 163	-9 392	7 771
Kultur	40 091	41 638	39 123	41 518	2 394

Tall i mill. kr

Det totale budsjettet for hele kulturområdet var i 2014 på 41,5 mill. kr. Av disse gikk i overkant av 25 % til Den Norske Kirke, og 15 % til DNBE, som de største enkeltoverføringene. Resultatet ble på 39,2 mill. kr. Det positive avviket for 2014 ble dermed 2,4 mill. kr. Det positive avviket kommer som følge av en

positiv forbedring på brutto lønn samt høyere inntekter enn forutsatt i budsjettet.

Det har vært vist god budsjett disiplin og god økonomioppfølging gjennom året. Det har vært arbeidet godt i alle ledd i avdelingen. Økonomien har hatt stort fokus og har vært en prioritert oppgave gjennom 2014.

Mål- og resultatstyring

	2012	2013	2014	Mål	Merknad
Sykefravær	4,1%	6,1%	8,2%	5%	
Økonomi			5,8 %	0%	Avvik i forhold til budsjett

Enheten har lavt sykefravær. Vi gjør oppmerksom på at fra året 2014 rapporteres sykefraværet for hele kommunalavdelingen undervisning, oppvekst & kultur i ett.

Enheten hadde ingen styringsindikatorer for 2014.

KOSTRA

Andre nøkkeltall	2010	2011	2012	2013	2014	Grp. 13 2014	Landet uten Oslo 2014
Netto driftsutgifter aktivitetstilbud barn & unge (F231)	8,0	8,4	7,9	5,9	4,1	8,8	8,3
Netto driftsutgifter til andre kulturaktiviteter (F385)	24,5	29,6	21,6	27,4	26,5	13	12,7
Årsverk, antall innbyggere pr årsverk i folkebibliotek	4322	3807	4005	4039			
Netto driftsutgifter til idrett pr innbygger	471	297	313	272	184	164	186
Netto driftsutgifter til aktivitetstilbud barn & unge pr innbygger 6-18 år	677	636	572	476	331	1019	1018
Korrigerte driftsutgifter til kommunale musikk- og kulturskoler, pr bruker	16321	17062	20644	22516	36182	17844	17363
Brutto driftsutgifter til kommunale musikk- og kulturskoler, pr bruker	17059	17506	21794	24320	39160	18319	18160

Mål og måloppnåelse

Følgende verbalmål ble vedtatt i 2014:

- Biblioteket er en del av kjernevirksomheten i kommunens kulturtilbud. De er et møtested for ulike grupper i befolkningen og sikrer med sin fagkompetanse at alle får lik tilgang til kunnskap, kultur og informasjon.
Måloppnåelse: Åpningstidene ved Halden bibliotek har vært opprettholdt gjennom 2014.

- Kulturskolen er en lovpålagt oppgave. Det har vært arbeidet for at flere får plass i kulturskolen, og at ventelistene går ned.
Måloppnåelse: Enheten har gjennom ulike aktiviteter på kulturskolen jobbet mot at flere elever kan få plass ved kulturskolen. Dette er delvis oppnådd.

- Det har vært satset på ungdomskultur/ rockeopplæring for ungdom. Rockehuset har blitt opprettholdt som musikkfaglig tilbud under kulturkontoret. Det settes også av midler slik at UKM arrangeres herfra. Halden kommune skal søke om å delta i Østfold fylkeskommunes utviklingsprosjekter for UKM/ ungdomskultur.

Måloppnåelse: Rockehuset har gitt gode musikkfaglige tilbud. Gjennomføring av lokal UKM. Det er i løpet av 2014 samarbeidet med Østfold Fylkeskommune om fylkeskulturmønstring i 2015 i Halden

- Brygga kultursal skal gå i balanse i 2014. Dette fordrer ganske store omstillinger for salen med tanke på leiepriser, arrangementstilbud og driftsform.

Måloppnåelse: Kultursalen har i 2014 tilrettelagt for et bredt og allsidig program. Kultursalen hadde en inntjening på om lag 5,2 mill. kr, enheten gikk allikevel med et lite merforbruk.

- Ordningen med egen idrettskonsulent skal videreføres. Det skal arbeides med å finne tomt og løsning for ny idrettshall i Halden.

Måloppnåelse: Enheten har ikke vært involvert i å finne ny tomt og løsning for ny idrettshall.

- Kommunen skal fortsatt være tilrettelegger og sparringspartner for idretten, men tilskuddet til

tippemidler reduseres til et minimum.

Måloppnåelse: Gjennom 2014 har Halden Idrettsråd og Halden kommune kommet til enighet om at det skal fremforhandles en samarbeidsavtale for å sikre fremtidig samarbeid.

- Remmen svømmehall opprettholder tilbudet som i dag. Struktur rundt svømmehallen og eventuell rehabilitering skal fortrinnsvis landes i 2014.

Måloppnåelse: Tilbudet ved Remmen svømmehall er opprettholdt. Arbeidet med struktur og rehabilitering pågår.

- Det skal fortsatt være arrangementsstøtte i Halden. I tillegg settes det av noen midler til byjubileum og grunnlovsjubileum.

- Ungdomsklubben Domino er den mest sentrale aktøren i forebyggende arbeid for barn og unge. Domino skal ha som mål å bli en koordinerende enhet for forebyggende arbeid. I 2014 skal vedtak om ny ungdomsklubb være på plass.

Måloppnåelse: Enheten har ikke nådd målet om å vedta nye arealer til ungdomsklubb. Denne prosessen pågår.

- Tilskuddet til Den Norske Kirke skal økes med 1 000 000 kr til gravforvaltning i 2014. Øvrige tilskudd til tros- og livssynssamfunn opprettholdes.

- Kommunens skog og hytte på Ulveholtet skal fortsatt være tilgjengelig for allmennheten.

Kommunalavdelingens tjenester retter seg til barn & unge i alderen 0-18 år, voksne med et opplæringsbehov etter fylte 18 år og kulturtilbudet i kommunen. Kommunalavdelingen har vært opptatt av å arbeide for et godt oppvekstmiljø for barn & unge i Halden kommune. Tjenestene samordnes og det arbeides for et godt tverrfaglig og helhetlig tilbud. I dagens samfunn er det viktig med trygge og utviklende arenaer for barn & unge i alle aldre. Kommunalavdelingen har et særlig fokus på det helhetlige utdanningsløpet, og dette gjenspeiler seg i planer, rutiner, organisering og

samarbeid mellom enhetene. Det arbeides for helhet og sammenheng i alle ledd!

Inkludering og mangfold er satt på dagsorden. Kommunen har startet sitt arbeid om en felles strategi for hvordan vi i alle roller og funksjoner skal kunne ivareta et bredt inkluderings- og mangfoldsperspektiv til beste for innbyggerne – med særlig fokus på barn & unge.

Et variert kulturtilbud for barn & unge og idrett er sentrale fokusområder.

Helse og omsorg

Oppgaver og ansvar

Kommunalavdeling helse og omsorg sitt primære hovedansvar er drift og utvikling av kommunens:

- 4 sykehjem (Enhet sykehjem)
- 6 omsorgsboligkomplekser (Enhet Omsorgsboliger)
- 17 samlokaliserte boliger for funksjons-/utviklingshemmede (Enhet samlokaliserte boliger)
- 2 bofellesskap for psykiatri/rus (Enhet basistjenester)
- 1 psykiatrisk dagsenter (Enhet basistjenester)
- 6 ulike dagaktivitetstilbud for funksjonshemmede (Enhet basistjenester)
- 1 dagsenter for demens (Enhet sykehjem)
- Hjemmesykepleie (Enhet hjemmebaserte tjenester)
- Hjemmehjelpstjeneste (Enhet hjemmebaserte tjenester)
- Ambulerende psykiatri og rusteam (Enhet basistjenester)
- Lege-, fysio - og ergoterapitjenester (Enhet basistjenester)
- Fengselshelsetjenesten (Enhet basistjenester)
- Støttekontakt og avlastningstjenester
- Koordinerende fellestjeneste

Kjerneoppgaver

Kommunalavdelingens kjerneoppgaver består i å vurdere behovet for – og yte virkningsfulle, tilpassede og faglig forsvarlige helse, pleie og omsorgsoppgaver beskrevet i relevant helse og omsorgslovgivning innenfor de rammer kommunestyret fastsetter.

Netto driftsramme

	Regnskap 2012	Regnskap 2013	Regnskap 2014	Budsjett 2014	Avvik
Bruttolønn	571 782	617 577	622 751	620 001	-2 750
Refusjon syke- /fødselspenger	-32 247	-41 756	-34 225	-41 757	-7 531
Driftsutgifter	185 307	204 649	208 935	192 001	-16 933
Driftsinntekter	-149 021	-158 986	-210 813	-190 280	20 553
Helse og omsorg	575 821	621 484	586 648	579 966	-6 682

Tall i mill. kr

Som det fremgår av tabellen er netto resultat for kommunalavdelingen 586,6 mill. kr i 2014 mot 621,5 mill. kr i 2013. En reduksjon på kr 35 mill. Hovedårsaken til reduksjonen knytter seg til følgende hovedpunkter:

- 1) Brutto har lønn kun økt med kr 5 mill. kr i perioden, inklusive et lønnsoppgjør på kr 11 mill. kr.
- 2) Driftsinntektene har økt med kr 50 mill. kr i perioden. I stor utstrekning kan dette relateres til resultatet av sektorens inntektoptimaliserende arbeid. Kommunen fikk, etter å ha

endret modellen for beregning av tilskudd samt krevd etterbetalt for perioden 2011-2012, inntektsført ca kr 28 mill. kr gjennom refusjonsordningen for særlig ressurskrevende tjenester.

- 3) Sykepengerefusjonen er redusert fra 2013 til 2014 med kr 7,5 mill. kr
- 4) Andre driftsutgifter har en svak økning og skyldes i hovedsak noe økte kostnader til avlastning for funksjonshemmede barn ung unge. En del av denne kostnadsøkningen vil kommunen få refundert gjennom påfølgende års refusjonsordning.

Mål- og resultatstyring

	2012	2013	2014	Mål	Merknad
Sykefravær	9,1 %	10,2 %	10,5 %		
Økonomi	-4,5 %	-13,3 %	-1,1 %	0 %	Avvik i forhold til budsjett

Område	Indikator	Resultat 2014	Mål 2014
Koordinerende fellestjenester	Andel med foreløpig svar innen tre uker	99%	100 %
Hjemmebaserte tjenester	ATA- tid («Ansikt til ansikt tid»)	53%	55 %
Hjemmehjelp	ATA- tid («Ansikt til ansikt tid»)	75%	75 %
Sykehjem	Andel pårørende med planlagt årlig samtale med leder	70%	70 %
Sykehjem	Andel årsverk m/ fagutdanning	90%	98 %
Sykehjem	Antall overliggerdøgn	80	30
Sykehjem	Kostnad medfinansiering (mkr)	0,3	1,5
Sykehjem	Beleggsprosent	100%	100 %
Legevakt	Antall klagesaker til pasientombud eller helsetilsynet	1	2

Status for måleindikatorene viser at det jobbes målrettet i kommunalavdelingen på en rekke områder.

Det er viktig at forvaltningslovens bestemmelser om svarfrister overholdes. I de tilfeller hvor det ikke er mulig å gi endelig svar på søknader om pleie og omsorgstjenester, skal bruker orienteres om forventet saksgang i en foreløpig melding innen 3 uker. Dette skjer i alt det vesentligste i kommunens forvaltning på området. I arbeidet med vurdering av ulike helse og sosialfaglige tjenester, stilles fagpersoner ofte overfor etisk vanskelige utfordringer. Det er viktig å bruke tilstrekkelig tid for kartlegge den enkelte sak og bruker på en slik måte at man kan yte forsvarlig og forutsigbare tjeneste til den enkelte pasient.

Den direkte brukertiden i kommunens hjemmesykepleietjeneste (ATA) ligger over 50 %. Dette er relativt høyt i nasjonal sammenheng, men det er et mål at den skal ytterligere økes.

Det har vært jobbet målrettet for å ha en god dialog med brukere til pårørende på kommunens sykehjem. Dette er viktig for å avklare forventninger, behov og ønsker. Kommunen vil i 2015 ytterligere legge til rette for brukermedvirkning på dette området gjennom å etablere brukerråd i enhet sykehjem. Etikk og medvirkning vil være sentrale forhold i dette arbeidet.

Antall overliggerdøgn er høyere enn fastsatt måltall. Dette må allikevel ses i en større sammenheng hvor kommunen er meget sterkt presset på å ta imot pasienter med tildels svært omfattende og kompliserte sykdomstilstander. Ofte iverksettes behandling på sykehuset, før pasienten deretter raskt skrives ut til videre behandling i kommunen. I snitt representerer dette 6,5 døgn pr måned. Dette er et beskjedent tall sett i sammenheng med den massive pasientstrømmen kommunen månedlig mottar fra spesialisthelsetjenesten.

Korrigert for helt nødvendig praktisk arbeid som eksempelvis nedvasking og rydding av rom, er beleggsprosenten på kommunens langtids sykehjemsplasser nær opp til 100 %. Dette vitner om en meget effektiv ressursutnyttelse, og er avgjørende viktig for å betjene den delen av pasientgruppa som er i behov av tjenester på det høyeste nivået i omsorgstrappa. En effektiv og høy beleggsprosent på sykehjemmene er også en forutsetning for at de lavere nivåene i tjenestene, som eksempelvis hjemmesykepleien, klarer å ivareta sine basisoppgaver.

KOSTRA

Det er gjort en omfattende analyse av kommunens kostratall av Agenda/Kaupang, og det foreligger en deskriptiv og analytisk rapport fra dette arbeidet. Endringstiltak på bakgrunn av funn er påbegynt og fortsetter i 2015.

Andre nøkkeltall	2010	2011	2012	2013	2014	Østfold 2014	Grp. 13 2014	Landet uten Oslo 2014
Netto driftsutgifter i kr pr innbygger til pleie- og omsorgstjenesten, konsern	15.035	14.906	17.118	18.539	16561	16664	14.980	16.404
Netto driftsutgifter til pleie og omsorg i kr pr innbygger 67 år og over	101.948	95.986	112.145	117.750	102.067	106.361	107.001	113.222
Korrigerte brutto driftsutgifter pr. hjemmetjenestemottaker i kroner	226.822	223.862	269.516	298.351	282.025	312.204	249.061	243.527
Korrigerte brutto driftsutgifter, institusjon, pr. kommunal plass*	913.635	899.952	944.960	1.009.525	1.041.356	1.075.513	1.062.286	1.034.896
Andel årsverk m/fagutdanning	78	79	70	71	73	77	76	76
Andel plasser i enerom i pleie- og omsorgsinstitusjoner	66,6	99,2	100	100	100	94	94,5	94,9

KOSTRA tallene for kommunalavdelingen viser et klart bilde av at de kostnadsreduserende tiltak har hatt betydelig effekt.

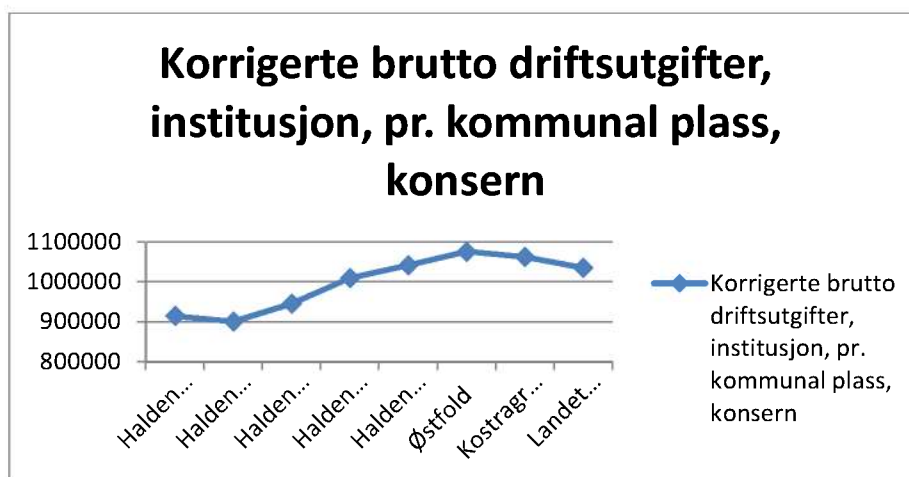
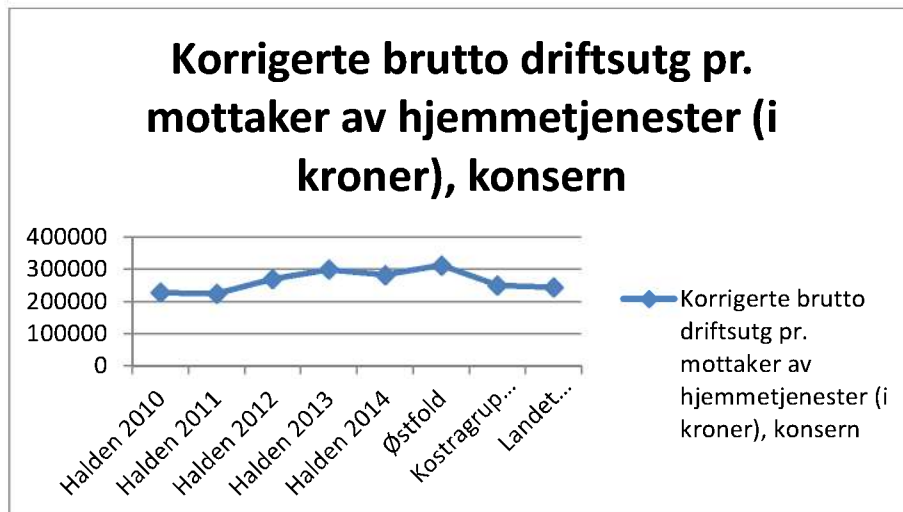
Netto driftsutgifter pleie og omsorg er i løpet av 2014 redusert betydelig. Fra kr. 18.539,- i 2013 til kr 16.561,- i 2014. En reduksjon på kr 1978,- pr innbygger - tilsvarende 60 millioner kroner.

En gjennomgang av de foreløpige KOSTRA tallene for 2014 viser at av de kommunene som har mer enn 20 000 innbyggere, har Halden kommune den største reduksjonen i netto driftsutgifter pleie og omsorg i hele landet.

Utfra KOSTRA tall fremkommer det at Halden i 2013 driftet sine pleie og omsorgstjenester 75 mill. kr dyrere enn gjennomsnittet av de øvrige Østfold kommunene. I 2014 ble tjenestene driftet kr 3 millioner billigere enn gjennomsnittet av Østfold kommunene.

Også de øvrige indikatorene viser en reduksjon i ressursbruken i kommunalavdelingen.

Det er viktig å understreke at bak reduksjonen ligger det meget tøffe og stramme vurderinger og prioriteringer. I enkelte tjenester er presset i perioder nå så kraftig, at det til enhver tid vurderes hvorvidt faglig forsvarlighet opprettholdes. De reduksjonene som gis i forpliktende plan/ økonomiplanen vil bli gjennomført, men for å nå målene vil det kreve investeringer og/ eller omstruktureringer. Det er viktig for rådmannen å understreke at det går en grense for hvor langt ned ressursbruken kan presses, spesielt innenfor eksisterende infrastruktur og rammebetingelser, uten at det går utover hensynet til liv og helse. Rådmannen har en plikt overfor politisk nivå å si ifra dersom ovennevnte inntreffer. Med utgangspunkt i dagens situasjon leveres det fortsatt tjenester innenfor faglig forsvarlige rammer. I deler av tjenesten er det imidlertid meget begrenset hvor mye ytterligere reduksjoner som kan legges inn uten at forsvarlighetsvurderingen settes på spill. Rådmannen følger situasjonen fortløpende og vil i 2015, gjennom de etablerte rapporteringssystemene, orientere politisk nivå fortløpende om utviklingen.

Mål og måloppnåelse

2014 har vært et krevende år preget av omstillinger, nedskaleringsbehov og nedbemanning. Ett hovedmål har vært å tilpasse driften til tildelte budsjettmidler og samtidig opprettholde tjenestene på et tilstrekkelig og forsvarlig nivå. Et bredt grunnlag for ulike tiltak er fremskaffet med ekstern bistand og iverksettelse/gjennomføring fortsetter i 2015.

Kommunen har etter samhandlingsreformen ble innført i 2012 merket et betydelig økt press på tjenestene som samhandler med Sykehuset Østfold. Presset er økt ytterligere i 2014, og pasientene som skrives ut har mer

sammensatte behov enn tidligere. Tjenestens kompetansebehov er derfor endret og kommunen har et større behov for personell med høyere utdanning. Kommunen har også registrert et økt press på tjenester som har avtaler med andre kommuner og instanser, for eksempel legevakten. Kommunen følger opp disse avtalene, slik at ikke avtalepartens effektivisering medfører ytterligere behov for kutt i Halden kommune.

Samtidig med nedbemanningen i pleie og omsorg, har det vært tett lederoppfølging, lederutvikling og økt fokus på arbeidsmiljøtiltak.

Kommunalavdeling helse og omsorg skal på en effektiv og god måte forvalte ressurser innenfor de tildelte rammene. Kommunalavdelingen skal bidra til at innbyggerne og tjenestemottakerne i Halden har tillit til at det leveres forsvarlige tjenester. Tjenestene skal i størst mulig grad være rettet mot forebyggende og helsefremmende tiltak og skal kjennetegnes av sikkerhet, kontinuitet, god ressursutnyttelse, tilgjengelighet og rettferdig fordeling. Tjenestene skal være virkningsfulle, involvere brukerne og gi dem innflytelse. I Halden skal forholdene i lokalsamfunnet være slik at den enkelte kan leve og bo selvstendig, bidra til egen helse enten det dreier seg om å holde seg frisk, unngå skade eller leve godt og mest mulig selvstendig med ervervet eller medfødt sykdom. Barn og unge skal sikres et trygt og godt oppvekstmiljø. Den enkelte innbygger skal ha en aktiv og meningsfull tilværelse og kunne bidra til fellesskapets beste ved deltakelse, likestilling og brukermedvirkning.

Teknisk

Oppgaver og ansvar

Administrasjonen er saksbehandler for hovedutvalg plan, teknisk, landbruk og miljø samt Havneutvalget. Videre utarbeider administrasjonen også saker for Hovedutvalg Næring og eiendom. Kommunalavdelingen har ansvar for gjennomføring av politiske vedtak og utarbeidelse av områdets planverk. Sektoren hadde i 2014 120 politiske saker til behandling i utvalgene og 65 referatsaker til orientering.

Kommunalavdelingen har følgende enheter:

- Teknisk forvaltning
- Teknisk drift
- Plan, byggesak og geodata
- Brann og feiervesen
- Miljø og landbruk

Teknisk forvaltning utarbeider hovedplan VA og iverksetter tiltak i henhold til denne, herunder planlegging og bestilling av vedlikehold av vannbehandlings- og renseanlegg og kommunens vann- og avløpsnett. Videre forvaltes, driftes og vedlikeholdes kommunens eiendommer og bygningsmasse, ca. 125 000 kvm.

Geodataseksjonen foretar oppmålingsforretninger, grensejusteringer og grensepåvisninger. Tildeler adresser, utarbeider megleroppgaver, behandler søknader om seksjonering, digitalisering av reguleringsplaner samt oppdatering av kartverk.

Teknisk drift renser avløpsvann i henhold til rensekrav og produserer drikkevann i henhold til drikkevannsforskriften, samt sikrer distribusjon av dette. Teknisk drift har også ansvar for drift av Rokke

avfallsanlegg og Halden havn. Det gjennomføres også enkelte prosjekter i henhold til Hovedplan VA. Driftsmessig vedlikehold av veier, gater, parker og friluftsarealer tilligger også teknisk drift. Teknisk drift vedlikeholder og reparerer kommunale kjøretøy, maskiner og utstyr.

Byggesaksseksjonen foretar behandling av byggesøknader etter Plan- og bygningsloven med forskrifter. Gjennomfører også tilsyn, ulovlighetsoppfølging, gjennomføring av forhåndskonferanser og generell veiledning av byggesaker.

Planseksjonen behandler eksterne og interne reguleringsforslag i samsvar med Plan- og bygningsloven og utarbeider egne kommunale reguleringsplaner. Seksjonen behandler også innkomne delingssøknader.

Brann og feiervesenet driver forebyggende brannvern og tilsyn i særskilte brannobjekter

Brann- og redningsberedskap og er kommunens beredskap mot akutt forurensning på land og i vann. Deltar videre i interkommunalt arbeid i Østfold, samt svensk-norsk samarbeid innenfor ulykke, brann og redning. Feiing og tilsyn med boliger og fyringsanlegg

Miljø og landbruk uttaler seg i forhold til reguleringsplaner, delingssaker og byggesaker innen fagområdene landbruk, forurensning og biologisk mangfold. Videre utføres det saksbehandling i henhold til gjeldende lovverk, herunder forurensningsloven, konsesjons- jordlov- og skoglovsaker. Avdelingen gjennomfører også tilsyn ved pålegg om rensing av private avløpssystemer i henhold til handlingsplan for spredte avløp.

Avdelingen er tilskuddsforvalter innen område jord/skog og fører tilsyn/kontroll med gjennomførte tiltak (eks. produksjonstilskudd, RMP-midler, SMIL-midler, NMSK-midler og skogfondsordningen) og det utføres rådgivning ved utforming av søknad om bygdeutviklingsmidler til Innovasjon

Norge. Ansvar for viltforvaltningen, kommunens viltnemd og fallviltgruppa ligger også under Miljø- og landbruk. Avdelingen gjennomfører og tilsyn ved pålegg om rensing av private avløpssystemer jf. handlingsplan for spredte avløp og gjennomfører prøvetagninger i alle kommunens bekker.

Netto driftsramme

	Regnskap 2012	Regnskap 2013	Regnskap 2014	Budsjett 2014	Avvik
Bruttolønn	80 086	80 856	81 524	84 697	3 173
Refusjon syke- /fødselspenger	-2 483	-2 527	-2 230	-1 474	756
Driftsutgifter	77 519	80 497	90 661	87 002	-3 660
Driftsinntekter	-94 725	-109 348	-106 836	-108 999	-2 163
Teknisk	60 396	49 478	63 119	61 224	-1 894

Tall i mill. kr

Rammeområdet har et merforbruk på 1,9 mill. kroner i forhold til budsjett. Området fikk tilført 5 mill. kroner i budsjettmidler som følge av omfordeling mellom sektorene ved 3. tertial. 2014 bød på utfordringer for avdelingen i form av større skogbranner og flom. Dette har ført til økte utgifter til lønn, overtid og erstatningsutbetalinger. I løpet av 2014 ble det innført skatt på overskudd fra næring. Dette var ikke med i områdets opprinnelige

budsjett og bidro til ytterligere merforbruk på området. Rokke avfallsplass nådde ikke budsjettmålet om en inntekt på 14 mill. kroner på næringsavfall. Resultatet ble ca. 12 mill. kroner. I tillegg har kvalitetssikring av overføringer fra renovasjonsområdet ført til at overføringen er redusert i forhold til budsjett. Til tross for dette leverte Rokke avfallsplass isolert sett et overskudd på 4,5 mill. kroner.

	Regnskap 2012	Regnskap 2013	Regnskap 2014	Budsjett 2014	Avvik
Bruttolønn	11 994	13 576	15 528	23 045	7 518
Refusjon syke- /fødselspenger	-337	-366	-451	0	451
Driftsutgifter	103 587	134 850	172 115	144 690	-27 425
Driftsinntekter	-122 122	-149 183	-188 021	-167 638	20 384
Vann, avløp, renovasjon og havn	-6 878	-1 123	-830	97	927

Tall i mill. kr

Mål- og resultatstyring

	2012	2013	2014	Mål	Merknad
Sykefravær	6,0 %	5,5 %	5,2 %		
Økonomi	-66,7 %	-1,24 %	-3,0%	0%	Avvik i forhold til budsjett

Område	Indikator	Resultat 2014	Mål 2014
Vann	Prosent produsert vann til forbruk basert på idealvannproduksjon 8400m3/d	171 %	100 %
	Prosentavvik fra idealproduksjonen	71 %	0 %
	Andel prøver som oppfyller forskriftenes krav til kvalitet	100 %	100 %
	Andel ledningsbrudd reparert innen 8- timer	100 %	98 %
	Andel vannprøver med pH-verdi innenfor mål.	100 %	100 %
	God service		
Avløp	Andel tilknyttede etter utsending av henstilling/pålegg (188 tot. Frister fortsatt ikke gått ut)	16 %	100 %
	Andel slam minimum kvalitetsklasse 2	100 %	100 %
	Prosentavvik rensed avløpsvann i forhold til idealavløpsvannmengde 8400 m3/døgn	89 %	0 %
	Rensegrad i prosent av målt mengde fosfor i vannprøver inn og ut av renseanlegg	87 %	90 %
VVA-anlegg	Ingen arbeidsulykker	0	0
Vei	Opprettholde veikapital	77 %	82,5 %
Byggesak	Saksbehandlingstid disp.søknader	2,6 mnd.	< 6 mnd.
	Andel omgjøringer i % av antall klager	0	< 10 %
	Andel saker behandlet innen 3 ukersfristen	89 %	100 %
	Andel saker behandlet innen 12 ukersfristen	94 %	100 %
Geodata	Andel oppmålingssaker behandlet innenfor frist - 16 uker.	100 %	100 %
	Andel megleroppgaver behandlet innenfor frist - 5 dager.	94 %	100 %
	Andel ferdigstilte saker i matrikkel innenfor frist - 5 dager.	88 %	100 %
Plan	Andel plansaker gjennomført innen frist - 12 uker.	100 %	100 %
Miljø	Andel oppgraderte renseanlegg i kommunen.	70 %	70 %
	Tilsyn - andel oppgraderte renseanlegg som fungerer.	85 %	80 %
Brann	Utrykningstid i hht krav – Dimensjoneringsforskrift.	100 %	100 %
	Brannkonstabler som har bestått fysisk test.	100 %	100 %
Eiendomsmasse	Optimal god tilstand (100 %)	75 %	78 %

Kommunalavdelingen har utarbeidet styringsindikatorer for driften. Hensikten med dette er i større grad å kunne sikre

gode tjenester for innbyggerne i Halden kommune og samtidig identifisere fremtidige utviklingsområder.

Halden kommune leverer kvalitativt godt og nok vann til kommunens innbyggere. Alle prøver og analyser er innenfor de krav som stilles i henhold til drikkevannsforskriften.

Kommunalavdelingen er i tillegg i gang med å optimalisere driften ved Erte vannbehandlingsanlegg. Det har i løpet av 2014 vært jobbet med å estimere idealmengde for produksjon til innbyggere, hytter og næring. Tidligere er 12000m³/døgn brukt som indikator. Denne er nå endret til 8400m³/d. Dette medfører en større endring i resultat i forhold til indikator, men gir et bilde av våre utfordringer. Vi produserte i 2014 ca. 166 % av idealforbruket av vann til forbruk i forhold til det vi vet om innbyggernes gjennomsnittsforbruk. Dette gir et avvik i forhold til idealproduksjon på 66 %.

I forbindelse med arbeidet knyttet til «Bedre VA» jobbes det kontinuerlig med å kvalitetssikre mengde idealproduksjon av vann til forbrukerne, mengde rensing av vann samt innlekksproblematikk. Det jobbes med å finne eksakte idealtall for produksjon. Tallene gjennom året varierer derfor noe mer enn faktisk variasjon i produksjon. Høstens nedbørsmengder har medført at vi renser vann tilsvarende 206 % av estimert idealvannproduksjon. Indikatoren er her endret fra 12000m³/d til 8400m³/ siden forrige rapportering.

Det er imidlertid ikke enkelt å identifisere eksakt lekkasjeandel da dette krever vannmålere på så å si alle private påkoblingspunkter. Det er uansett grunn til å tro at det er store lekkasjer på nettet i Halden. Nåværende og fremtidig satsning på utbedring av vannføringsnettet i Halden er ytterst reell. Produksjonen av vann til forbruk har gått betydelig ned de senere år og verdiene er i dag totalt sett mye bedre enn tidligere.

Halden har fortsatt en stor utfordring i nedbørsperioder. Totalt sett renser vi store

mengder vann etter innlekk av «fremmedvann» i avløpssystemet. I oktober 2014 opplevde deler av Halden nedbør tilsvarende 233,5 % av normalnedbørsmengde for området – 261,5 mm. Hovedplan VA 2012-2016 er et stort skritt i riktig retning vedrørende kvalitativt godt og nok vann til innbyggerne samt mengde vann som til enhver tid behandles på Remmen renseanlegg.

Utbedringsarbeidet på nettet er viktig for å kunne produsere riktig mengde vann i forhold til faktisk forbruk i Halden samt rens vann som skal renses.

Alt slam fra renseanlegget tilfredsstiller fortsatt krav innenfor klasse 1.

Kommunalavdelingen opplever i høy grad å kunne levere gode resultater i forhold til effektiv saksbehandling. Målet er en god og effektiv tjeneste til kommunens innbyggere. Andel oppmålingssaker behandlet innenfor fristen har ligget på 100 % gjennom året.

Innenfor plan er målet å behandle alle planforslag innen gitte frister. Et mål de i 2014 har klart å nå.

Byggesak har gjennom året hatt gode resultater knyttet til effektiv saksbehandling. Enheten hadde i 2014 ingen saker med omgjøringer hos Fylkesmannen etter klager.

Indikatoren som omhandler spredte avløpsanlegg viser fremgangen i arbeidet med å oppgradere private avløpsanlegg. 85 % av anleggene ligger innenfor området som skal være ferdig oppgradert i løpet av 2015. De resterende anleggene (Rokke – Berg og kystbekkene fra Sponvika til Røsnæskilen) skal være ferdig oppgraderte innen 2021. Indikatoren omfatter oppgradering av private anlegg, evt. tilkobling til offentlig nett (ca. 1000 eiendommer). Fritidseiendommer (ca. 1000 stk.) omfattes ikke av krav til oppgradering

så langt. Arbeidet med disse eiendommene vil starte opp i 2016-17.

Fremdriften på oppgradering av private avløpsanlegg i kommunen er bra. Mange har valgt å koble seg til offentlig nett, noen oppgraderer eksisterende anlegg mens hoveddelen installerer nye renseanlegg. Så langt er ca. 70 % oppgradert. Kommunen opprettholdt tidligere målsetting om 70 % oppgraderte anlegg innen utgangen av 2014. Halden kommune ligger godt an til å oppfylle krav nedfelt i EUs vanddirektiv og tiltakene vil bidra til en vesentlig rensing av vassdragene som renner til Iddefjorden.

Utvalgte indikatorer på brann tilsier at utrykningstiden er innenfor de krav brannvesenet har i henhold til forskrift. En viktig faktor er fravær av arbeidsulykker i kommunalavdelingen. Halden brannvesen har i 2014 inngått en avtale med Statens vegvesen og Tollvesenet vedrørende ivaretagelse av brannsikkerheten på felles kontrollområde på Svinesund. Halden brannvesen vil ivareta krav til brann og

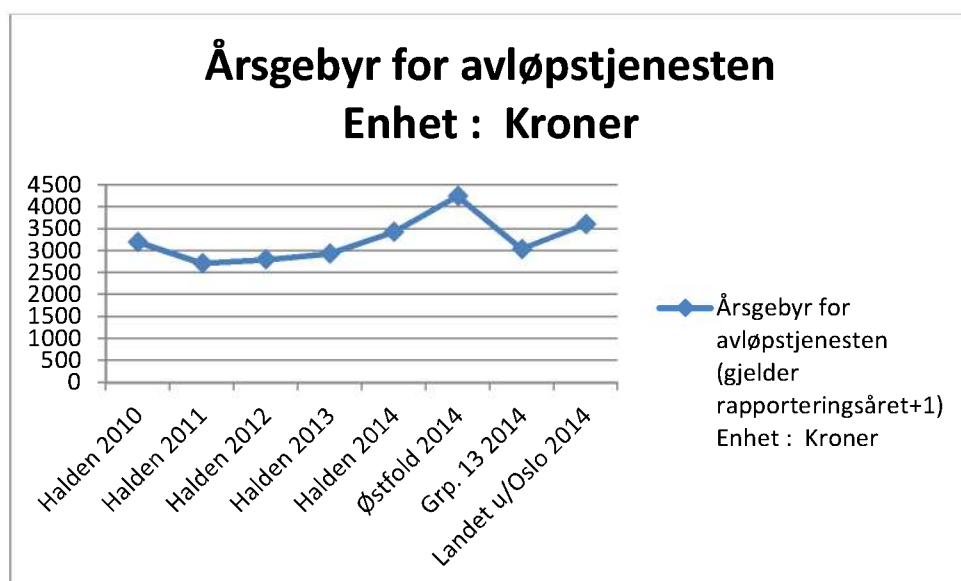
personsikkerhet på nevnte område i perioden 1. desember 2014 – 12. april 2015. Vesentlig er økt kontroll og beredskap i området knyttet til tungtrafikk og utfordringer knyttet til dette.

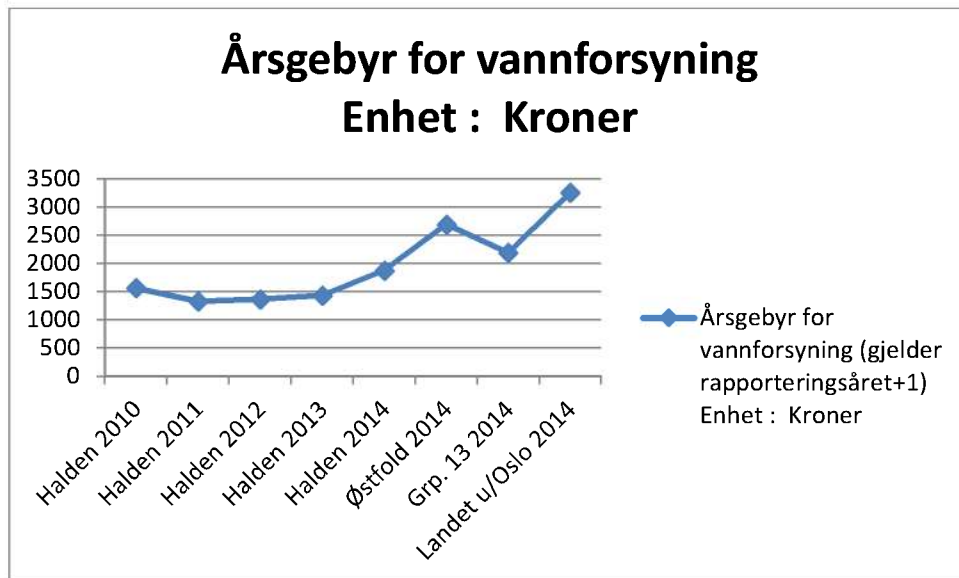
Halden kommune har en samlet lengde på 165 km. 143 km har asfaltdekke. Resten er grusveier eller veier med betong/stein.

I 2014 ble det ikke foretatt reasfaltering eller oppgradering av grusveier i kommunen. Dette har ført til at andelen «lavstandardveier» tilsvarer 56 km mens veikapitalen er redusert til 206,5 mill. kr. Optimalt er veikapitalen i Halden pr. dags dato på 252,1 mill. kroner. Veikapitalen er redusert og etterslepet har i 2014 blitt større.

Kommunalavdelingen har gjennom flere år hatt begrensede midler til bygningsvedlikehold. Det er i 2014 i hovedsak kun utført arbeider etter pålegg, noe som medfører et ytterligere vedlikeholdsetterslep på området.

Andre nøkkeltall	2010	2011	2012	2013	2014	Østfold 2014	Grp. 13 2014	Landet uten Oslo 2014
Netto driftsutgifter til kommunal eiendomsforvaltning per innbygger Enhet : Kr	2 275	2 201	2 016	2 110	2027	3 842	4209	4522
Netto driftsutgifter til kommunal forvaltning av eiendommer per innbygger Enhet : Kr	23	5	1	5	2	152	198	216
Samlet areal på formålsbyggene i kvadratmeter per innbygger Enhet m ²	3,3	3,3	3,8	3,8	3,8	3,7	3,8	5,8
Årsgebyr for vannforsyning (gjelder rapporteringsår+1) Enhet Kr	1 554	1 318	1 358	1 426	1 869	2 685	2 184	3 252
Årsgebyr for avløpstjenesten (gjelder rapporteringsår+1) Enhet Kr	3 196	2 712	2 794	2 933	3 421	4 244	3 038	3 604
Årsgebyr for avfallstjenesten (gjelder rapporteringsår+1) Enhet Kr	1 929	1 987	2 047	2 149	2 214	2 120	2 443	2 485
Andel fornyet spillvannsnett, gjennomsnitt for siste tre år Enhet : Prosent	0,16 %	0,06 %	0,79 %	1,08 %	1,66 %	0,67 %	-	0,5 %
E.coli: Andel innbyggere tilknyttet kommunalt vannverk med tilfredsstillende prøveresultat Enhet: Prosent	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	-	99,1 %
Andel fornyet ledningsnett, gjennomsnitt for siste tre år Enhet : Prosent	0,78 %	0,57 %	0,47 %	0,75 %	1,46 %	0,74 %	-	0,63 %
Intestinale enterokokker: Andel innbyggere tilknyttet kommunalt vannverk med tilfredsstillende prøveresultater Enhet: Prosent	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	-	98,2 %

Mål og måloppnåelse

Halden kommune er en meget stor leietaker av lokaler og grunn. I et usikkert, fremtidig leiemarked har kommunen som mål å reforhandle inngåtte leiekontrakter. Ved inngangen til 2014 ble leieavtale med privat utleier i Busterudgt. 1 avsluttet og teknisk forvaltning flyttet til lokaler i Storgt. 7. Flyttingen innebar en kostnadsbesparelse på ca. 1 mill. kroner pr.

år. Plan, Byggesak, Geodata og Miljø- og landbruk som hadde tilholdssted i Fayegården flyttet deretter også til Storgt 7. Det blir jobbet videre med alternative løsninger for bruk av Fayegården.

Utnyttelse av bygningsmasse og behov i de ulike sektorene må vurderes fortløpende og dette arbeidet vil fortsatt være i fokus i 2015.

Kommunalavdeling teknisk leverer tjenester på mange områder som har en vesentlig betydning for kommunens innbyggere og næringsliv. Tjenestene er rettet mot et mangfold av oppgaver knyttet til saksbehandling, forvaltning og driftsoppgaver. Kommunalavdelingen er en viktig samfunnsaktør og skal utøve god service, godt håndverk og stå for god og likeverdig saksbehandling. Vi skal tilby kommunens innbyggere en stabil vannforsyning med høy kvalitet, ha en avløpsstruktur og rensegrad som er i tråd med det til enhver tid gjeldende regelverk og tilby en god renovasjonsordning som tilfredsstiller innbyggerens behov. Kommunalavdelingen er også en vesentlig faktor og bidragsyter på tvers av kommunalavdelingene i kommunen og har som mål å bidra til at ansatte og brukere av kommunale bygg kan utøve sitt virke i trygge og hensiktsmessige omgivelser. Kommunalavdelingen tilstreber å kunne være en nyttig og verdifull bidragsyter til det mangfold av idretts- og kulturbegivenheter som finner sted i Halden.